

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Toimintaa tytöille

Tyttötyön pilotointi Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä

Kaisa Hämäläinen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(10/2019)

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijät: Kaisa Hämäläinen

Opinnäytetyön nimi: Toimintaa tytöille – Tyttötyön pilotointi Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä
Sivumäärä: 56 ja 39 liitesivua

Työn ohjaajat: Kari Keuru (HUMAK), Merja Mustonen (Setlementti Linnalan Nuoret ry.)

Työn tilaaja: Setlementti Linnalan Nuoret ry. / Savonlinnan Malli -hanke

Opinnäytetyön tilaajana toimi Setlementti Linnalan Nuoret ry. ja työ oli yksi Savonlinnan Malli -hankkeen kehittämistöistä. Opinnäytetyössä aiheena oli tyttötyö. Työn tavoitteena oli tavoittaa ja osallistaa savonlinalaisia tyttöjä, kartoittaa tyttötyön tarvetta, pilotoida toimintaa ja tehdä Setlementtitalon toiminta tytöille tutuksi. Työn tarve nousi esille Setlementti Linnalan Nuoret ry:n työntekijöiltä keväällä 2019, opinnäytetyöntekijän kehittävän harjoittelun aikana. Talon työntekijät olivat huomioineet, että talon nuorisotilalla kävi lähes ainoastaan poikia, tyttöjä vain muutamia.

Tyttötyön tarvetta lähdettiin kartoittamaan ja kokeilemaan jo harjoittelun aikana. Opinnäytetyössä tyttötyötä pilotoitiin suljetun tyttöryhmän ja avoimen toiminnan muodossa. Suljettu tyttöryhmä kohdennettiin 11-13 -vuotiaille tytöille ja avoimeen iltaan olivat tervetulleita kaikki tytöt ja naiset. Suljetussa tyttöryhmässä tavoitteena oli käsitellä varhaisnuorien tyttöjen elämään liittyviä teemoja, kuten tunteet, vuorovaikutus ja tyttöys ja naiseus, keskustelun ja toiminnallisten harjoitteiden avulla. Teemojen käsittelyn lisäksi ryhmässä tehtiin tyttöjen haluamia asioita, muun muassa leivottiin ja käytiin retkellä. Avoimissa illoissa pääpaino oli keskustelussa ja yhdessä olemisella, mutta sinne järjestettiin jokaiselle kerralle toimintaa, joka oli kädentaitopainotteista. Työn tietoperustaa oli Setlementeissä tehtävä tyttötyö, sukupuolisensitiivisyys ja osallisuus. Toimintaosuus eli suljetun ryhmän toiminta ja avoin ilta ajoittuivat huhti-toukokuuhun 2019.

Opinnäytetyön tuotoksena, pilotoidun toiminnan pohjalta, syntyi toimintamalli kahdeksalle kerralle tyttöjen suljettuun ryhmään ja avoimeen iltaan. Lisäksi toimintamallissa annetaan ohjeita toiminnan suunnitteluun, markkinointiin ja kuinka toimintaan osallistuvia voi osallistaa mukaan toimintaan. Toimintamallin avulla tyttötyön ohjaaja voi aloittaa toteuttamaan nopeasti rungoltaan samanlaista toimintaa kuin opinnäytetyössä pilotoitiin. Opinnäytetyön lopussa pohditaan myös kehitysideoita tyttötyön jatkoa ajatellen.

Opinnäytetyön tavoitteet täyttyivät hyvin. Molempiin pilotoituihin toimintoihin osallistui tyttöjä, joten toiminnasta tehty toimintamalli onnistui myös. Työssä tavoitettiin savonlinalaisia tyttöjä ja heitä osallistettiin toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Setlementtitalon toiminta, etenkin nuorisotilatyö tuli tytöille tutuksi sen ollessa auki samaan aikaan kuin tyttöjen toiminta. Työ oli tilaajalle ajankohtainen, sillä siellä ei tehty tyttötyötä ennen opinnäytetyön aloitusta. Työn perusteella voidaan päätellä, että tyttötyölle on tilausta Savonlinnassa.

Asiasanat: tyttötyö, Setlementtiliike, osallisuus ja sukupuolisensitiivisyys

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme of Civic Activities and Youth Work

Author: Kaisa Hämäläinen

Title: Activities for girls – piloting the social work with girls for Setlementti Linnanlan Nuoret ry.

Number of Pages: 56 and 39 attachment pages

Supervisors: Kari Keuru (HUMAK), Merja Mustonen (Setlementti Linnanlan Nuoret ry.)

Subscriber: Setlementti Linnanlan Nuoret ry. / Savonlinna Model -project

The thesis was commissioned by Setlementti Linnanlan Nuoret ry. and the work was one of the developments for the Savonlinna Model project. The subject of the thesis was social work with girls. The aim of the work was to obtain and involve girls from Savonlinna, to chart the need for social work with girls, to pilot the activities and to familiarize the girls with the activities of the Settlement House. The need for work emerged from the worker of Setlementti Linnanlan Nuoret ry in the spring of 2019, during the developmental training of the Bachelor's thesis. The house workers had noticed that almost only boys, only a few girls, visited the youth center.

The need for social work with girls was already explored and tested during development training. In the thesis, the social work with girls was piloted in the closed group of girls and open action. A closed group of girls was targeted at girls aged 11-13 and all girls and women were welcome to the community evening. In the closed group of girls, the aim was to concern gotrough themes related to the life of subteen girls, such as emotions, interaction, and girlhood and womanhood, through discussion and functional exercises. In addition to working on themes, the group did things to the girls wanted, including baking and hiking. In the community evenings, the emphasis was on discussion and being together, but each time there were an activities like crafts. The basis of the work was the social work with girls, gender sensitivity and participation in the Settlements. The activity part of the thesis, the closed group activity and the community evening, ran from April to May 2019.

Based on a pilot's activities, an operating model was created for the closed group of girls and community evenings for eight times. In addition, the operating model provides guidance on how to plan, market and how to involve participants. With the help of this model, the instructor of the social work with girls can quickly start to carry out activities as they were piloted in the thesis. At the end of the thesis there are also ideas for further development of the social work with girls at the Settlement.

The goals of the thesis were fulfilled well. Both piloted activities participated girls, so the operating model was successful as well. The project reached out to the girls of Savonlinna and involved them in the planning and implementation of the activities. The activities of the Setlemet House, especially the youth center, became familiar to the girls because it was open at the same time as the girls' activities. The work was topical for the client, as there was no social work with girls before the thesis began. Based on the work it can be concluded that there is a demand for social work with girls in Savonlinna.

Keywords: social work with girls, Settlement movement, participation and gender sensivity

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	7
2.1	Setlementti Linnalan Nuoret ry.....	7
2.2	Savonlinna	8
2.3	Opinnäytetyön tarve ja tavoite	8
3	OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA	9
3.1	Tyttötyö Setlementeissä.....	9
3.2	Sukupuolisensitiivisyys	11
3.3	Osallisuus.....	13
3.4	Kohderyhmänä 11-13 -vuotiaat tytöt	14
4	TYTTÖTYÖN MUODOT	16
4.1	Tyttöryhmät	16
4.2	Avoin toiminta	18
5	MENETELMÄT.....	19
5.1	Markkinointi	19
5.2	Kysely	20
5.3	Havainnointi	21
5.4	Palautteen keruumenetelmät	21
6	GIRL POWER -TYTTÖRYHMÄ	24
6.1	Ryhmän teemat ja ohjeet.....	26
6.2	Ryhmän runko	28
6.3	Ryhmän reflektointi.....	32
6.4	Palaute	35
7	TYTTÖJEN JA NAISTEN AVOIN ILTA.....	39
7.1	Avoimien iltojen toiminta.....	40
7.2	Avoimien iltojen reflektointi	42
7.3	Palaute	44
8	TULOKSET JA TUOTOS	46
8.1	Toimintamalli	50
8.2	Kehitysideat	51

LÄHTEET	53
LIITTEET	57

1 JOHDANTO

Setlementit ympäri Suomen tekevät tyttötyötä muun muassa Tyttöjen Talojen ®, Tyttöjen Tupien ja Isosiskotoiminnan muodossa. Setlementit ovat olleet Suomessa etujoukoissa kehittämässä sukupuolisensitiivistä tyttötyötä, kun 1990-luvulla huomattiin, että nuorisotilatyö tavoittaa lähes ainoastaan poikia. (Mulari, Eischer & Uusitalo-Herttua 2012, 8.) Samasta syystä tämä opinnäytetyökin sai ideansa Savonlinnassa, Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä.

Opinnäytetyö toteutettiin Savonlinnassa Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä, yhtenä Savonlinnan Malli -hankkeen kehittämistöistä. Opinnäytetyön tarve nousi esiin opinnäytetyöntekijän kehittävän harjoittelun aikana keväällä 2019 Setlementtitalon työntekijöiltä. Tarve tyttötyölle nähtiin, koska Setlementtitalon nuorisotilalla ei käynyt kuin muutamia tyttöjä ja suurin osa kävijöistä oli poikia. Harjoittelun aikana aloitettiin tyttötyön tarpeen kartoitusta ja työtä jatkettiin opinnäytetyönä.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tavoittaa savonlinnalaisia tyttöjä, kartoittaa tyttötyön tarvetta, osallistaa tyttöjä, pilotoida toimintaa ja saada Setlementtitalon toiminta tytöille tutuksi. Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä aloitettiin tyttötyö pilotoimalla sitä suljetun tyttöryhmän ja kaikille tytöille ja naisille avoimen toiminnan muodossa. Pilotoidun toiminnan pohjalta työn tuotoksena tavoiteltiin toimintamallia. Työ on tilaajalle erittäin ajankohtainen, koska heillä ei tehty tyttötyötä opinnäytetyön aloitusvaiheessa. Toimintamallin avulla toimintaa voi jatkaa helposti tulevaisuudessa.

Suomalaisessa nuorisotutkimuksessa tyttöihin ja tyttötutkimukseen alettiin kiinnittää huomiota 1980-luvulla, jolloin tyttöjen kokemukset ja tyttökulttuurit olivat keskiössä. Letit Liehumaan (Näre & Lähteenmaa 1992) on vuonna 1992 julkaistu artikkelikoelma ja on yksi tyttötyön perusteos. Myöhemmin 2000-luvulla esimerkiksi Veronika Honkasalo ja Mari Käyhkö ovat olleet tärkeitä henkilöitä tutkiessaan tyttöyttä ja tyttötyötä. (Mulari, Eischer & Uusitalo-Herttua 2012, 15.) Tyttötyöstä on tehty useita opinnäytetöitä esimerkiksi Humanistisen Ammattikorkeakoulun Maija Laineen opinnäytetyö ”Naiseutta metsästävässä – Pohdintaa Tyttöjen Talo Tirlittanin kehityksestä ja tyttötyöstä”, mutta en törmännyt oman työni aikana yhteenkään Setlementissä tehtyyn opinnäytetyöhön, jossa koko prosessi olisi viety alusta loppuun. Ammattialaa ajatellen työtä voisi kuvailla Suomen Setlementtiliiton, vuonna 2012 julkaistun Tyttötyön kansion (2012) pohjalta aloitetuksi tyttötyöksi.

2 TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Luvussa esittelen työn tilaajan Setlementti Linnalan Nuoret ry:n ja kerron heidän monenlaisesta toiminnasta pääpiirteissään. Lisäksi kerron toimintaympäristöstä eli Savonlinnasta ja muutoksista kaupungin nuorisotoiminnassa, jotka olennaisesti vaikuttavat alueella tehtävään nuorisotyöhön.

2.1 Setlementti Linnalan Nuoret ry.

Opinnäytetyön tilaajana toimii Setlementti Linnalan Nuoret ry. ja Savonlinnan Malli-hanke. Opinnäytetyö on yksi hankkeen kehittämistyö. Yhdistys on perustettu Setlementtinuorisojärjestönä vuonna 1974 ja on Suomen Setlementtiliitto ry:n jäsenyhdistys. Yhdistyksen toiminta on uskonnollisesti ja puoluepoliittisesti sitoutumatonta. Setlementti Linnalan Nuoret ry:n pääasiallinen tarkoitus on tukea lasten ja nuorten kasvua monin eri toiminnoin, kuten kerhoissa, tapahtumissa, leireillä, retkillä ja nuorisotilalla. (Setlementti Linnalan Nuoret ry.2019a.)

Lapsille ja nuorille suunnatun toiminnan lisäksi Setlementti Linnalan Nuoret ry:n Setlementtitalolla toimii Savonlinnan Malli -hanke, kohtaamispaikka ja Setlementtipaja. Savonlinnan Malli -hanke on kehittämisen pilottihanke, jossa kehitetään moniammatillisesti uudentyyppisiä työvälineitä haavoittuvassa asemassa olevien nuorten kohtaamiseen ja palveluohjaamiseen. (Setlementti Linnalan Nuoret ry. 2019c.) Kohtaamispaikka on päivisin kaikenikäisille auki oleva paikka, jonne kuka vaan on tervetullut juttelemaan työntekijöiden ja muiden kävijöiden kanssa. Tarvittaessa ihmistä tuetaan ja autetaan löytämään hänelle oikeat palvelut. (Setlementti Linnalan Nuoret ry. 2019e.) Setlementtitalolla toimii Setlementtipaja, joka toteuttaa alle 29 -vuotiaille nuorille työpajatoimintaa, jossa tavoitteena on tukea nuoren sijoittumista yhteiskuntaan, parantaa koulu- tai työelämävalmiuksia tai edistää opintoja (Setlementti Linnalan Nuoret ry. 2019d).

Setlementti Linnalan Nuoret ry:n toimintaa ohjaa Setlementtityön missio, visio ja arvot. Setlementtityön missio ja peruskivi on tahto turvata eri taustoista tulevien, erilaisen ja eri-ikäisten ihmisten oikeus hyvään elämään, kaikissa elämäntilanteissa. Ihminen on oman elämänsä asiantuntija ja ihmisiä kannustetaan löytämään omat voimavaransa. Setlementtityön arvoja ovat rohkeus ja luottamus, paikallisuus ja yhteisöllisyys, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus. (Setlementti Linnalan Nuoret ry. 2019b.)

2.2 Savonlinna

Opinnäytetyön toimintaympäristönä on Savonlinnan alue. Setlementti Linnalan Nuoret ry:n Setlementtitalo sijaitsee Pääskylahdessa, ”Haka-alueella”, Savonlinnan lähiössä itäpuolella kaupunkia. Työ Setlementtitalolla on siis lähiötyötä. Julkisilla kulkuneuvoilla talolle pääsee hyvin muualtakin kaupungista, sillä linja-autopysäkki on aivan Setlementtitalon edessä. (Setlementti Linnalan Nuoret ry. 2019e.)

Savonlinnassa nuorisotyötä toteutetaan kaupungin omana palveluna ja ostopalveluna Setlementti Linnalan Nuoret ry:ltä (Savonlinnan kaupunki 2019b). Aloittaessani opinnäytetyön tekemisen Savonlinnan kaupungin ylläpitämät kolme nuorisotilaa olivat kuitenkin suljettuina henkilöstösäästöjen takia. Kaupungin nuorisopalveluilla oli kaksi nuorisotyöntekijää, joiden työpanos kohdennettiin muun muassa koulunuorisotyöhön ja Ankkuritoimintaan. (Savonlinnan kaupunki 2019a.) Nuorisotilojen muutokset otettiin huomioon opinnäytetyön suunnittelussa, muun muassa siten, että tarve nuorten toiminnalle tunnistettiin ja nuorilta kysyttiin mielipidettä toiminnan sijainnille kaupungissa.

2.3 Opinnäytetyön tarve ja tavoite

Opinnäytetyön tarve nousi esiin keväällä 2019 suorittaessani kehittävää harjoittelua Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä, Savonlinnan Malli -hankkeessa. Nuorisotilan työntekijät olivat huomioineet, että nuorisotilalla käy paljon poikia, mutta tyttöjä vain muutamia. Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä ei sillä hetkellä tehty tyttötyötä, joten kehittyi ajatus tyttötyön aloittamisesta. Ideaa lähdettiin kokeilemaan jo harjoittelun aikana järjestämällä tyttöjen- ja naistenpäivä sekä tarvetta kartoitettiin lähettämällä kysely Savonlinnan alueen koulujen tytöille viidennestä luokasta toiseen asteeseen.

Harjoittelussa tehdyn kyselyn perusteella tyttötyö oli savonlinalaisille tytöille tuntematon käsite, mutta siitä oltiin kiinnostuneita. Järjestetty tyttöjen- ja naisten päivä ei kuitenkaan tavoittanut toivomaamme kohderyhmää eli nuoria ja maahanmuuttajatyttöjä ja -naisia. Tällöin kehittämiskohteeksi tyttöjen tavoittamiseen havaittiin markkinoinnin kohdentaminen ja tyttöjen osallistaminen toiminnan suunnitteluun. (Hämäläinen 2019.)

Opinnäytetyön tavoitteena oli tavoittaa ja osallistaa savonlinalaisia tyttöjä, kartoittaa lisää tyttötyön tarvetta ja pilotoida toimintaa tyttöjen avoimen illan sekä tyttöjen sul-

jetun ryhmän muodossa. Tavoitteena oli saada Setlementti Linnalan Nuoret ry:n toiminta ja tilat tutuiksi tytöille niin, että he voisivat jatkossa käydä esimerkiksi nuorisotilalla. Toiminnan pilotoinnin onnistuttua tarkoituksena oli tehdä Setlementti Linnalan Nuoret ry:lle toimintamalli tyttöjen suljetusta ryhmästä ja avoimesta illasta. Toimintamallin ideana olisi, että seuraava tyttötyön tekijä voisi aloittaa työtä toimintamallin avulla, samanlaisella kaavalla kuin opinnäytetyössä.

3 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA

Opinnäytetyösuunnitelmassani ajattelin työn tietoperustan paljon laajemmaksi, kuin mitä valmiiseen opinnäytetyöhön lopulta vakiintui. Koska tyttötyön tietoperusta on laaja, oli karsintaa pakko tehdä. Tietoperustani perustuu Setlementeissä tehtävään tyttötyöhön ja sen perusajatuksiin.

3.1 Tyttötyö Setlementeissä

Suomessa Setlementtiliikkeen nuorisotyö on ollut kärkijoukoissa kehittämässä sukupuolisensitiivistä tyttötyötä. Tyttötyön juuret ovat Upea minä -tyttötyön hankkeessa, jota toteutettiin vuonna 1998 Setlementtinuorten liitossa. Hankkeen seurauksena vuonna 1999 syntyi ensimmäinen Tyttöjen Talo ® Kalliolan Nuoret ry:n perustamana yhteistyössä Helsingin kaupungin nuorisoihmissuksen ja Setlementtinuorten liiton kanssa. Hanke innosti Ahjolan Setlementtiä aloittamaan Isosiskotoiminnan, joka sai myöhemmin projektirahoituksen. (Mulari, Eischer & Uusitalo – Herttua 2012, 6.) Vuonna 2018 Isosiskotoiminta laajeni Isosisarustoiminnaksi, kun Setlementit aloittivat pojille suunnatun Isovelitoiminnan. Täten Pikkusisarutus voi olla tyttö, poika tai sukupuoleltaan moninainen lapsi tai nuori ja Isosisarutus on vapaaehtoinen, vähintään 18-vuotias nainen, mies tai sukupuoleltaan moninainen aikuinen. (Ahjolan Setlementti ry. 2019.)

2000-luvulla tyttötyö on levinnyt ympäri Suomen ja saanut erilaisia toimintamuotoja. Setlementit tekevät tyttötyötä Tyttöjen Talojen ®, Tyttöjen Tupien, Isosisarustoiminnan ja muiden tyttöryhmien muodossa. Toimintamuotoja ja menetelmiä on lukuisia, muun muassa seksuaalikasvatus, ujojen ja hiljaisten tyttöjen ryhmät ja äitien ryhmätoiminta. (Mulari, Eischer & Uusitalo – Herttua 2012, 6.) Tyttötyön lisäksi Setlementit tekevät sukupuolisensitiivistä poika- ja miestyötä muun muassa Oulussa ja Joensuussa (Anttonen 2017, 14).

1990-luvun loppupuolella alettiin kiinnittämään huomiota asiaan, josta tämäkin opin- näytetyökin on saanut alkunsa: nuorisotyö tavoitti lähes ainoastaan poikia. Nuorisoti- lalla kävijät olivat enimmäkseen vain poikia, eikä tyttöjä kiinnostavaa toimintaa vält- tämättä ollut edes saatavilla. Tytöt viettävät aikaa muissa harrastuspaikoissa, kuten hevostalleilla, joita voikin kutsua ”tyttöjen nuorisotiloiksi”, koska niihin tullaan oleile- maan muutenkin kuin vain ratsastamaan. (Mulari, Eischer & Uusitalo – Herttua 2012, 8.) Kritiikkiä nuorisotyö on saanut siitä, että se toimii sukupuolineutraalisti, mutta lä- hinnä poikien ehdoilla. Niin tyttö- kuin poikatyöllä eli eriytetyllä työotteella pyritään vastaamaan siihen, että eri sukupuolten tarpeet ovat erilaisia. Tyttötyötä on perusteltu muun muassa sillä, että se antaa tytöille rauhan käsitellä naiseksi kasvamista ja mää- ritellä itseään. (Honkasalo & Souto 2014, 123.)

Sekaryhmissä tytöt ottavat usein sivustaseuraajan roolin tai se vain jää heille. Sivusta- seuraaminen ei tue tyttöjä arvostamaan omaa tekemistään ja omaa tyttöyttään. (Ei- scher & Tuppurainen 2009, 15.) Tytöille suunnatussa toiminnassa tytöt uskaltavat pa- remmin kokeilla ja kehittyä erilaisissa asioissa, mutta myös erehtyä. Sukupuolen mu- kaan eriytetyissä ryhmissä opitaan arvostamaan omaa sekä muiden sukupuolta ja vah- vistamaan sukupuolten tasa-arvoisuutta. Kun ensin on opittu asioita omasta sukupuole- lta ja tutkiskeltu sitä oman sukupuolten edustajien kanssa, voi vuorovaikutus toisten kanssa olla helpompaa ja tietoisempaa sen jälkeen. (Punnonen 2014, 532-533.) Voi- daan siis ajatella, että kun vaikeista asioista puhutaan ensin turvallisesti, voi sekaryh- mässä oleminen, esimerkiksi nuorisotilalla, olla sen jälkeen helpompaa nuorelle ja tämä voi olla yksi tavoite eriytetyssä työssä. Opinnäytetyössä tavoiteltiin sitä, että Set- lementtitalon nuorisotilatoiminta tulisi tyttötyön kautta tutuksi tytöille.

Tyttötyön yksi peruspilari on ymmärrys sukupuolten välisestä tasa-arvosta ja tyttöjen voimaantuminen (Honkasalo & Souto 2014, 123). Kaikki tytöille suunnatut tilat tuke- vat tyttöjä ja naisia kasvamaan omannäköiseksi naiseksi ja ovat matalan kynnyksen toimipaikkoja, joissa voidaan käsitellä tytöille ominaisia kysymyksiä ja kertoa koke- muksia. (Mulari, Eischer & Uusitalo – Herttua 2012, 8.) Esimerkiksi Tyttöjen Talolla ® tyttöjä ei oteta vastaan vaan asiakkaana tai potilaana vaan kohdataan jokainen ko- konaisvaltaisesti omana itsenään. Setlementtiliikkeen arvot eli tasa-arvo, paikallisuus, yhteisöllisyys, erilaisuuden hyväksyminen, yksilön kunnioittaminen, luottaminen ih- misen omiin voimavaroihin ja heikommassa asemassa olevan tilanteen parantaminen ovat Setlementtien tyttötyön perustana. (Eischer & Tuppurainen 2009, 13.)

Setlementin arvojen lisäksi tyttötyötä ohjailevat työn keskeiset lähtökohdat eli sukupuoli- ja kulttuurisensitiivisyys, kohtaaminen ja yhteisöllisyys sekä sosiokulttuurinen innostaminen. Sukupuolisensitiivisyydestä kerrotaan lisää seuraavassa luvussa. Tyttötyössä kulttuurisensitiivisyydellä tarkoitetaan herkkyyttä huomioida eri kulttuurien erityispiirteitä ja sitä, että kulttuuri on muutakin kuin etnisyyttä. Kulttuurisensitiivinen työote pyrkii huomioimaan, miten erityispiirteet näkyvät tyttöjen elämässä ja että tytöt eivät ole yhtenäinen ryhmä. Kohtaaminen ja yhteisöllisyys on kiteytettynä sitä, että asioita tehdään yhdessä ihmisten kanssa, eikä ylhäältä alaspäin. (Mulari, Eischer & Uusitalo – Herttua 2012, 9-11.)

Sosiokulttuurisella innostamisella tarkoitetaan ryhmään kuulumista ja ryhmäidentiteettiä. Lähtökohtaisesti tärkeää on ihmisen osallistuminen ja heidän tukeminen kasvamaan aktiivisiksi toimijoiksi. Sosiokulttuurisessa innostamisessa esimerkiksi nuoret ovat mukana toiminnassa alusta loppuun eli suunnitteluvaiheesta loppupalaveriin. Tyttötyössä tärkeintä on tyttöjen omat toiveet ja tarpeet sekä heidän osallistumisensa toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä toisten tyttöjen kanssa. (Mulari, Eischer & Uusitalo – Herttua 2012, 11-12.)

3.2 Sukupuolisensitiivisyys

Sukupuolella on monenlaisia ulottuvuuksia ja siihen liittyy oma historia, arvot, normit, olettamuksia ja monia kysymyksiä. Sukupuoli on jokaisen yksityinen, henkilökohtainen ja intiimi asia, mutta samalla julkinen ja yhteiskunnallinen asia. (Helsingin Tyttöjen Talo 2019.) Omaa sukupuolta voi joutua uudelleen punnitsemaan monissa elämän tilanteissa, etenkin siirtymävaiheissa, esimerkiksi koulussa ja työssä. Silloin ihminen voi kaivata ja tarvita sukupuoliherkkää tukea. (Näre 2014, 543.) Setlementtiliikkeen työntekijät ovat määritelleet sukupuolta esimerkiksi biologiana, kulttuurisena, geneettisenä, sosiaalisena, juridisena, suhteena, kokemuksena, aisteina, sopimuksena, sisäisesti liikkuvana ja ihmisen ominaisuutena. He ovat pitäneet tärkeänä myös moninaisuuden hahmottamista, itsemäärittelyoikeutta ja omaa kokemusta sukupuolesta. (Anttonen 2017, 20.)

Sukupuolisensitiivisyydellä tarkoitetaan sitä, että olemme tietoisia sukupuolen vaikutuksesta ihmisen elämään ja tietoisia odotuksista, joita yhteiskunta kohdistaa eri sukupuoliin (Punnonen 2014, 521). Sukupuolisensitiivinen työote pyrkii tunnistamaan tyttöjen ja poikien erityistarpeet sekä sukupuolien väliset erot, kuitenkin asettamatta

niitä minkäänlaiseen arvojärjestykseen. Työote pyrkii voimaannuttamaan, osallistamaan ja vahvistamaan ihmisen elämänhallintaa. Sukupuolisensitiivisyydessä kiinnitetään huomiota siihen, miten tietoisuutta sukupuoli-asemasta siirretään, kuka sitä siirtää ja kenelle. Nuorisotyössä ajatus on kuitenkin kasvattaa ja siirtää arvoja ja perinteitä seuraavalle sukupolvelle. (Näre 2014, 542.) Eri sukupuoleen kasvaminen on erilainen prosessi. Sukupuolisensitiivisessä työotteessa paneudutaan olemisen ja kipukohtien sukupuolisidonnaisuuteen ja pyritään tukemaan ihmistä löytämään omanlaisensa tapa toteuttaa omaa sukupuoltaan (Eischer & Tuppurainen 2009, 16). Sukupuolisensitiivinen työote on saanut alkunsa tyttöjen erityistarpeiden tukemisesta, mutta se kohdistuu myös poikien kasvun tukemiseen (Honkasalo & Souto 2014, 123).

Nuorten kanssa tehtävästä sukupuolisensitiivisestä työstä puhutaan nimellä sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö, joka on arvo, asenne sekä ajattelu- ja toimintatapa. Työtavassa huomioidaan heikommassa asemassa olevat ja heidän oikeuksiensa ja hyvinvointinsa edistäminen. (Loisto Settlementti 2019.) Sosiaalisessa nuorisotyössä, jota tehdään sukupuoliherkästi, pyritään löytämään mahdollisimman monen nuoren, tytön tai pojan, yksilöllisen tuen tarve (Punnonen 2014, 526). Tavoitteita sukupuolisensitiiviselle sosiaaliselle nuorisotyölle ovat: kasvurauhan mahdollistaminen, yksilön ja yhteisöjen mahdollisuuksien lisääminen, toimijuuden vahvistaminen ja jo edellä mainittu hyvinvoinnin edistäminen. Työotteella pyritään siihen, että jokainen voisi sukupuolestaan riippumatta esimerkiksi kokea kuuluvansa johonkin, kokea merkityksellisyyttä ja kasvaa persoonana omilla ehdoillaan. (Loisto Settlementti 2019.) Sukupuolisensitiivistä työtettä voidaan toteuttaa eriytyneissä tyttö- ja poikaryhmissä, mutta myös sekaryhmissä (Näre 2014, 543).

Sukupuolisensitiivisen työn tarkoitus on tukea ihmistä muodostamaan itselleen myönteinen sukupuoli-identiteetti ja kyseenalaistaa vallitsevia sukupuolirooliodotuksia (Bahami & Honkasalo 2016, 31). Sukupuolisensitiivisyys sekoitetaan usein sukupuolineutraaliuteen, jossa sukupuoli ei ole merkityksellinen asia ja se voidaan jopa piilottaa lapselta. Sukupuolisensitiivisyyden ja sukupuolineutraaliuden yhteneväisyys on kyseenalaistaa ja purkaa sukupuoleen liittyviä stereotyyppisiä ajatusmalleja ja käsityksiä sekä ahtaita sukupuolirooleja. Eroavaisuus näiden kahden näkökulman välillä on se, että sukupuolisensitiivisyyden mukaan sukupuoli on ihmisen identiteetin tärkeä osa, jota ei saa piilottaa. (Eischer & Tuppurainen 2009, 16.) Tyttötyössä sukupuolisensitiivisellä työotteella tyttöjä ja naisia tuetaan pohtimaan juuri omaa tapaa olla tyttö tai

nainen. Lisäksi tuetaan tyttöjen identiteetin rakentumista ja kasvua omanlaiseksi naiseksi, vaikuttamista omaan elämäänsä, yhteisöön ja yhteiskuntaan turvallisessa ja naistietoisessa ympäristössä. (Mulari, Eischer & Uusitalo-Herttua 2012, 9.) Näitä kysymyksiä opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa pyrittiin pohtimaan yhdessä tyttöjen kanssa erilaisten teemojen ja menetelmien kautta.

Joillekin ihmisille ainoa turvallinen yhteisö, jossa voi olla oma itsensä, voi olla paikka, jossa tehdään työtä sukupuolisensitiivisellä työotteella. Sukupuolisensitiivistä työtä perustellaan Setlementtiliikkeessä muun muassa juuri sillä, että jokaiselle ihmiselle tulisi olla tarjolla erilaisia palveluita ja toimintaa, johon hän haluaa liittyä mukaan. (Anttonen 2017, 11.)

3.3 Osallisuus

Kun ihminen on osallisena yhteisössä esimerkiksi koulussa, työssä tai harrastuksessa, voidaan siitä tulevaa tunnetta kutsua osallisuudeksi. Osallisuus näkyy näissä yhteisöissä tasavertaisuutena muiden kanssa, luottamuksena, mahdollisuutena vaikuttaa ja toisten ihmisten arvostuksena. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019.) Ihmisen hyvinvoinnin perustaa on, että hän kokee kuuluvansa johonkin ja olevansa merkityksellinen osa jotain yhteisöä ja yhteiskuntaa (Nivala & Ryyänen 2013, 10). Tiivistettynä osallisuus yhteisöön voidaan määritellä, kun ihminen on osa yhteisöä eli kuuluu johonkin, toimii osana yhteisöä eli osallistuu sen toimintaan ja kun kokee olevansa osa kyseistä yhteisöä eli tuntee niin. Yhteisö voi olla ihmisen pieni lähiyhteisö esimerkiksi koululuokka tai suurimmillaan yhteiskunta tai ihmiskunta. (Rahikka-Räsänen & Ryyänen 2014, 10.)

Usein kun puhutaan osallisuudesta, puhutaan myös osallistumisesta. Käsitteiden välillä on kuitenkin eroavaisuuksia, ne ovat monitulkintaisia, mutta eivät synonyymeja. Osallistumisella tarkoitetaan toimintaa ja osallisuudella kuulumista johonkin ja yhteyttä muiden ihmisten kanssa. Osallistumisella voidaan mahdollistaa ja edistää osallisuuden tunnetta, jos ihminen kokee olevansa merkityksellinen yhteisön jäsen. Se vaatii sen, että ihminen, joka osallistuu voi vaikuttaa, päättää asioista, kantaa vastuuta ja käyttää valtaa. (Rahikka-Räsänen & Ryyänen 2014, 10.)

Nivala ja Ryyänen (2013, 19-20) hahmottavat artikkelissaan osallisuuden määrittäjä vastakäsitteiden avulla. Näitä vastakäsitteitä ovat muun muassa passiivisuus, osattomuus, välinpitämättömyys, vieraantuminen ja syrjäytyminen. Näiden vastakäsitteiden

mukaan osallisuus taas on aktiivisuutta ja osallistumista, oman osansa saamista, kiinnostusta ympäristöä kohtaan ja halua vaikuttaa siihen, itsensä, ympäristönsä ja yhteiskunnan kanssa yhteydessä elämistä ja paikan löytämistä. Jotta osallisuutta voi tapahtua, ihminen tarvitsee yhteisöjä, joissa hän voi toimia omana itsenään. Pienyhteisö on tyypillinen paikka, jossa osallisuutta tapahtuu ja pienyhteisö on väylä yhteiskunnalliselle osallisuudelle. Kun ihminen kiinnittyy johonkin pienyhteisöön, esimerkiksi koulun luokkayhteisöön, hän kiinnittyy myös toimintajärjestelmiin, jotka mahdollistavat hänelle itsensä toteuttamista yhteiskunnan jäsenenä ja tyydyttävät tarpeita. (Rahikka-Räsänen & Ryyänen 2014, 11.)

Kuinka ihmisen osallisuutta voidaan sitten edistää, koska aina luonnollista kasvamista yhteisöjen jäsenenä ei tapahdu? Osallisuutta syntyy yksilön ja yhteisön suhteessa, se ei ole kummankaan oma ominaisuus. Kun halutaan edistää osallisuutta, osallistumisella on iso rooli, vaikka se ei automaattisesti tuotakaan osallisuutta. Osallistuminen voi olla pientä yhdessä tekemistä. Jo ihmisen liikkeelle saaminen ja johonkin yhteiseen hetkeen tuleminen voi vahvistaa yhteisöön kuulumisen tunnetta eli vahvistaa osallisuuden perustaa. Tukemalla muutoksia ja kasvua niin yksilössä kuin yhteisössä, voidaan luoda osallisuuden edellytyksiä. Toiminnassa, joka mahdollistaa osallistumisen, ihminen voi saada tiedollisia ja taidollisia valmiuksia ja kokemuksen kuulumisesta, omasta arvokkuudesta sekä toimintakyvystä. Tämä kaikki kehittää itsetuntoa ja kyvykkyyden tunnetta. Osallisuuden edistäminen ei ole vain syrjäytymisen ehkäisemistä. Ihmiset erilaisissa elämäntilanteissa on huomioitava eri tavoin, jotta osallisuutta voi tapahtua. (Nivala & Ryyänen 2013, 30-33.)

Nuorten osallistumista voidaan ajatella esimerkiksi nuorten oikeutena ja nuorten ja aikuisten kumppanuutena, jos nuoret osallistuvat johonkin projektiin. Euroopan neuvosto on määritellyt nuorten osallistumisen nuorten kansalaisyhteiskunnaksi. Nuorisopolitiikka pyrkii edistämään nuorten integroitumista yhteiskuntaan ja heidän henkilökohtaista kehitystään, kehittämällä nuorten tietoisuutta, aktiivista osallistumista, luovuutta, itsenäisyyttä ja vastuunkantokykyä. (360 Participation Model 2017.)

3.4 Kohderyhmänä 11-13 -vuotiaat tytöt

Nuoruuden alkamista voidaan määritellä niiden fyysisten muutosten kautta, joita nuoruusiässä tapahtuu. Varhaisnuoruus ajoittuu 11-14 vuoden ikään. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 72-73.) Opinnäytetyön ryhmätoiminnan kohderyhmä olivat 11-

13 -vuotiaat tytöt. Tytöt olivat siis 5-6 luokkalaisia varhaisnuoria eli nuoruuden alkutaipaleella. Varhaisnuorten elämässä tapahtuu suuria muutoksia, jotka voivat pohdituttaa nuoren mieltä, yksi syy valita tämä ikäryhmä ryhmätoimintaan oli juuri se. Näistä muutoksista yksi on ihmissuhteiden kriisi, joka on nuoruuden kehitysvaihe. Tässä kehitysvaiheessa lapsuus alkaa päättymään ja kaverisuhteet tulevat yhä tärkeimmäksi omien vanhempien sijaan. Nuoruudessa on tärkeää löytää itselleen mukavia ryhmiä. (Lehtovirta, Peltola 2012, 160-164.) Nuoruudessa turvalliset kiintymyssuhteet ovat tärkeitä ja nuori voi hakea niitä kavereiden lisäksi myös muista aikuisista, kuin omista vanhemmistaan. Nämä aikuiset voivat saada osakseen nuoren tunnelatauksia. Turvallinen kiintymyssuhde ei haittaa tai estä nuoren yksilöitymistä vaan edistää sitä. (Sinkkonen 2012,93.)

Toinen syy valita varhaisnuoruudessa olevat tytöt vanhempien tyttöjen sijaan, oli se, että alakoululaisten ajateltiin kiinnittyvän toimintaan paremmin. Jos toiminta saa jatkoa, olisi heidän helpompi jatkaa sitä myöhemmin vanhempanakin, kun tietävät mitä se on. Nuoruusiässä omat käsitykset itsestä muuttuvat ja haasteiden kautta rakentuu uusia. Varhaisnuoruudessa nuoren tunne-elämässä voi tapahtua suuria murroksia ja hän on herkkä erilaisille vaikutteille. Jotta nuori voi rakentaa omaa minuuttiaan, tarvitsee hän siihen ”peilejä” eli muita ihmisiä esimerkiksi ystäviä ja vanhempia. Ikävaiheessa tutustutaan omiin tunteisiin ja aletaan hallita niitä. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 77-78.) Opinnäytetyön toiminnalla haetaan näitä ystävyys-suhteita ja turvallisia aikuisia. Tyttöjen ryhmätoiminnassa keskustellaan juuri varhaisnuoruuteen liittyvistä teemoista, kuten tunteista.

Nuoruudessa tyttöjen ystävyys-suhteet verrattuna poikien suhteisiin ovat erilaisia. Tyttöille tyypillistä on viihtyä kahden tai kolmen hengen pienissä kaveriporukoissa, kun taas pojat viettävät aikaa usein isommissa ryhmissä. Emotionaalisuus on tytöille kaverisuhteissa ominaisempaa kuin pojille. Nuoruusajan ystävyys-suhteet kehittävät nuoren sosiaalisia taitoja tunne-elämän ja ajattelun alueella sekä toimivat hyvänä harjoitteluna tuleviin ihmissuhteisiin. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 87.) Varhaisnuoruudessa nuoren ajattelutaidot kehittyvät. Nuori voi alkaa pohtia arvoja ja suuria kysymyksiä elämäänsä liittyen. Nuori opettelee arvioimaan asioita kriittisesti ja voi kyseenalaistaa asioita, joita on aiemmin oppinut. (Kinnunen, Pajamäki-Alasara & Tal-

gren 2007-2009, 21.) Ryhmässä tytöt saavat avoimesti ja kriittisesti pohtia läpikäytäviä teemoja ohjaajan ja muiden ryhmäläisten kanssa. Koska nuori ei välttämättä halua puhua kaikesta kotona, on hyvä, että jossain voi keskustella vaikeistakin aiheista.

4 TYTTÖTYÖN MUODOT

Setlementeissä tyttötyötä tehdään monella eri sapluunalla ja eri tavoin. Kaiken toiminnan lähtökohtana on kuitenkin tytöt ja heidän tarpeensa ja toiveensa (Mulari, Eischer & Uusitalo-Herttua 2012, 12). Toimintamuotoina Setlementtien tyttötyössä ovat avoimet illat ja vuorovaikutteiset tyttöryhmät, joista kerron tässä luvussa tarkemmin. Opinnäytetyön toiminta muodot olivat tyttöjen ryhmämuotoinen suljettu toiminta ja avoin toiminta kaikille tytöille ja naisille.

4.1 Tyttöryhmät

Setlementeissä, joissa tehdään tyttötyön ryhmämuotoista toimintaa, kutsutaan ryhmiä vuorovaikutteisiksi tyttöryhmiksi. Näissä tyttöryhmissä vertaistuki on tärkeää ja ryhmät perustetaan samassa elämäntilanteessa oleville, samasta asiasta kiinnostuneille tai saman asian, esimerkiksi vanhempien avioeron kokeneille, tytöille ja naisille. Ryhmien aiheita ovat esimerkiksi minäkuvan vahvistaminen, naiseus ja sen eri muodot, naiseksi kasvaminen ja omien kokemusten kertominen ja niistä puhuminen. Ryhmätoiminnassa jokainen tyttö kohdataan yksilöllisesti ja se on paikka, jossa saa opetella tunnistamaan erilaisia tunteita. (Siljamäki 2012, 31.)

Ryhmät voivat olla joko avoimia tai suljettuja ryhmiä, joissa on 6-8 osallistujaa. Avoin ja suljetun ryhmän eroavaisuus on se, että avoimeen ryhmään voi tulla koko ajan uusia osallistujia. Suljettu ryhmä taas on avoin ensimmäiset kerrat, mutta niiden jälkeen ryhmään ei oteta enää uusia jäseniä. (Siljamäki 2012, 32.) Opinnäytetyön tyttöryhmä oli suljettu tyttöryhmä, mutta sitä ei voi kutsua vuorovaikutteiseksi tyttöryhmäksi, koska se ei varsinaisesti perustunut vertaistukeen. Tyttöjen Taloilla ® vuorovaikutteisiin tyttöryhmiin tulevat valitaan yleensä tarkalla harkinnalla ja ryhmiä voidaan muodostaa yhdessä viranomaisten kanssa (Eischer & Tuppurainen 2009, 22). Opinnäytetyössä tytöt tulivat ryhmään satunnaisesti ja omasta halustaan. Olin yhteydessä myös koulujen kuraattoreihin ja psykologeihin, siinä toivossa, että toiminta voisi tavoittaa heikommassa asemassa olevia ja juuri tytöille suunnattua toimintaa kaipaavia, mutta kukaan tytöistä ei kertonut tulleensa toimintaan sellaista reittiä.

Ihmisyjoukosta muodostuu ryhmä silloin, kun sillä on yhteinen tavoite, mahdollisuus vuorovaikutukseen keskenään ja käsitys ryhmään kuuluvista ihmisistä. Ryhmän tunnusmerkkejä voivat olla esimerkiksi koko, rajat, tarkoitus, säännöt ja jäsenten toistensa tunteminen. (Kopakkala 2011, 36.) Ryhmällä on alakäsite pienryhmä, jolla on sama määritelmä kuin ryhmällä, mutta sen jäsenet ovat vielä tietoisempia toisista ryhmän jäsenistä. Sopivaa ryhmän kokoa mietittäessä huomioon tulee ottaa jäsenten välisen vuorovaikutuksen määrä. 4-10 henkilöä on sopiva määrä ihmisiä ryhmään, jossa keskustellaan asioista ja tehdään toiminnallisia harjoitteita. (Ståhlberg 2019, 17-61.) Opinnäytetyössä tavoiteltiin juuri näiden perusteiden takia pienryhmää eli 4-10 tyttöä ryhmätoimintaan.

Heti ryhmän muodostuessa aletaan puhua sen ryhmädynamiikasta tai ryhmäilmiöstä, jolla tarkoitetaan juuri sen ryhmän sisäistä voimaa, joka syntyy sen jäsenten välisestä vuorovaikutuksesta ja kommunikaatiosta. Ryhmien käyttäytymistä on tutkittu jo pitkään, sillä ihminen on toiminut aina ryhmissä. Ryhmässä jokainen pyrkii saamaan itselleen sopivan aseman. Bruce Tuckmanin vuonna 1965 julkaistu ryhmän vaiheittainen kehitys on saanut yleisen hyväksynnän mallina ryhmätarkastelulle. Nämä perusvaiheet ovat: ”forming”, ”storming”, ”norming”, ”performing” ja myöhemmin, 1977, lisätty ”adjourning”. Suomennettuna vaiheet ovat ”muodostusvaihe”, ”kuohuntavaihe”, ”sopimisvaihe”, ”hyvin toimiva ryhmä” ja ”ryhmän lopettaminen”. (Kopakkala 2011, 37-51.)

Ryhmän alussa ryhmäläiset ovat muodostusvaiheessa ja vielä hyvin varovaisia kaiken suhteen. He etsivät omaa paikkaansa ryhmässä ja pyrkivät sopeutumaan siihen. Kuohuntavaiheessa yksilöt alkavat haluta erottua ryhmästä ja esittää omia mielipiteitään. Kuohuntavaiheessa testataan sekä ryhmäläisten että ohjaajan kärsivällisyyttä. Sopimisvaiheessa ryhmähenki alkaa muodostua. Ryhmäläiset saavat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteentörmäyksiä halutaan välttää. Jos ryhmä pääsee hyvin toimivan ryhmän vaiheeseen, se on tuottoisa, tehokas ja luova. Ongelmat on ratkaistu ja ryhmä pyrkii kohti tavoitettaan. Ryhmän lopetusvaiheessa ryhmän on aika lopettaa toimintansa. (Kopakkala 2011, 49-51.) Ryhmä ei välttämättä etene ryhmän vaiheissa kuvauksen mukaisesti vaan voi palata välillä takaisin aiempiin vaiheisiin. Esimerkiksi pitkäkestoinen ja lyhytkestoinen ryhmä toimivat eri tavoin ryhmän vaiheissa. (Siljamäki 2012, 33.)

Ryhmä tarvitsee yleensä toimiakseen jonkun, joka näyttää sille suuntaa, tekee päätöksiä ja luo visioita, ohjaajan (Kopakkala 2011, 89). Ryhmän ohjauksessa korostuvat ohjaajan ihmissuhde- ja ohjaustaidot, sillä ohjaajan tulee yksilön lisäksi keskittyä ryhmäprosessiin. Ryhmän ohjaus on ryhmän kanssa yhdessä kulkemista sen tavoitteita kohti, varovasti ohjailleen. (Stålberg 2019, 28-30.) Ryhmän alussa ohjaajan rooli on tärkeä, sillä ryhmä on vasta muotoutumassa. Silloin ohjaajan täytyy huolehtia siitä, että ryhmäläiset tulevat tasavertaisesti kuulluiksi ja nähdyiksi. (Siljamäki 2012, 36.)

4.2 Avoin toiminta

Nuorisotyössä avoin toiminta liitetään yleensä nuorisotaloihin ja toiminnaksi, jonne kaikki nuoret ovat tervetulleita osallistumaan. Avoimessa toiminnassa pääasiana on tarjota nuorille tila, jossa heihin ei kohdistu sellaisia vaatimuksia tai odotuksia, jotka voisivat estää sinne tulemisen. (Kylmäkoski 2014, 394.) Tyttötyön avoin toiminta, jota toteutetaan Setlementeissä muun muassa Tyttöjen Taloilla ® ja Tyttöjen Tuvilla, on myös toimintaa, johon kuka tahansa voi tulla osallistumaan milloin vain. Avoin toiminta ovat matalan kynnyksen ilmaista toimintaa, johon ei tarvitse sitoutua, vaan toimintaan voi tulla mukaan, milloin itselle sopii, joko satunnaisesti tai säännöllisesti. Avoimessa toiminnassa, niin kuin muissakin tyttötyön toiminnoissa, tyttöjen yksilöllinen ja henkilökohtainen kohtaaminen on työn ydintä. Avoimessa toiminnassa tytöt pääsevät tutustumaan ikätovereihinsa, saavat osallistua järjestettyyn toimintaan ja voivat saada aikuiselta tukea erilaisiin asioihin, turvallisessa ympäristössä. (Mulari 2012, 25-26.) Avointa toimintaa on kuvailtu Tyttöjen Talon ® kivijalaksi, jossa tytöt hakevat ja saavat tukea omaan arkeensa ja aikuissuhteita, jotka ovat luottamuksellisia (Eischer & Tuppurainen 2009, 22).

Avoimessa toiminnassa luovuus ja vapaus ovat läsnä, vaikka tilassa on järjestettyäkin toimintaa. Toimintaa suunnataan tyttöjen toiveiden ja työntekijöiden osaamisen mukaiseksi. Järjestetty toiminta voi olla mitä vaan, esimerkiksi leivontaa, käsitöitä, läksyä tai vaikka erilaisia vierailuja. Avoimessa toiminnassa tärkeää on sen kasvatuksellinen ulottuvuus. Kävijät saavat harjoitella vuorovaikutustaitojaan, oppivat pitämään huolta yhteisistä tiloista ja voivat harjoitella yhteiskunnallista vaikuttamista. Sen takia vapaalla keskustelulla ja olemisella onkin tärkeä rooli avoimessa toiminnassa. Avointa toimintaa voi jakaa ikäryhmien mukaan, esimerkiksi alle ja yli 16-vuotiaisiin. (Mulari 2012, 26-27.)

Opinnäytetyössä avointa toimintaa järjestettiin Settlementitalolla tyttöjen ja naisten avoimena iltana kerran viikossa. Tytöille ja naisille järjestettiin oma tila ryhmätyöskentelyhuoneesta. Avoimessa illassa kävijät saivat osallistua tyttöjen ja naisten avoimen illan ohjelmaan ja oleskella heille varatussa tilassa, mutta osallistua myös nuorisotilan puolella tapahtuvaan ohjelmaan ja oleiluun.

5 MENETELMÄT

Opinnäytetyöprosessin aikana käytin toiminnan suunnittelussa ja toiminnassa ja sen lopettamisessa monia erilaisia menetelmiä. Tässä kappaleessa kerron eniten käyttämästäni menetelmistä sekä niiden käyttötarkoituksista.

5.1 Markkinointi

Markkinoinnilla tarkoitetaan jonkun asian myynnin edistämistä erilaisilla toimenpiteillä. Sitä tehdään muun muassa näkyvyyden lisäämiseksi, toiminnan laajentamiseksi, toiminnan esiin tuomiseksi, ihmisten valistamiseksi ja osallistujien löytämiseksi. (Rinne 2017, 16.) Opinnäytetyön alussa tyttöjen toimintaa markkinoitiin sekä Savonlinnan alueen kouluille että sosiaalisen median välityksellä Settlementi Linnalan Nuoret ry:n sosiaalisen median kanavissa. Markkinointia kohdenettiin suoraan halutulle kohderyhmälle, jotta alkavaa toimintaa saataisiin tuotua esiin ja että toimintaan saataisiin osallistujia.

Kouluilla markkinointi kohdennettiin 5-6 luokkalaisille tytöille, koska ryhmätoiminta oli tarkoitettu kyseiselle ikäryhmälle. Olin yhteydessä kouluihin ja sähköpostiin vastanneiden opettajien kanssa sovimme esittelyajan ja he kokosivat kohderyhmän koolle. Kävin opinnäytetyöntekijänä henkilökohtaisesti kertomassa alkavasta toiminnasta kouluilla. Maaliskuun aikana, kävin Mertalan, Nätkin ja Talvisalon kouluilla esittelemässä alkavaa toimintaa. Esittelyissä tytöille kerrottiin tyttöjen avoimen illan ja ryhmän alkamisesta ja siitä, että he pääsevät itse suunnittelemaan toimintaa. Esittelyssä jaoin linkin kyselyyn, jossa tytöt pääsivät vaikuttamaan toiminnan ajankohtaan ja paikkaan sekä esittämään alustavia toiveita toiminnan sisällöstä.

Huhtikuussa, toiminnan jo alettua, kävin vielä Pihlajaniemen ja Kellarpellon kouluilla kertomasta toiminnasta. Näissä esittelyissä kerroin tytöille vain avoimesta illasta, koska ryhmästä kiinnostuneita oli jo riittävästi. Kerroin opettajalle ryhmätoiminnasta,

että hän voisi kertoa siitä sellaisille tytöille, joille toiminta olisi voinut olla tarpeellista hänen mielestään.

Tyttöjen avointa iltaa markkinoitiin sosiaalisessa mediassa: Facebookissa, Instagramissa ja Snapchatissa. Toiveena oli, että sosiaalinen media tavoittaisi itse kohderyhmän tai heidän lähiyhteisönsä, joka voisi kertoa toiminnasta tytöille. Toimintaa markkinoitiin suoraan sähköpostilla koulujen opettajille, kuraattoreille ja psykologeille. Toivoin, että toimintaan tulisi mukaan sellaisia tyttöjä, joilla ei ole muita harrastuksia ja jotka voisivat kaivata erityisesti tytöille suunnattua toimintaa. Siksi kuraattorit ja psykologit olivat mukana sähköpostilistalla, koska he voivat tavoittaa sellaista kohderyhmää paremmin.

Toiminnan esite laitettiin laajalle nuorten kanssa toimivalle verkostolle sähköpostilla ja se pääsi Järjestöalo Kolomosen kuukausikirjeeseen, jossa tiedotetaan Savonlinnan alueen tapahtumista ja toiminnasta. Lisäksi esitettä jaettiin nuorisotilalla. Toiminnasta oli jaossa kaksi erilaista esitettä, toinen vain kouluvierailuille ja toinen laajassa levityksessä avoimesta toiminnasta. Esitteet teki Setlementti Linnalan Nuoret ry:n sihteeri Juuso Jalkanen ja ne löytyvät työn lopusta liitteistä: Liite 5 ja 6.

Suoraan kouluille tehty markkinointi oli toimivaa, mikä käy ilmi toiminnan lopussa tehdystä palautekyselystä, jossa suurin osa tytöistä kertoi tullessaan mukaan toimintaan kouluesittelyjen kautta. Kouluesittelyissä toiminta saa kasvot eli kun toiminnan ohjaaja käy itse kertomassa siitä, on nuorten helpompi tulla mukaan toimintaan nähtyään ohjaajan. Koulun henkilökunta eli opettajat, joihin olin yhteydessä kouluesittelyjen takia, olivat kiinnostuneita toiminnasta ja ottivat minut mielellään vastaan koululle kertomaan siitä. Kuraattoreista, joille laitoin viestiä yksi vastasi kannustavasti viestiini ja lupasi jakaa esitettä koululla, jossa työskentelee.

5.2 Kysely

Kysely on yksi suosituimmista tiedonkeruumenetelmistä ja hyviä puolia ovat sen nopeus ja tehokkuus. Kyselyn huonoja puolia ovat taas esimerkiksi tiedon pinnallisuus ja ettei voida tietää, kuinka vakavasti vastaaja suhtautuu kyselyyn. Kyselyllä voidaan tuottaa joko laadullista tai määrällistä dataa. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2015, 121).

Kyselyä käytettiin opinnäytetyössä monessa eri tarkoituksessa. Kyselyllä kerättiin tyttöjen toiveita toiminnan ajankohdasta ja paikasta sekä heidän yhteystietonsa. Aloitus-

kyselyssä he saivat myös esittää toiveita ryhmän toiminnasta. Toiminnan loppuvaiheessa kyselyllä kerättiin palautetta sekä ryhmä- että avoimesta toiminnasta. Käytin internetissä täytettävää kyselyä ja alustana toimi Webropol. Kyselyissä oli niin strukturoituja kuin avoimia kysymyksiä, joten kyselyt olivat puolistrukturoituja kyselyjä. Kyselyillä haettiin määrällistä, mutta enimmäkseen laadullista tietoa toiminnan onnistumisesta. Kyselyt toimivat työssä hyvin ja olivat tehokkaita ja nopeita. Etenkin palautteen keräämisessä kysely toimi hienosti, sillä sain sen kautta kerättyä sähköisesti palautetta myös niiltä tytöiltä, jotka eivät ryhmän lopussa enää käyneet siinä.

5.3 Havainnointi

Havainnointi on tutkimuksellisen kehittämistyön menetelmä, jonka avulla on mahdollista saada tietoa esimerkiksi siitä, miten ihmiset käyttäytyvät ja mitä luonnollisissa toimintaympäristöissä tapahtuu. Erityisen hyvin havainnointi sopii kehittämistehtäviin, joissa kohteena on yksilön toiminta ja vuorovaikutus toisten ihmisten kanssa. Havainnointi voidaan jakaa ulkopuoliseen tarkkailuun tai aktiiviseen osallistumiseen havainnoitsijan osallistumisen mukaan. Opinnäytetyössä ohjaajan roolissa toimin aktiivisena osallistujana eli havainnoin itse toimintaa. Käytin osallistuvaa havainnointia, jossa itse osallistuin havainnoitavaan toimintaan ohjaajan roolissa. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2015, 114.)

Opinnäytetyössä tärkeintä oli havainnoida ryhmädynamiikkaa, ryhmän toimintaa, miten tytöt tulevat toimeen keskenään ja miten he uskaltavat keskustella eri aiheista sekä miten ryhmä muuttuu ajan kuluessa. Toiminnassa havainnoin kävijöiden luottamuksen lisääntymistä ja miten eri-ikäiset tytöt tulevat toimeen keskenään, etenkin avoimessa illassa. Lisäksi havainnoin koko ajan omaa toimintaani, koko opinnäytetyöprosessin etenemistä ja työn tavoitteiden saavuttamista.

5.4 Palautteen keruumenetelmät

Palautekyselyn lisäksi ryhmätoiminnassa käytettiin toiminnallisia palautteen keruumenetelmiä. Ohjaaja tarvitsee palautetta toimintaan osallistuvilta toiminnasta ja omasta ohjaajuudesta voidakseen kehittyä ohjaajana. Toimintaan osallistuville on tärkeää, että he saavat kertoa oman mielipiteensä toiminnasta. Ilman palautetta, mistä voisi tietää onko toiminta onnistunut? Palautteen avulla ihminen pitäytyy oikeassa suunnassa toiminnan suhteen. Palaute auttaa näkemään vahvuudet ja heikkoudet sekä saavuttamaan toiminnan tavoitteet. (Ahonen & Lohtaja-Ahonen 2011.) Toiminnassa

korostettiin sitä, että osallistujat saavat milloin vaan kertoa omia ideoitaan ja antaa palautetta toiminnasta, koska halusin pitää toiminnan tyttöjen toiveista ja tarpeista läh- töisin olevana.

Ryhmätoiminnassa neljällä ryhmäkerralla keräsin palautetta kyseisestä ryhmäker- rasta, toiminnallisesti fiiliskorteilla, liikennevalo -menetelmällä, hymiöillä ja peukku- palautteella. Setlementitalolla on yleinen palautelaatikko, johon saa milloin vaan lait- taa palautetta, mistä vaan talon toiminnasta. Viimeisellä kerralla keräsin palautetta toiminnallisesti koko ryhmän toiminta-ajasta. Ryhmäläiset vastasivat hymiöillä, lau- sahuksilla tai kirjoittamalla seinillä oleville kuudelle paperille, joissa oli jokin väit- tämä tai kysymys ryhmän toiminta-aikaan liittyen.

Ryhmässä eniten käyttämäni palautemenetelmä oli erilaiset kuvakortit, joita on näh- tävissä kuvassa 1. Niitä käytimme usealla ryhmäkerralla, joskus myös tyttöjen toi- veesta. Kuvakorteilla mietimme muun muassa ajatuksia ryhmästä, päivän ”fiiliksiä” eli mielentilaa ja tutustuimme toisiimme kysymyskorttien avulla. Korttityöskentely toimi niin, että käytettävät kortit asetettiin lattialle ja jokainen sai valita kysymyksen mukaan itseään puhuttelevan kortin itselleen. Kun kaikilla oli kortti valittuna, jokainen sai vuo- rotellen esitellä oman korttinsa, vastata kysymykseen ja esitellä omat ajatuksensa.

Kuva 1: Kuvakortteja ja tunnesanoja, joita käytimme ryhmäkerralla, jossa teemana oli tunteet (Hämäläinen 2019).

Liikennevalomenetelmä oli yksi palautteen keruumenetelmistä yhdellä ryhmäkerralla. Jokaiselle ryhmäläiselle jaettiin vihreä, keltainen ja punainen ympyrä. Esitin erilaisia väittämiä ryhmäkertaan liittyen, esimerkiksi, että ”päivän teema oli kiva” ja ”toiminnalliset tehtävät olivat hyviä”. Ryhmäläisten tehtävänä oli näyttää sitä valoa, joka kuvasi hänen mielipidettään väittämästä. Vihreä tarkoitti kyllä/samaa mieltä, keltainen en tiedä/ en osaa sanoa ja punainen ei/eri mieltä.

Peukkupalaute toimii samankaltaisesti kuin liikennevalomenetelmä. Peukkupalautteessa ei tarvita mitään erikoista välinettä palautteen antamiseen, vaan välineenä toimii jokaisen oma peukalo. Peukalo ylöspäin tarkoittaa positiivista, sivulle neutraalia ja alaspäin negatiivista palautetta. Palautteen keräämiseksi esitettiin taas erilaisia väittämiä, joita olivat muun muassa ”jooga oli kivaa” ja ”ohjeistus oli selkeää”.

Hymiöpalautteen keruumenetelmässä jokaiselle ryhmäläiselle jaettiin viisi erilaista hymiötä. Kaksi positiivista eli iloisia hymiöitä, yksi neutraali, jossa suu on viivana ja kaksi negatiivista eli surullinen ja vihainen hymiö. Ryhmäkerrasta esitettiin väittämiä esimerkiksi ”naiseudesta on tärkeää puhua” ja ”opin jotain uutta tänään”. Ryhmäläiset näyttivät sitä hymiötä, joka kuvasi heidän mielipidettään väittämään. Ennen väittämien lukemista, hymiöiden merkitykset käytiin yhdessä läpi, jotta jokaisella oli sama käsitys niistä. Kuvassa 2 on nähtävillä liikennevalomenetelmän ja hymiömenetelmän välineet.

Kuva 2: Palautteenkeruu menetelmät: Hymiöt ja liikennevalomenetelmä (Hämäläinen 2019).

Toiminnalliset palautteenkeruumenetelmät toimivat mielestäni hyvin ja osasin käyttää erilaisia menetelmiä rohkeasti. Ohjaaja sain niiden avulla palautetta toiminnasta ja tytöt oppivat kertomaan omia mielipiteitään asioista, joihin ovat osallisia. Yleensä

palaute oli hyvin positiivista. Ilokseni huomasin, että tytöt uskalsivat näyttää oman mielipiteensä palautteen keruussa ja harvoin, ainakaan näkyvästi, kaverin mielipide vaikutti vastauksiin. Tytöt kertoivat reilusti, jos joku heistä ei pitänyt jostain tehtävästä. Usein palaute oli kuitenkin positiivista, joten minun oli ohjaajana toisinaan vaikea kehittää toimintaani, koska tytöt tuntuivat pitävän kaikesta mitä teimme. Vaikka palautteen keruumenetelmät olivat erilaisia, mietin ryhmän loppua kohden, että onko tytöistä palautteen antaminen tylsää, sillä jollain kerralla tytöt antoivat näin ymmärtää. Perustelin palautteen keruuta tytöille sillä, että sen avulla, voin muokata toiminnasta heidän toiveidensa mukaista.

6 GIRL POWER -TYTTÖRYHMÄ

Opinnäytetyön aihe eli tyttötyö valikoitui tekijän kehittävän harjoittelun aikana helmikuun lopussa 2019. Suunnittelutöihin alettiin maaliskuun alussa. Tyttötyön tarpeen ja ohjaajana oman kiinnostukseni perusteella opinnäytetyön toiminnoiksi valikoituivat nopeasti suljettu tyttöryhmä ja tyttöjen ja naisten avoin ilta. Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä on ollut Tyttötyötä 2000-luvun alussa, alkaen vuonna 2004. Jossain vaiheessa toiminta on kuitenkin loppunut. (Blomerus 2019.) Opinnäytetyö aloittaa toiminnan uudestaan, tyhjin lähtökohdin, koska tehdystä tyttötyöstä ei ollut saatavilla materiaaleja, eikä valmista kohderyhmää.

Opinnäytetyösuunnitelmani esitin 14.3.2019, jonka jälkeen aloitin alkavan toiminnan markkinoinnin 5-6 luokkalaisille tytöille Savonlinnan alueen kouluilla, koko toiminnan kohderyhmälle sosiaalisen median välityksellä sekä nuorisotilalla. Varsinaista toimintaosuus oli huhti- ja toukokuussa 2019. Tässä luvussa kerron tarkemmin suljetun ryhmän toiminnasta ja myöhemmin luvussa seitsemän avoimesta toiminnasta.

Ennen ryhmätoiminnan alkua siitä kiinnostuneet tytöt saivat vaikuttaa ryhmän koontumisen ajankohtaan ja paikkaan Webropol-aloituskyselyssä, jonka linkin jaoin heille kouluilla toimintaa markkinoidessani. Kyselyn perusteella ja yhteisymmärryksessä Setlementtitalon työntekijöiden kanssa, ryhmän ajankohdaksi valikoitui keskiviikko ja paikaksi Setlementtitalo. Kyselyyn sai jättää omat yhteystietonsa, jos halusi, että saa toiminnasta lisää tietoa, kun sen ajankohta tarkentuu. Olin itse yhteydessä kaikkiin tyttöihin, jotka olivat jättäneet kyselyyn yhteystietonsa ja lisäksi sain muutamia yhteydenottoja sähköpostilla ja puhelimitse toiminnasta kiinnostuneilta. Muuta-

mat tytöt jättivät minulle yhteystietonsa jo koululla vieraillessani, joten olin myös heihin yhteydessä. Ryhmää suunnitellessani ajatuksena oli, että ryhmän sopiva koko olisi neljästä kymmeneen tyttöä, että pienryhmän ajatus toteutuu. Kaikki kiinnostuneet toivotettiin kuitenkin tervetulleeksi ryhmään ja jos tyttöjä olisi tullut enemmän kuin kymmenen, olisi ryhmiä perustettu kaksi.

Girl Power -tyttöryhmä, järjestettiin yhteensä yhdeksän kertaa, kahdeksan kertaa Settlementitalolla, sille varatussa ryhmätilassa, ja yhden kerran kävimme retkellä Savonlinnan Sulosaassa. Pääsääntöisesti ryhmä kokoontui kerran viikossa keskiviikkona kello 17.00-18.30/19.00 ja viimeisellä kerralla pidempään kello 17.00-19.30 tyttöjen toiveesta. Ryhmän kokoontumisaika vaihteli ryhmäkerran aiheen ja teeman mukaan. Tiedotin tyttöjä seuraavan kerran kestosta, joko edellisellä ryhmäkerralla tai WhatsApp ryhmässämme, jonka perustin ryhmän alussa, kaikkien tyttöjen suostumuksesta. Ryhmän suunnittelu- ja ohjausvastuu oli minulla, opinnäytetyöntekijällä. Koko opinnäytetyöprosessin ajan sain tukea Settlementi Linnalan Nuoret ry:n ja Savonlinnan Malli -hankkeen työntekijöiltä, etenkin opinnäytetyöohjaajaltani Merja Mustoselta, toiminnanjohtajalta ja yhdeltä vapaaehtoistyöntekijältä. Vapaaehtoistyöntekijän oli tarkoitus olla mukana ryhmän toiminnassa koko kevään ajan, mutta erinäisistä syistä hän osallistui ainoastaan neljälle ryhmäkerralle. Yhdellä ryhmäkerralla oli mukana ulkopuolinen joogaohjaaja toiminnan ajan ja retkikerralla vastuukysymysten takia mukana oli opinnäytetyöohjaajani. Aina ennen ryhmän alkua saavuin Settlementitalolle noin kaksi tuntia aikaisemmin, että ehdin nähdä opinnäytetyöohjaajaani, valmistella ryhmätilan ja tarvikkeet, joita tarvitsimme ja mahdollisesti käydä kaupasta välipalatarvikkeita.

Girl Power -tyttöryhmä oli suljettu ryhmä eli kahden ensimmäisen kerran jälkeen siihen ei otettu enää uusia tyttöjä mukaan. Ryhmässä, jonka nimeksi tytöt päättivät Girl Power -tyttöryhmä, kävi yhdestä yhdeksään tyttöä. Keskimääräinen kävijämäärä oli kuusi tyttöä ja nämä tytöt sitoutuivat hyvin mukaan toimintaan. Ensimmäisen ryhmäkerran jälkeen kaksi tyttöä ilmoitti, etteivät he ehdi käymään ryhmässä ja kolmannen ryhmäkerran jälkeen kolme tyttöä ei enää käynyt ryhmässä. Yksi heistä kuitenkin laittoi minulle välillä viestiä ja kyseli muun muassa ryhmän ajankohdista ja joskus he ilmoittivat WhatsApp -ryhmään, etteivät pääse mukaan ryhmäkerralle.

Jokaisella järjestetyllä ryhmäkerralla paikalle tuli tyttöjä, yhdelle ryhmäkerralle tuli vain yksi tyttö, muut ilmoittivat estymisensä silloin. Tällä kerralla poikkesin suunnitelmasta, koska teeman käsittely yhden tytön kanssa ei olisi ajanut tavoitetta eli keskustelua teemasta. Koska paikalle tullut tyttö ei ollut ryhmän ensimmäisellä kokoon-tumiskerralla paikalla, päädyimme tekemään ”unelmien kesätaulut” hänen kanssaan ja lopuksi pelasimme pelejä. Ryhmän vetäminen vaati joustavuutta ja tilannetajua täl-laisten tilanteiden vastaan tullessa.

6.1 Ryhmän teemat ja ohjeet

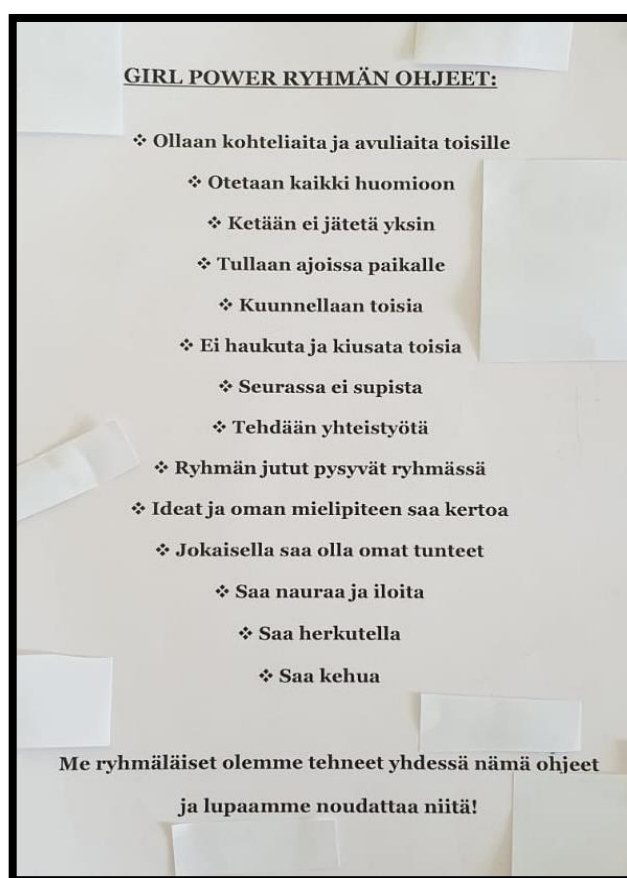
Kolmella ensimmäisellä ryhmäkerralla suunnittelimme yhdessä tyttöjen kanssa ryh-män toimintaa. Etukäteen olin ohjaajan roolissa päättänyt, että ryhmässä käydään läpi erilaisia teemoja. Teemojen vaihtoehtoiksi valitsin 11-13 -vuotiaiden tyttöjen elämää koskevia ja pohtimista aiheuttavia aiheita ja tavoitteena oli käsitellä näitä teemoja kes-kustelun ja harjoitteiden kautta osalla ryhmäkerroista. Tytöt saivat valita itselleen mie-luisat viisi teemaa, joita haluaisivat ryhmässä käsiteltävän. Valitseminen tapahtui niin, että jokainen sai kirjoittaa paperille valitsemansa viisi teemaa ja eniten ääniä saaneet aiheet valittiin ryhmän teemoiksi. Ryhmäläiset saivat ehdottaa lisäksi omia teema eh-dotuksia ennen valitsemista, mutta uusia ehdotuksia ei tullut.

Teemavaihtoehdot olivat:

1. Minä – Millainen minä olen?
2. Tunteet
3. Hyvinvointi
4. Itsetunto
5. Ulkonäkö ja kehonkuva
6. Kaverit ja vuorovaikutus
7. Haaveet ja tulevaisuus
8. Mielenpitoet ja niiden ilmaiseminen
9. Eri kulttuurit
10. Tyttöys ja naiseus
11. Rakkaus ja seurustelu
12. Seksuaalisuus
13. Suru ja menetykset
14. Pelko

Näistä teemoista ryhmäkerroille tytöt valitsivat: haaveet ja tulevaisuus, ystävyys ja vuorovaikutus, tunteet, itsetunto, tyttöys ja naiseus sekä rakkaus ja seurustelu. Aiheita käsiteltiin yhteensä viidellä kerralla, joten yhdistimme tunteet ja itsetunto teemat samalle ryhmäkerralle. Lisäksi yksi iso teema ryhmän alussa oli tutustuminen.

Ryhmän kolmannella kerralla teimme ryhmällemme ohjeet ja säännöt, jotka ovat esillä kuvassa 3. Toteutimme sääntöjen laatimisen niin, että jokainen sai kirjoittaa paperille kolme ohjetta tai sääntöä, jotka haluaisi ryhmässä olevan. Kun kaikki olivat kirjoittaneet omat ehdotuksensa ohjeista paperille, keräsin laput ja laitoimme ehdotukset isolle paperille kaikkien nähtäville ja katsoimme tuliko samoja ehdotuksia. Sitten keskustelimme ehdotuksista ja yhdistelimme joitakin ohjeita. Lopuksi kirjoitin ne puhtaaksi ja kaikki ryhmäläiset allekirjoittivat ohjeet merkiksi siitä, että lupautuu niitä noudattamaan. Tytöt keksivät tärkeitä ohjeita, oivalsivat hyvin, mitä ohjeita keksimällä ryhmään saadaan turvallinen ilmapiiri ja keksivät ohjeisiin myös asioita, joita ryhmässä saa tehdä. Siljamäki (2012, 38) painottaa Tyttötyön kansiossa, että sääntöjen tekeminen on yksi luottamuksen syntymisen osa ja tuo ryhmään turvaa. Ohjaajan tehtävänä on huolehtia, että kaikki noudattavat yhdessä laadittuja sääntöjä.

Kuva 3: Ryhmän yhdessä sille tekemät ohjeet (Hämäläinen 2019).

6.2 Ryhmän runko

Tässä kappaleessa kerron lyhyesti esimerkkien avulla ryhmän kokoontumisista ja harjoitteista, joita ryhmässä tehtiin. Tarkempi opinnäytetyön tuotoksena syntynyt toimintamalli kaikkine harjoitteineen ja teemoineen löytyy liitteistä: Liite 7.

Tyttöryhmän kokoontumiset koostuivat erilaisista toiminnoista, teeman käsittelystä, yleisestä keskustelusta ja jokaisella ryhmäkerralla tytöille tarjottiin välipala. Pyrin tekemään ryhmäkertojen rungoista joka kerta samankaltaisen, että tyttöjen olisi helppo tottua siihen. Ryhmäkerrat aloitettiin yhteisellä kokoontumisella, tervehtimisellä ja kyseisen ryhmäkerran läpikäymisellä. Kolmella ryhmäkerralla toteutui jokin toiminnallinen osuus ja teeman käsittely, neljällä ryhmäkerralla tehtiin ainoastaan jotain toiminnallista ja kahdella ryhmäkerralla käsiteltiin ainoastaan jotain teemaa.

Ryhmän kokoontumiskerrat:

1. Tutustuminen ja suunnittelu
2. Tutustuminen ja teema: unelmat & haaveet
3. Leivonta, ryhmän jatko, tutustuminen, sääntöjen tekeminen
4. Askartelu ja pelit
5. Teema: ystävyys & vuorovaikutus
6. Jooga ja teema: tunteet & itsetunto
7. Retki Sulosaareen
8. Teema: tyttöys & naiseus
9. Lopetuskerta: leivonta ja teema: rakkaus & seurustelu

Valittujen teemojen käsittelyn lisäksi tytöt saivat vaikuttaa siihen mitä muuta ryhmässä tehdään. Ryhmän ensimmäisillä kerroilla kyselin tytöiltä avoimesti toiveita ryhmän toimintoihin ja keräsin ehdotuksia lapuilla ”tyttöjen boxiin”. Lopulta keräsimme paperilla olleet ehdotukset isolle paperille ja katsoimme mitkä ehdotukset saivat paljon kannatusta. Tyttöjen ehdotuksia olivat: leivonta/kokkaus, hauskanpito, tehdä jotain kivaa, syöminen, joku retki, piirtäminen ja askartelu, elokuva ja erilaiset pelit muun muassa pingis, pleikkari ja lautapelit. Tyttöjen ehdotukset olivat hyviä ja toteutettavissa. Setlementtitalolla on paljon mahdollisuuksia toteuttaa erilaisia toimintoja, koska sieltä löytyy keittiö, iso aulatila, pienryhmä tiloja sekä paljon askartelutavaroita ja pelejä. Pienen haasteen talon muiden tilojen käyttöön teki samaan aikaan auki oleva nuorisotila, mutta yhteistyöllä ja sopimalla vuoroista, kaikki onnistui hyvin.

Tyttöjen ehdottamista toiminnoista toteutimme lopulta askartelun, leivonnan, retken ja pelit. Ensimmäisellä ryhmäkerralla askartelimme ”unelmien kesätaulut” (kuva 5). Kahdella ryhmäkerralla leivoimme, toisella ryhmäkerralla teimme suklaamuffinsseja ja viimeisellä eli yhdeksännellä ryhmäkerralla leivoimme mutakakkua. Yksi omasta mielestäni hienoimpia ryhmäkertoja oli retki Savonlinnan Sulosaareen (kuva 4 ja 6). Retkelle sattui hyvä sää, paistoimme makkaraa ja vaahtokarkkeja, pelasimme pelejä ja juttelimme laavulla istuksien. Yhdelle ryhmäkerralle meillä oli mahdollisuus saada jooga opastusta, joten kysyin ryhmäläisiltä haluavatko he kokeilla sitä. Myöntävän vastauksen saatuaani, viidennellä ryhmäkerralla toimintana oli jooga. Lisäksi viimeisellä ryhmäkerralla meillä oli hetken aikaa käytössämme koko Setlementtitalo, joten tytöt saivat pelata nuorisotilan puolella olevia pelejä, kuten pleikkaria ja biljardia.

Kuva 4: Tyttöjen ryhmä retkellä Sulosaaressa. Kuvassa myös ohjaaja. Takana olevien tyttöjen ja sivusta näkyvän tytön kasvot sumennettu. (Mustonen 2019).

Valittujen teemojen käsittely ryhmän kanssa oli minulle melko uutta. Jokaisen teeman kohdalla perehdyin aiheeseen ennen ryhmän kokoontumista. Tein itselleni muistiinpanot sekä valmistauduin viemään tarvittaessa keskustelua apukysymyksien avulla eteenpäin. Halusin käydä teemoja läpi keskustelun kautta, enkä niin, että minä ohjaajana luennoin tytöille aiheesta tai, että ohjailen keskustelua liikaa. Keskustelun kautta teemaa pystytään pohtimaan juuri tyttöjen mielipiteiden ja kysymysten kautta. Keskustelun lisäksi käsitelimme teemoja erilaisten toiminnallisten harjoitteiden kautta.

Ryhmässä pyrin käyttämään monenlaisia eri menetelmiä ja harjoitteita. Koska koko tyttöjen toimintaa pilotoitiin, uskalsin kokeilla harjoitteita, joita en ollut ennen tehnyt ja testata niitä kyseiselle ryhmälle. Toiminnallisten harjoitteiden ja menetelmien avulla ryhmässä voi käsitellä aiheita, joista voi olla hankala keskustella. Harjoitteilla on siis aina jokin tarkoitus ja merkitys. Toiminnallisuus avaa yleensä tien myös keskustelulle, jolle ohjaajan on hyvä antaa tilaa. (Siljamäki 2012, 37.)

Kuva 5: Tyttöjen ryhmän tytöt tekemässä "unelmien kesätauluja" ensimmäisellä ryhmäkerralla (Hämäläinen 2019).

Kerron seuraavaksi esimerkkejä teemojen käsittelyssä käytetyistä harjoitteista. Harjoitukset teemojen käsittelyyn valitsin minä, sen perusteella, että mitkä harjoitteet voisivat saada tyttöjä kertomaan omia mielipiteitään ja avaisivat keskustelulle tilaa. Monissa harjoitteissa ajatuksena oli kertoa oma mielipiteensä johonkin asiaan. Tavoitteena oli siten näyttää tytöille, että jokaisella voi olla oma mielipiteensä asioihin ja jokainen niistä on oikea ja vaikka jokaisella on oma mielipiteensä, voimme silti tulla kaikki hyvin toimeen ja olla yhtenäinen ryhmä.

Ystävyys- ja vuorovaikutusteemaa käsitelimme jana harjoituksen avulla, jossa mietittiin ystävän tärkeitä ominaisuuksia ja opeteltiin perustelemaan omia mielipiteitä. Jana harjoituksessa tyttöjen tehtävänä oli asettua huoneen päästä päähän yltävälle näkyttömälle janalle mielipiteensä mukaan. Toinen pää janassa tarkoitti harjoituksessamme: on tärkeä/kyllä ja toinen pää: ei ole tärkeä/ei ja janan välimaastoon sai myös asettua. Väittämiä olivat muun muassa, että ”kaverin kanssa voi riidellä”, ”kaverille pitää kertoa kaikki asiat” ja kuinka tärkeä tämä ominaisuus on kaverille... ”ei puhu pahaa selän takana”, ”on iloinen puolestasi, kun onnistut” ja ”auttaa sinua, kun tarvitset sitä”.

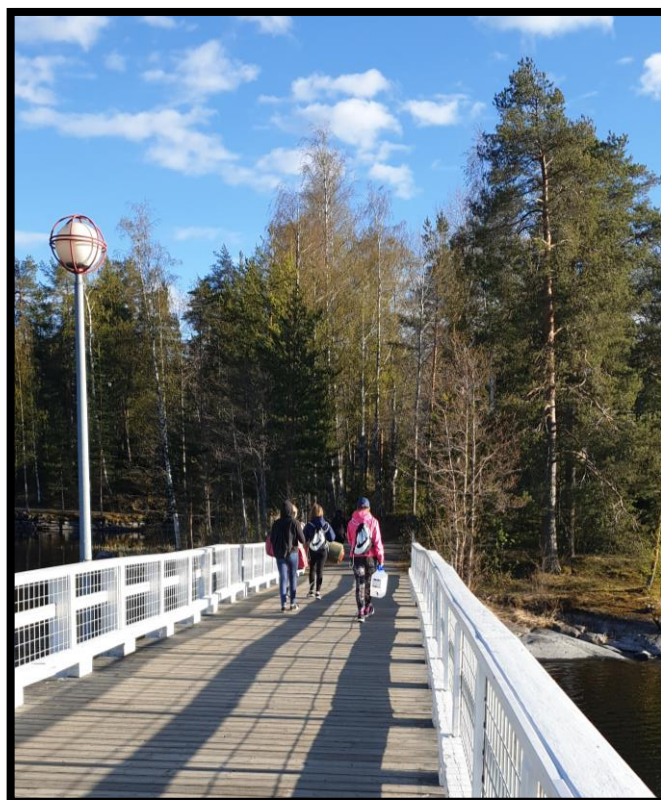
Harjoituksen aikana keskustelimme väittämästä ja tytöt perustelivat omaa asettumistaan janalle. Harjoituksen ajatuksena on, että tytöt oppivat perustelemaan omaa mielipidettään ja saada tytöt ajattelemaan omia kaverisuhteitaan nyt ja tulevaisuudessa.

Tunteita ja itsetuntoa käsittelemme muun muassa Mieli, Suomen mielenterveys ry:n tunnetaitojen oppituntitarinan avulla.

”Tuukka kiusoittelee Nikoa välitunnilla. Ensin Niko naureskelee Tuukan jutuille, mutta Tuukan jatkaessa kiusoitteleva alkaa Nikoa ärsyttämään Tuukan jutut ja lopulta Niko on jo ihan hiilenä. Hänen tekisi mieli käydä Tuukan kimppuun, jotta kiusoitteleva lopputsi.” (Mieli, Suomen mielenterveys ry.)

Tarinan lukemisen jälkeen keskustelimme tarinasta esimerkkikysymysten avulla, jotka olivat: ”miten sinä toimisit Nikon asemassa?”, ”mitä Nikon kannattaisi tehdä?” ja oma keksimieni kysymysten avulla, joita olivat: ”mikä tunne Nikolla oli?” ja ”sopiko tunne tilanteeseen?”. Keskustelun jälkeen tytöt kirjoittivat yhdessä tarinalle lopetuksen. Tarinan tapahtuma voi tulla vastaan kenelle vaan. Harjoituksessa ideana oli saada tytöt miettimään, miten tunteet vaikuttavat meihin ja meidän tekoihimme, miten tunteita voi oppia hallitsemaan ja miettiä mitä itse tekisi samanlaisessa tilanteessa.

Tyttöyttä ja naiseutta käsittelemme nelinurkka harjoitteen avulla. Nelinurkassa huoneen neljälle nurkalle on annettu merkitys, joita ovat kyllä, ei, ehkä, en tiedä/en osaa sanoa. Kiinnitin nurkkiin lapuilla olevat sanat muistutukseksi. Harjoituksessa ohjaaja sanoi väittämän ja ryhmäläiset menivät siihen huoneen nurkkaan, joka vastaa heidän mielipidettään. Asettumisen jälkeen aiheesta keskusteltiin ja ryhmäläiset saivat esittää omia mielipiteitä ja kysymyksiä. Väittämiä olivat muun muassa: ”sukupuolella on väliä”, ”naisen pitää meikata ja laittautua” ja ”nainen saa tehdä kaikkea mitä mieskin saa”. Aihe tuntui tytöistä aluksi vaikealta, eikä keskustelu lähtenyt vauhtiin heti, mutta sitten kun esitin tarkentavia kysymyksiä ja annoin esimerkkejä aiheesta, keskustelu lähti hyvin valloilleen. Harjoitteen ideana on, että tytöt kertovat omia mielipiteitään ja osaavat perustella valintaansa.

Kuva 6: Tyttöjen ryhmäläisiä matkalla pois retkeltä Sulosaaresta (Hämäläinen 2019).

6.3 Ryhmän reflektointi

Tyttötyötä ja ryhmätoimintaa alettiin tekemään lähes tyhjästä. Olin varautunut siihen, että ryhmään ei tule ainuttakaan tyttöä ja markkinointityötä pitää jatkaa vielä huhtikuun ajan ja ryhmän toimintakautta pienentää. Ryhmätoiminnasta oltiin kuitenkin kiinnostuneita jo kouluesittelyissä ja kiinnostus jatkui ryhmän loppuun saakka kuudella tytöllä. Girl Power -tyttöryhmä onnistui ohjaajan näkökulmasta mainiosti, koska sen toiminta saatiin aloitettua ja jokaiselle ryhmäkerralle oli osallistujia.

Pidin ryhmätoiminnasta opinnäytetyöpäiväkirjaa koko sen toiminnan ajan, että pystyin havainnoimaan ryhmän toimintakaarta ja miten sen ryhmädynamiikka kehittyi ajan myötä. Ryhmän vaiheittainen kehityskaari muodostuu Bruce Tuckmanin mukaan muodostusvaiheesta, kuohuntavaiheesta, sopimisvaiheesta, hyvin toimivasta ryhmästä ja lopetusvaiheesta (Kopakkala 2011, 49-51). Tyttöryhmän kehitysvaiheet etenivät selvästi päällekkäisesti ja koen, että ryhmä ei päässyt kunnolla hyvin toimivan ryhmän tasolle, vaikka se olikin koko toiminnan ajan tuottoisa. Ryhmän lyhyt kesto ja se, ettei ryhmäkerroilla olleet aina samat tytöt paikalla, vaikutti varmasti ryhmän kehityskaareen ja siihen, että vaiheet etenivät päällekkäisesti. Ryhmän toimintaa ja sen vai-

heita olisi ollut helpompi havainnoida, jos toiminnassa olisi ollut koko ajan kaksi ohjaajaa, jonka kanssa jakaa ohjausvastuuta ja vaihtaa ajatuksia toiminnasta. Yksin ohjatessa havainnointi ei ole niin luotettavaa, koska ohjaajan tulee keskittyä muun muassa harjoitteiden selittämiseen, turvallisuuteen ja toiminnan havainnointiin yhtä aikaa. Yksin ohjatessa, kaikkea ryhmäkerroilla tapahtunutta ei voinut varmasti huomata.

Muodostusvaihe jatkui ryhmässä pitkään. Neljännessä ryhmäkerrasta eteenpäin ryhmän jäsenet alkoivat pysyä samana. Kaikki eivät kuitenkaan käyneet jokaisella ryhmäkerralla. Tähän asti ryhmä oli ollut selvästi muodostumisvaiheessa ja vaihe jatkui ainakin kuudenteen ryhmäkertaan asti. Kuohuntavaihe näkyi ryhmässä siten, että viidennestä kerrasta alkaen ryhmäläiset uskalsivat kommentoida asioita enemmän ja kertoa oman mielipiteensä asioihin, mutta tytöt eivät missään vaiheessa vastustaneet ohjaajaa tai ryhmän toimintaa, eivätkä ilmaisseet tyytymättömyyttä siihen. Kaikkein vahvimpana ryhmässä näkyi sopimisvaihe ryhmän kolmella viimeisellä kerralla. Ryhmäläiset uskalsivat olla ryhmässä omana itsenään ja jokainen hyväksyi kaikki ryhmän jäsenet sellaisena kuin he ovat. Ryhmäläiset uskalsivat puhua omista mielipiteistään ja asioistaan avoimesti ja tunnelma oli vapautunut. Tunteet liittyvät usein ryhmän lopettamiseen. Ne voivat heilahdella helpotuksen tunteesta masennukseen asti. (Kopakkala 2011, 51.) Ryhmän lopetusvaiheessa tytöt olivat surullisia ja toivoivat ryhmän jatkuvan edelleen, mutta hyväksyivät kuitenkin sen, että kaikki loppuu ajallaan.

Ryhmäläisten lisäksi ohjaaja on avainasemassa siinä, miten ryhmä kehittyy. Ohjaaja on kannattelijana ja vie ryhmää eteenpäin kohti sen tavoitetta. Ohjaajalla kuuluu olla kykyä reagoida ryhmän lähettämiin viesteihin. (Ståhlberg 2019, 17.) Ohjaajan täytyy keskittyä ryhmään, mutta myös sen jäseniin yksilöinä ja tarpeellisia taitoja ovat reaktioidot, vuorovaikutustaidot ja toimintataidot (Mt, 28-29). Koen, että ryhmää ohjatesani nämä taidot paranivat minulla koko prosessin ajan ja että olin avainasemassa ryhmän toiminnassa.

Aiemmin keräämäni ohjauskokemus auttoi alkuun pääsemisessä ryhmän ohjauksessa, mutta jokainen ryhmä on erilainen, joten mukautuminen sen toimintaan on pääasia. Etenkin vuorovaikutustaidot ja ryhmäläisten yksilöllinen huomiointi paranivat ryhmäprosessin aikana ja opin huomioimaan ryhmädynamiikan muuttumista havainnoidesani ryhmää päiväkirjaan. Ryhmätoimintaa ohjatessa ohjaajalla on suuri vastuu ryhmäläisistä ja ryhmän toiminnasta. Vaikka ryhmäkerta olisi omasta mielestäni ja pa-

lautteen mukaan onnistunut, jäin toisinaan miettimään, että tunsivatko kaikki päässeensä osalliseksi toimintaan ja oliko kaikilla varmasti turvallinen olo ryhmässä? Sitä ei voi tietää, mutta toivon, että ryhmäläiset antoivat totuudenmukaista palautetta toiminnasta.

Ohjaajana minua jäi mietityttämään kolme tyttöä, jotka kävivät alussa ryhmässä, mutta lopettivat kolmannen kerran jälkeen. Ryhmän kolmannella kerralla huomasin, kun kaikki yhdeksän tyttöä oli paikalla, että tytöt jakautuivat kahteen eri ryhmään ja heidän välillään oli jotain, mikä näkyi siinä, että kumpikaan ryhmä ei puhunut paljon koko ryhmäkerran aikana. Tämän kerran jälkeen kolme tyttöä ei käynyt enää ryhmässä ja loput kuusi vakiintuivat käymään ryhmässä melko hyvin, joten en saanut ratkaistua, miksi tytöt olivat jakautuneet kahteen ryhmään. Ryhmätoiminnan suurin haaste onkin yleensä toimintaan sitoutuminen (Siljamäki 2012, 39). Kuudesta tytöstä, jotka jatkoivat ryhmässä, yksi tuli ilman kavereita ryhmään, kaksi tyttöä olivat kavereita keskenään ja kolme tyttöä olivat kavereita keskenään. Aluksi ajattelin tämän olevan haaste ryhmässä, mutta etenkin loppua kohti kaikki tulivat mielestäni hyvin toimeen keskenään ja ketään ei jätetty yksin ryhmässä.

Käytin paljon aikaa ryhmässä käytävien teemojen tarkasteluun ja varmistin, että olen itse perillä aiheesta, mistä puhumme. Mietin tarkkaan, mitä 11-13 vuotiaille tytöille voi puhua ja miten lähestymme aiheita. Ryhmässä tytöt uskalsivat ilmaista hyvin mielipiteitään ja keskustella avoimesti teemoista, joita käsittelimme. Minua ohjaajana yllätti se, miten paljon 11-13 -vuotiaat tytöt tiesivät käsittelemistämme teemoista. Heillä oli paljon kysymyksiä, joita pohdimme yhdessä ja etsimme niihin vastauksia. Ryhmässä oli luottamuksellinen tunnelma varsinkin sen loppupuolella. Tunnelmaa edisti varmasti ryhmään yhdessä tehdyt säännöt ja tieto siitä, että ryhmän asioita ei puhuta muualla, kuin ryhmässä. Siljamäki (2012, 38) korostaa Tyttötyön kansiossa näitä seikkoja luottamuksen syntymisessä.

Teemojen käsitteleminen toi ryhmään toivomaani tavoitteellisuutta ja runkoa, ilman niitä ryhmässä ei olisi ollut niin hyvää keskustelua. Tytöt ilmaisivat vahvasti sen, että teemoista oli tärkeää puhua, eikä kukaan tytöistä sanonut, ettei olisi halunnut käsitellä teemoja. Ryhmässä osa tytöistä oli aktiivisimpia ja toiset hiljaisempia. Ohjaajana esitin välillä kysymyksiä ja kysyin mielipidettä kaikilta. Harjoitteet, joita teimme, toimivat hyvin hiljaisempienkin tyttöjen mielipiteen ilmaisussa ja koin, että myös he pitivät har-

joitteiden tekemisestä. Ymmärsin sen, että osalle tytöistä teemojen käsittelyssä oli tärkeää pelkkä kuuntelu ja harjoitteiden tekemiseen osallistuminen, enkä voinut pakottaa heitä ilmaisemaan omaa mielipidettään sanallisesti.

Palautteen kerääminen on yksi tapa osallistaa ryhmän tyttöjä, koska kuuluksi tuleminen on yksi osallisuuden tekijä. Palautetta antamalla toimintaa osallistuja saa vaikuttaa ja tulla kuuluksi hänelle suunnattujen palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä. (Pieviläinen, Pyykkönen, Saukkonen 2014, 5.) Palautteen kerääminen oli merkityksellistä niin minulle ohjaajana, kuin myös tytöille, koska he saivat kertoa mielipiteensä toiminnasta. Osallistin tyttöjä palautteen lisäksi etenkin ryhmän suunnittelu- vaiheessa. Tytöt saivat määritellä sen, mitä ryhmässä tehdään teemojen käsittelyn lisäksi.

6.4 Palaute

Ryhmän loppuvaiheessa keräsin tytöiltä palautetta toiminnallisesti viimeisellä ryhmäkerralla sekä kaikilta ryhmässä käyneiltä yhdeksältä tytöltä sähköisen palautekyselyn avulla. Viimeisellä ryhmäkerralla paikalla oli kuusi tyttöä. Keräsin palautetta seinillä oleville kuudelle paperille, joissa oli jokin väittämä ryhmästä tai jokin kysymys ryhmään liittyen. Väittämiin ja kysymyksiin vastattiin hymiöillä, sanallisesti erilaisilla tulostetuilla lausahduksilla tai kirjoittamalla paperiin oma mielipide asiasta (kuva 7).

Väittämät olivat: ”Tutustuin johonkin uuteen ihmiseen ryhmässä”, ”saatan tulla joskus käymään nuokkarilla” ja ”ryhmässä käydyt asiat voivat auttaa minua jossain vaiheessa elämäni”. Kysymykset olivat: ”Yleinen MP eli mielipide tyttöjen ryhmästä?” ja ”mistä haluaisit saada tietoa tyttöjen toiminnasta jatkossa?”. Lisäksi oli yksi jatka lausetta tyylinen kysymys ryhmän aiheista: ”ryhmässä käydyt aiheet...” Vastausvaihtoehtoja oli positiivisia, neutraaleja ja negatiivisia ja ne olivat esillä ryhmätilassa. Kävimme vastausvaihtoehdot ja niiden merkitykset läpi ennen vastaamista ja jokainen sai valita mieleisensä tavan vastata väittämiin ja kysymyksiin.

Palaute oli positiivista ja sen perusteella vastanneet kuusi tyttöä tykkäsivät käydä ryhmässä. He vastasivat lapuille suurimmaksi osaksi iloisilla hymiöillä ja positiivisilla valmiilla lausahduksilla. Esimerkiksi kysymys ”Yleinen MP (mielipide) tyttöjen ryhmästä?” sai vastaukseksi kaksi kertaa ”huippua!”. Jos toiminta saa jatkoa, tytöt haluavat siitä lisätietoa kysymyksen perusteella Snapchatissa, Instagramissa ja Twitterissä. Yksi vastaaja ei tiennyt, mistä haluaisi lisää tietoa. Tytöt ovat vastanneet positiivisin

hymiöin ja lausahduksin kohtaan ”saatan tulla joskus käymään nuokkarilla”. Tilojen tutuksi tuleminen ja tyttöjen mukaan saaminen nuorisotilalle oli yksi työn tavoite. Ei ole tiedossa kävivätkö ryhmässä olleet tytöt jälkeempään nuorisotilalla, sillä en itse ole ollut siellä.

Kuva 7: Palautetta tyttöjen ryhmästä (Hämäläinen 2019).

Pyysin kaikkia ryhmässä käyneitä tyttöä vastaamaan Webropolin palautekyselyyn, jonka jaoin heille Girl Power -tyttöryhmän WhatsApp ketjuun, jossa kaikki tytöt olivat mukana. Palautekyselyllä halusin selvittää, mistä tytöt kuuluivat ryhmästä, oliko ryhmätila sopiva toiminnalle ja mitä he toivoisivat tilalta, jos toiminta saa jatkoa, syitä siihen, jos lopetti ryhmän ja mikä olisi voinut saada jatkamaan ryhmässä, mieluisimpia ryhmäkertoja ja toiveita toiminnan jatkumisesta. Lisäksi halusin kuulla palautetta ryhmän sisällöstä väittämin: ryhmässä tehtiin minulle mieluisia asioista, ryhmässä käsitellyt teemat olivat hyviä, sain vaikuttaa siihen mitä ryhmässä tehdään, uskalsin esittää omat ajatukseni, mielipiteeni ja ideani ryhmässä ja ohjaaja oli helposti lähestyttävä. Kyselyyn vastattiin anonyymisti. Tarkempi kyselyn runko löytyy liitteistä: Liite 2.

Palautekyselyyn vastasi kaikki yhdeksän ryhmässä käynyttä tyttöä. Vastanneet olivat kyselyn mukaan tyytyväisiä ryhmän toimintaan ja tiloihin missä toimintaa järjestettiin. Kouluesittely oli ryhmän kannalta selvästi tarpeellinen, sillä kahdeksan tyttöä yhdeksästä vastasi kuulleensa ryhmästä juuri kouluesittelyistä. Kaikki vastanneet toivoivat, että toiminta saa jatkoa. Kyselyssä toivoin, että ryhmän lopettaneet tytöt mainitsivat syitä lopettamiselle. Kysymykseen ”jos kävit ryhmässä alle kolme (3) kertaa, mikä

siihen oli syynä? (Älä vastaa, jos kävit useammin)”, vastauksia tuli kuitenkin vain yksi ja se oli, että en tullut, kun kaveri ei päässyt. En pääse siis nyt pohtimaan kunnolla sitä, miksi osa tytöistä lopetti ryhmässä käymisen. Ehkä syynä oli juuri se, jos kaveri ei päässyt, eivät muutkaan silloin tulleet paikalle.

Taulukko 1 kertoo vastaukset kysymiini väittämiin ryhmän sisällöstä. Väittämiin vastattiin asteikolla 1-5, jossa yksi tarkoitti ei ollenkaan, viisi ehdottomasti, kaksi on negatiiviseen päin ja neljä positiiviseen ja numero kolme kuvaa keskiväliä, neutraalia mielipidettä. Kaikkien väittämien vastaukset painottuvat positiiviseen numeroihin 4 ja 5. Ainoastaan väittämässä ”uskalsin esittää omat ajatukseni, mielipiteeni ja ideani ryhmässä on saanut yhden numero kaksi vastauksen.

Taulukko 1: Tyttöjen ryhmän palautekyselyn vastauksia väittämiin ryhmän sisällöstä.

	1	2	3	4	5	Yhteensä	Keskiarvo	Mediaani
Minusta oli helppo tulla mukaan ryhmään	0	0	1	1	8	10	4,7	5
Ryhmässä tehtiin minulle mieluisia asioita	0	0	1	1	7	9	4,67	5
Ryhmässä käsitellyt teemat (esim. tunteet, itsetunto, tyttöys, ystävyys) olivat hyviä	0	0	1	4	7	12	4,5	5
Sain vaikuttaa siihen mitä ryhmässä tehdään	0	0	0	2	8	10	4,8	5
Uskalsin esittää omat ajatukseni, mielipiteeni ja ideani ryhmässä	0	1	0	1	8	10	4,27	5
Ohjaaja oli helposti lähestyttävä	0	0	0	1	10	11	4,91	5

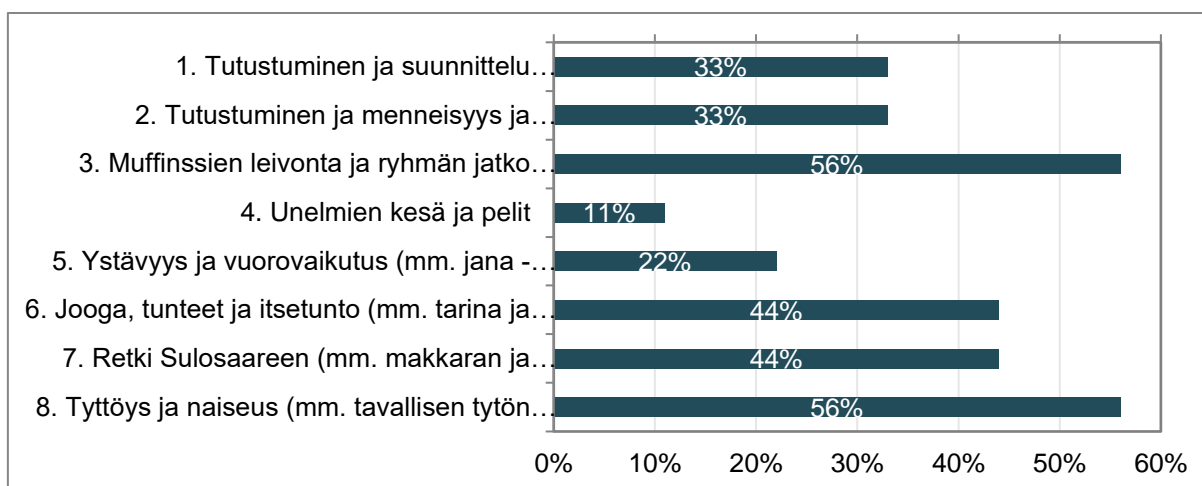
Vaikka itse ajattelen, että osallistin tyttöjä toiminnassa, voi olla, että osallistuja ei kuitenkaan kokenut niin. Osallisuus vaatii yhteisöä osana olemisen ja toimintaan osallistumisen lisäksi osallistujan tunteen osallisuudesta (Rahikka-Räsänen & Ryyänen

2014, 10). Palautekyselyssä yritin selvittää ryhmässä käyneiltä tytöiltä osallisuuden kokemusta väittämällä ”sain vaikuttaa siihen mitä ryhmässä tehdään” ja ”uskalsin esittää omat ajatukseni, mielipiteeni ja ideani ryhmässä”.

Osa tytöistä oli laittanut rastin useamman numeron kohdalle samalla rivillä, vaikka vastausta olisi kaivattu vain yhden numeron kohdalle. Esimerkiksi joillain riveillä vastauksia on kymmenen, vaikka vastaajia on kyselyssä vain yhdeksän. Virhe on tapahtunut minulla kyselyä tehdessä, että vastaajalla on ollut mahdollisuus valita useampia kohtia. Toinen huomio kyselyihin liittyen on se, että en kysynyt niissä vastaajan sukupuolta. Toisaalta ajattelin, että sillä ei ole merkitystä vastauksissa, mutta toisaalta olisi ollut mielenkiintoista nähdä oliko ryhmässä joku sukupuoltaan pohdiskeleva tai sen moninaiseksi tunteva ihminen.

Toinen kuvaaja kertoo ryhmän mielipiteen tyttöjen mieluisimmista ryhmäkerroista. Kysymys oli: ”valitse itsellesi neljä (4) mieluisinta ryhmäkertaa, jossa olet ollut mukana”. Kyselyssä ei ole mukana viimeistä eli yhdeksättä ryhmäkertaa, koska kysely täytettiin ennen sitä. Vastauksien perusteella ryhmäläisille neljä mieluisinta kertaa olivat 8. Tyttöys ja naiseus, 7. Retki Sulosaareen, 6. Jooga, tunteet ja itsetunto ja 3. Leivonta, ryhmän jatko, tutustuminen. Jokainen ryhmäkerta sai kuitenkin kannatusta. Tyttöjen mieluisimmat ryhmäkerrat painottuvat ryhmän loppukertoihin: kuudenteen, seitsemänteen ja kahdeksanteen. Tämä voi johtua ryhmän kehityksestä, jota pohdin reflektio kappaleessa. Ryhmän loppupuolella tytöt uskalsivat puhua enemmän ja jokainen oli hyväksytty ryhmään. Kun ihminen voi olla oma itsensä, on tekeminenkin silloin mielekästä. Huomiotani kiinnitti taulukossa se, että ryhmäkerta, jolle tuli vain yksi tyttö, sai myös yhden äänen. Hienoa, jos tämä tyttö koki kerran tärkeäksi itselleen. Varmaa ei tietenkään ole, onko joku muu tyttö laittanut vahingossa tämän kohdan vai juuri se tyttö, joka oli silloin paikalla.

Taulukko 2: Tyttöjen ryhmän palautekyselyn vastaukset mieluisimmista ryhmäkerroista

Avoimessa palautteessa ”Palautetta: Mikä ryhmässä oli parasta? Entä mikä ei ollut kivaa? Muuta palautetta? Terveisiä ohjaajalle?” tytöt kertoivat pitäneensä ryhmästä muun muassa näin:

”Kaikki oli kivaa”

”Kiva ryhmä, vika kerta oli paras”

”Tykkäsin yhdessä olemisesta ja siitä kun voi puhua kaikkea kivaa”

”Ei ollut mitään mistä en pitänyt, leipominen oli parasta”

”Kaikki oli kivaa. Ei ollut mitään, mistä en olisi tykännyt”

”Pidin eniten juttelemisesta ja muutenkin oli toooooosi kivaa”

Ryhmän viimeisillä kokoontumiskerroilla tytöt kertoivat suullisesti tykänneensä käydä ryhmässä ja toivoivat, että se jatkuu. Sain puhelimitse palautetta myös eräältä vanhemmalta, joka kertoi, että hänen tyttärensä olivat tykänneet käydä ryhmässä paljon.

7 TYTTÖJEN JA NAISTEN AVOIN ILTA

Girl Power -tyttöryhmän lisäksi oppinäytetyön toinen toimintamuoto oli tyttöjen avoin ilta, joka oli kaikille tytöille ja naisille avointa toimintaa. Avoin ilta -toimintaa oli keran viikossa torstaisin kello 15.00-20.00, samaan aikaan kun Setlementti Linnalan Nuoret ry:n nuorisotila on auki. Avoimen illan ajankohta valittiin kouluilla jaetun kyselyn vastanneiden mielipiteen perusteella. Avoimen illan tila oli sama kuin ryhmä kokoontumisten, eli yksi Setlementtitalon ryhmätyöskentelytiloista oli tarkoitettu vain tytöille. Avoimen illan periaatteena oli, että ohjaaja on paikalla ja tilaan voi tulla, joko

koko illaksi tai vain käymään, eikä toimintaan tarvinnut sitoutua. Tilaan järjestettiin aina välipalaa sekä jotain ohjelmaa, jota kävijät saivat halutessaan tehdä. Tilaan sai tulla myös vain juttelemaan ja viettämään aikaa (Kuva 8).

Avoimia iltoja markkinoitiin ennen niiden alkua kouluilla, sosiaalisessa mediassa ja nuorisotilalla, kohdentaen markkinointia nuorille tytöille ja naisille sekä heidän lähiyhteisölleen. Koko kevään ajan avointa iltaa mainostettiin ja siitä sometettiin sen käynnissä ollessa, sillä sinne olisi voinut tulla milloin vaan mukaan. Avoimissa illoissa kävi kahdesta seitsemään tyttöä. Heistä neljä kävi lähes vakituisesti paikalla. Iältään tytöt olivat 9-14 -vuotiaita, eikä heistä yksikään ollut sama kuin ryhmässä käyvistä tytöistä.

Kuva 8: Tyttöjen ryhmän ja avoimen illan tilasta osa. Kuvassa on menossa tyttöjen avoin ilta. Tyttöjen kasvot on sumennettu. (Hämäläinen 2019).

7.1 Avoimien iltojen toiminta

Avoimiin iltoihin ohjelman laatiminen oli haastavaa siinä mielessä, että ikinä ei voinut tietää tuleeko paikalle kymmenen tyttöä vai ei yhtäkään ja minkä ikäisiä tulijat ovat. Siitä syystä toiminta päättyi melko kädentaitopainotteiseksi, sillä sitä pystyy tekemään pienellä tai isolla joukolla sekä monen ikäiset osallistujat. Setlementtitalolta löytyi paljon välineistöä kädentaitoteemaan. Uusia tarvikkeita ei tarvinnut ostaa ja osan materiaaleista, esimerkiksi kivet kivien maalaukseen ja virpomavitsojen pajut, hankin luonnosta. Kädentaitojen ohessa juttelimme kävijöiden kanssa heitä kiinnostavista asioista ja ohjaajana koitin huomioida, että jokainen pääsee mukaan keskusteluun.

Illoissa käyneet tytöt saivat vaikuttaa toimintaan kirjoittamalla suljettuun laatikkoon lapuilla, mitä he illoilta toivoisivat ja minun kanssani keskustelemalla. Tytöiltä tuli muutamia ehdotuksia toimintaan, kuten eväsretken tekeminen, mutta muuten ideoita ei paljon tullut, joten ohjaajana keksin itse suurimman osan toiminnoista. Jokaisella kerralla yritin kysellä, että onko tämä toiminta mielekästä, toivotteko jatkossa jotain samankaltaista vai jotain muuta. Tyttöjen ehdottaman eväsretken toteutimme avoimen illan viimeisellä kerralla. Avoimessa illassa osallistuimme toisinaan myös nuorisotilan toimintoihin esimerkiksi kokkikerhoon, jos tytöt niin halusivat.

Tyttöjen ja naisten avoin ilta oli yhteensä kahdeksan kertaa ja sen toimintarunko koostui näistä asioista:

1. Pääsiäiskorttien askartelu
2. Virpomavitsojen tekeminen (Kuva 9), pääsiäiskorttien askartelu ja munien maalaus
3. ”Käsilintujen” askartelu ja pelit
4. Kivien maalaus koristeeksi Setlementitalon hyötypuutarhaan (Kuva 10)
5. Taikataikina
6. Äitienpäiväkorttien askartelu, mölkyn pelaaminen, pannarin paisto
7. Piirtäminen ja mölkyn pelaaminen
8. Eväsretki ja ulkona pelailu

Kuva 9: Tyttöjen avoimessa illassa syntyneitä virpomavitsoja (Hämäläinen 2019).

7.2 Avoimien iltojen reflektointi

Ohjaajana olen tyytyväinen siihen, että avoimiin iltoihin tuli tyttöjä, vaikka enemmänkin olisi mahtunut. Kouluilla markkinoidessani avoimet illat herättivät tytöissä paljon kiinnostusta ja moni sanoi tulevansa käymään Setlementtitalolle. Lopulta kukaan heistä, jotka olivat koululla ilmaisseet mielenkiintonsa avoimiin iltoihin, ei kuitenkaan tullut paikalle. Illoissa käyneistä tytöistä kaksi oli kuullut illasta kouluvierailulla, yksi tuli mukaan kaverin pyynnöstä ja kaksi tyttöä tulivat käymään nuorisotilalle ja tulivat sitä kautta mukaan tyttöjen ja naisten avoimiin iltoihin.

Ihmetystä minussa aiheutti se, miksi kouluilla innostuneet tytöt eivät kuitenkaan koskaan tulleet talolle käymään. Syitä voi vain arvailla. Voiko Setlementtitalon sijainti lähiössä, kauempana keskustasta, olla yksi kynnys tulla paikalle, vaikka linja-auto tulee kin ihan pihaan asti, toiselta puolelta kaupunkia? Vai eikö ajankohta ollut sopiva näille tytöille? Mielenkiintoista on, että ryhmässä ja avoimissa illoissa käyneistä tytöistä yksikään ei käynyt molemmissa, vaikka kannustin ryhmän tyttöjä tulemaan myös avoimiin iltoihin. Avoimissa illoissa käyneitä 13-vuotiaita tyttöjä kiinnosti kuitenkin ryhmätoiminta, mutta valitettavasti ryhmä oli jo suljettu siinä vaiheessa, joten heitä ei voinut ottaa enää ryhmään mukaan.

Avoimet illat sujuivat hyvin ja niissä käyneet tytöt pitivät niistä. Toiminnassa mietintää aiheuttivat yhteiset tilat nuorisotilan kanssa. Tyttöjen avoimelle illalle oli järjestetty oma huone, mutta esimerkiksi sisäänkäynti, wc-tilat ja keittiö olivat yhteisessä käytössä. Yhteiset tilat toivat etuja, muun muassa se, että osallistuimme tyttöjen kanssa välillä nuorisotilan aktiviteetteihin, esimerkiksi kokkikerhoon, jos tytöt niin halusivat sekä minä tyttöjen toiminnan ohjaajana sain tukea ja neuvoja nuorisotilan ohjaajilta. Mutta oliko yhteiset tilat este joidenkin tyttöjen paikalle tulemiselle? Pitäisikö koko talo olla vain tyttöjen käytössä jonain iltana tai tyttöjen tilaan olla erillinen kulku?

Yksi eriytetty huone aiheutti muissa nuorisotilan kävijöissä mielenkiintoa ja joskus kuului jopa lausahdus: ”Miks ei pojille oo mitään omaa tilaa ja omaa tekemistä?”. Ohjaajana vein viestiä eteenpäin Setlementtitalon työntekijöille, että pojatkin voisivat kaivata omaa tilaa tai ryhmää, vaikka juuri sen takia tyttötyötä aloitettiin, koska nuorisotilalla kävijät ovat lähes ainoastaan poikia.

Opinnäytetyön tavoitteet ja tyttötyön lähtökohdat, muun muassa sukupuolisensitiivisyys ja osallisuus, olivat minulle haastavampaa muistaa avoimessa toiminnassa. Esi-

merkiksi osallisuuden suhteen koen, että yritin saada tytöiltä ideoita toimintaan ja kyseellä heidän mielipiteitään jo olleesta toiminnasta, mutta en saanut kyselylle oikein vastakaikua. Ehkä olisi pitänyt yrittää enemmän ja erilaisilla keinoilla ja olla itse aktiivisempi? Osallistin kävijöitä kuitenkin esimerkiksi leipomisessa ja tavaroiden järjestyssä. Huomasin itsessäni, että vaikka pidin avoimen illan toiminnasta panostin enemmän ryhmän toimintaan.

Koska ryhmän kohderyhmä oli 5-6 luokkalaiset tytöt, myös avoimen illan markkinointi kohdistui tähän ikäluokkaan. Jälkikäteen ajateltuna, avointa toimintaa olisi voinut käydä markkinoimassa enemmän kouluilla, kuten lukioilla ja ammattikoulussa ja esimerkiksi neuvolassa, joka olisi voinut tavoittaa nuoria äitejä mukaan toimintaan. Oma aikani ja työhön laitettavat resurssit eivät ehkä kuitenkaan olisi riittäneet näin laajaan markkinointiin, mutta jatkoa ajatellen tätä on syytä kehittää. Toisaalta, vanhempien tyttöjen ja naisten toimintaan osallistuminen olisi tuonut haastetta siihen, että nuorisotila oli auki samaan aikaan. Tyttöjen ja naisten oleminen olisi silloin pitänyt rajata vaan heille varattuun tilaan ja emme olisi välttämättä voineet osallistua nuorisotilan toimintaan, jos naiset olisivat olleet iältään nuorisotilan kohderyhmän ulkopuolella.

Muutama avoimessa illassa käyneistä tytöistä kiintyivät vahvasti minuun ohjaajana ja näyttivät sen Settlementitalolla muun muassa huutamalla nimeäni iloisesti nähdesseen minut. Tietenkin ohjaajasta tuntuu hyvältä, kun toiminnasta pidetään, mutta minun piti miettiä sitä, että ovatko tytöt liian ”omistavia” ja estääkö se joidenkin toisten osallistumisen toimintaan. Samojen tyttöjen kanssa luottamussuhde eteni siihen pisteeseen, että he uskalsivat puhua hyvin henkilökohtaisiakin asioita minulle. Haastetta tässä toi minulle keskustelun ohjaaminen toisinaan yleisempiin aiheisiin, jos paikalla oli muitakin tyttöjä, koska kyse oli avoimesta toiminnasta. Avoimessa toiminnassa tärkeää on pitää kiinni yksityisen ja julkisen rajasta ja huomioida, että keskustelu on jokaisen kävijän ikätasolle sopivaa (Mulari 2012, 28). Kuitenkin, jos paikalle ei ollut muita tyttöjä, minusta oli tärkeää kuunnella huolia ja asioita mitä tytöt kertoivat, vaikka ne olisivatkin olleet henkilökohtaisia.

Kuva 10: Tyttöjen ja naisten avoimessa illassa maalattuja koristekiviä (Hämäläinen 2019).

7.3 Palaute

Tyttöjen avoimesta illasta keräsin palautetta palautekyselyllä ryhmän lopussa, toiseksi viimeisellä ja viimeisellä kerralla. Palautekyselyyn vastasi anonymisti neljä illoissa käynnyttä 12-13 -vuotiasta tyttöä. Kahdelta nuoremmalta yhdeksän vuotiaalta ”vakiokävijä” tytöltä en saanut vastauksia, sillä he eivät olleet paikalla kahdella viimeisellä kerralla. Koska en saanut kaikilta kävijöiltä vastauksia ja ne ovat vain yhdeltä ikäryhmältä, eivät ne tuo esille kaikkien kävijöiden mielipidettä toiminnasta. Tulkitsen palautetta olemassa olevien palautteiden perusteella.

Palautekyselyssä selvitin, mistä tytöt kuuluivat avoimesta illasta, oliko tilat heidän mielestään sopivat tyttöjen avoimeen iltaan ja jos toiminta jatkuu mitä toiveita heillä on tilan suhteen, mielipiteitä avoimeen iltaan liittyviin väittämiin, kävijöiden mielestä heille kolme mieleisintä kertaa, onko tyttöjen avoimen illan jatkumiselle toivetta ja avointa palautetta. Tarkempi kysely löytyy liitteistä: Liite 3.

Kouluesittelyt olivat kannattavia myös avoimen illan suhteen, sillä puolet vastaajista kertoivat kuulleensa toiminnasta sieltä. Vastanneet tytöt olivat tyytyväisiä tilaan, jossa avointa iltaa pidettiin, eikä heillä ollut kehitysehdotuksia siihen. Kaikki neljä vastaajaa toivoivat tyttöjen ja naisten avoimien iltojen jatkumista.

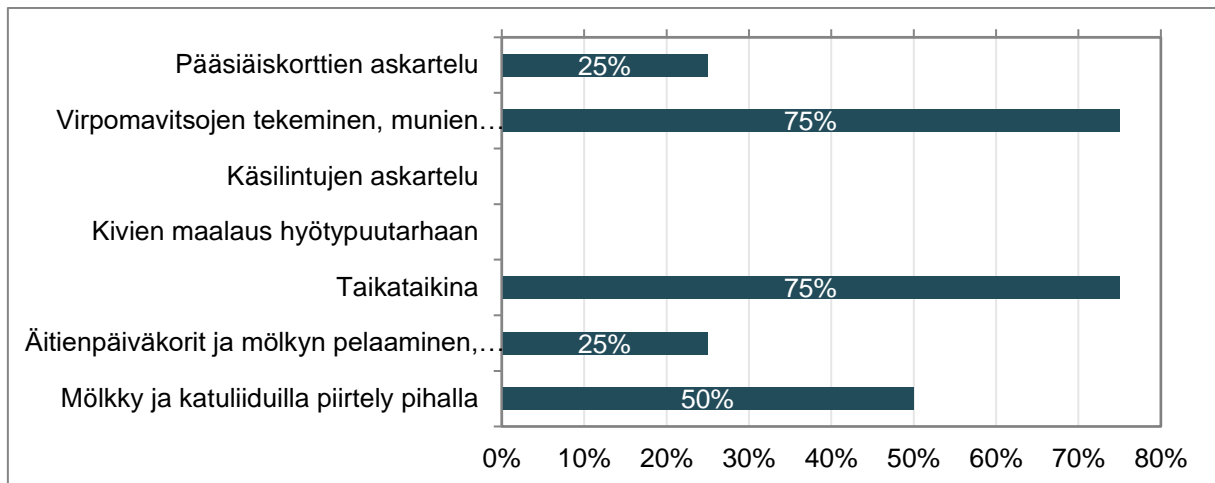
Taulukko 3: Avoimessa illan palautekyselyyn vastanneiden tyttöjen mielipiteitä ryhmän sisällöstä

	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Minusta oli helppo tulla mukaan toimintaan	0%	0%	0%	25%	75%	4,75	5
Illoissa tehtiin minulle mieluisia asioita	0%	0%	0%	25%	75%	4,75	5
Sain vaikuttaa siihen mitä illoissa tehdään	0%	0%	25%	25%	50%	4,25	4,5
Uskalsin esittää omat ajatuksetni, mielipiteeni ja ideani	25%	0%	0%	25%	50%	3,75	4,5
Ohjaaja oli helposti lähestyttävä	0%	0%	0%	0%	100%	5	5

Taulukossa 3 on nähtävissä vastanneiden tyttöjen mielipiteet kyselyn viidenteen kysymykseen. ”Arvioi väittämiä oman kokemuksesi mukaan. (1= ei ollenkaan, 5= ehdottomasti)”. Väittämillä halusin selvittää miten tytöt ovat kokeneet avoimien toiminnan, oman vaikutusvaltansa ja minut ohjaajana. Neljän tytön vastauksien pohjalta väittämiä keskiarvo on 4,5 eli todella positiivinen. Vastaukset painottuvat luvun kolme positiivisemmalle puolelle. Yksi vastaaja on kokenut, ettei ole uskaltanut esittää omia ajatuksiaan toiminnassa ollenkaan eli on vastannut numeron yksi. Voiko tämä johtua kahden tytön omistautumisesta ja aktiivisuudesta kertoa omia asioita ja mielipiteitään vai eikö tunnelma ollut hänen mielestään sopiva siihen? Sitä voi vain arvailla, koska en kysynyt syitä vastauksille kyselyssä.

Kuudennessa kysymyksessä vastaajia pyydettiin valitsemaan itselleen kolme (3) mieluisinta toimintaa, joissa on ollut mukana (Taulukko 4). Viimeinen ryhmäkerta, jolloin vietimme eväsretkeä, ei ollut mukana kyselyssä, koska tytöt täyttivät sen ennen sitä. Eniten ääniä saivat kerrat, jolloin askartelimme virpomavitsoja ja kortteja sekä taikataikinalla askartelukerta. Lisäksi ääniä saivat äitienpäiväkorttien askartelukerta ja ryhmäkerta, jolloin piirtelimme katuliiduilla ja pelasimme mölkkyä. Käsilintujen askartelu ja kivien maalaus ryhmäkerrat eivät saaneet yhtään ääntä. Niin suullisesti kuin palautekyselyssäkin, tytöt ilmaisivat pitävänsä tytöille suunnatusta toiminnasta ja toivovat sille jatkoa.

Taulukko 4: Avoimessa illassa käyneiden tyttöjen mielipide mieluisimmista illoista

8 TULOKSET JA TUOTOS

Opinnäytetyön tavoitteet olivat tavoittaa ja osallistaa savonlinnalaisia tyttöjä, kartoittaa lisää tyttötyön tarvetta, pilotoida toimintaa tyttöjen avoimen illan sekä tyttöjen suljetun ryhmän muodossa ja saada Setlementti Linnalan Nuoret ry:n toiminta ja tilat tutuiksi tytöille, että he voisivat jatkossa käydä esimerkiksi Setlementitalon nuorisotilalla. Tavoitteet toteutuivat hyvin. Pilotointi onnistui, molemmissa toiminnoissa kävi tyttöjä ja pyrin osallistamaan heitä toimintaan mahdollisimman paljon. Tavoitin savonlinnalaisia tyttöjä toiminnassa ja satoja tyttöjä kouluvierailuilla markkinoidessani toimintaa. Tiedän, että ainakin avoimessa illassa käyneitä tyttöjä on jatkanut nuorisotilalla käymistä kesän aikana, joten tilat ja toiminta ovat tulleet tutuksi ainakin osalle kävijöistä niin, että he ovat jatkaneet siellä käymistä. Koska toiminnan pilotointi onnistui, toimintamallin tekeminenkin onnistui. Opinnäytetyön perusteella voidaan päätellä, että tyttötyölle on tarvetta, koska toimintaan tuli mukaan tyttöjä. Syksyllä 2019 Setlementti Linnalan Nuoret ry. on saanut myös kuraattorilta kyselyitä alkaako tyttöjen ryhmätoiminta jälleen.

Kritiikkiä itselleni annoin välillä siitä, että ”työn touhussa” tietoperusta tahtoi välillä unohtua. Ensikertaa tyttötyötä toteuttaessani osasin mielestäni kuitenkin melko hyvin mukailla tyttötyön periaatteita, sukupuolisensitiivisyyttä ja osallisuutta toiminnassa, etenkin suljetussa tyttöryhmässä. Välillä periaatteet tulivat mukaan itsestään, mutta tein myös tietoisia valintoja ottaessani teemavaihtoehtoksi muun muassa tyttöyden ja naiseuden, että voisimme tyttöjen kanssa yhdessä pohtia tyttöyden erityispiirteitä ja

valitsevia sukupuolirooleja ja -odotuksia. Tämä toteutui ja monella muullakin ryhmäkerralla tyttöjen kysymysten lomittamana keskustelimme naiseuteen liittyvistä asioista. Sukupuolisensitiivisessä työotteessa on tarkoituksena tukea tyttöjä pohtimaan heidän omaa tapaansa olla tyttö sekä purkaa, avata ja laajentaa sukupuolirooleja. Sukupuolisensitiivinen työote laittoi minut ohjaajana miettimään omia arvojani ja tunnistamaan olemassa olevia normeja ja sukupuolirooleja. (Mulari, Eischer & Uusitalo-Herttua 2012, 10.)

Tyttöjen ryhmän palaute osiossa mietin sitä, onko osallisuutta ryhmässä tosiaan tapahtunut, vaikka itse ohjaajana ajattelen niin ja palautekyselyt kertovat myös tyttöjen kokeneen saavan kertoa mielipiteitään ja vaikuttaa ryhmän toimintaan. Onko palautekysely kuitenkin tarpeeksi luotettava menetelmä keräämään tietoa osallisuudesta? En voi ohjaajana tietää onko osallistuja vastannut kyselyyn totuudenmukaisesti ja onko siihen vastatessa ajateltu koko toiminnan kaarta vai vaan vastausta edeltävää kertaa.

Setlementti Linnalan Nuoret ry. tarjosi erittäin hyvän mahdollisuuden päästä tekemään jotain uutta, kiinnostavaa ja jotain, mille selkeästi oli sillä hetkellä tarvetta Savonlinnassa. Aloitin opinnäytetyön työstämisen melko nopealla aikataululla, kahden viikon aikana markkinoin toimintaa ja kokosin ryhmään tyttöjä. Tästä syystä opinnäytetyöprosessin alussa totesimme harjoitteluohjaajani kanssa, että voihan olla niin, että tyttötyön markkinointi ei tavoita tyttöjä, vaan ryhmää ja avointa iltaa pitää markkinoida paljon lisää, ennen kuin saamme sinne tulemaan tyttöjä tai naisia. Opinnäytetyö olisi voinut olla siis kokeilu siitä, että tyttötyö ei toiminut näin ja pitää kokeilla jotain toista toimintatapaa, jolloin työn tavoitteet eivät olisi kuitenkaan täyttyneet. Opinnäytetyöprosessissa oppi epävarmuuden sietoa.

Olen kuitenkin ilokseni saanut nyt kirjoittaa onnistumisen kokemuksesta ja ison prosessin läpiviemisestä, jonka toteuttaminen oli iso oppimisen kokemus minulle ja palautteen mukaan tärkeää toiminnassa mukana olleille tytöille. Toimintaa innoissani suunnitellessani ja toteuttaessani en edes ehkä huomannut täysin, mitä kaikkea työssä tulee hallita ja miten isoa prosessia olin itse tekemässä. Vasta kirjoitusprosessin aikana aloin huomata, miten laaja kokonaisuus työ oli. Siinä piti hallita monia eri osa-alueita ja osata ohjata, niin että ei ohjaa liikaa toimintaa, vaan antaa tyttöjen suunnitella ja tehdä asioita. Itselleni kehittymiskohtana voi ajatella siis työn laajuuden mitoittamisen siihen varattuun tuntimäärään, ennen työhön ryhtymistä.

Opinnäytetyön toimintaosuudessa oli kaksi samaan aiheeseen liittyvää osaa eli ryhmä ja avoin ilta. Olen miettinyt jälkikäteen, että olisiko voinut keskittyä paremmin toteuttamaan esimerkiksi vain ryhmätoimintaa. Toimintaosuus oli minulle todella mukavaa ja mielekästä, mutta kirjoitusvaiheessa huomasin kuitenkin sen suuren työn mitä toiminta vaati. Jälkikäteen ajateltuna laitoin enemmän panosta ryhmätoiminnan suunnitteluun ja tekemiseen ja sen huomaa myös opinnäytetyössä, että ryhmätoimintaa on pohdittu laajemmin. Ahnehdinko liikaa töitä opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa? Ehkä, koska olin silloin niin innoissani työstä, etten osannut ajatella pidemmälle, että opinnäytetyöksi olisi mahdollisesti riittänyt ainoastaan ryhmätoiminnan kokeilu. Kuitenkin lopulta olen tyytyväinen, että molemmat toiminnot olivat osa työtä, muuten osa työistä ei olisi ehkä koskaan tullut Setlementtitalolle.

Opinnäytetyön alkuvaiheessa jouduin pohtimaan tosissani tyttötyön tarkoitusta ja omia ajatuksiani siihen liittyen, erään kommentin johdattamana. Kommentti tuli harjoittelun aikana tekemääni kyselyyn, kysymykseen, jossa kysyttiin syytä sille, miksi vastaaja ei osallistuisi tytöille järjestettyyn toimintaan. Vastaajan, savonlinnalaisen tytön, mielestä tyttötyö tekee turhaa rakoa tyttöjen ja poikien välille ja hänen mielestään avoimet nuorisotilat ovat hyvä juttu. Kommentin luettuani jouduin pohtimaan syitä opinnäytetyölle ja mietin, että olisin vastannut samalla tavalla itsekin nuorempana, koska viihdyin hyvin poikien seurassa. Nuorempana en ymmärtänyt sitä, että ihmisillä on erilaisia tarpeita ja kaikki eivät viihdy isossa ryhmässä. Työtä aloittaessani ja tehdessäni ymmärsin kuinka tärkeää joillekin ihmisille voi olla eriytetty työmuoto ja että pääsee keskustelemaan turvallisessa ympäristössä itseä pohdituttavista asioista. Tyttötyö ei sulje pois muihin toimintoihin osallistumista, vaan kannustin tyttöjä osallistumaan myös nuorisotilatoimintaan.

Opinnäytetyön aikana pääsin hyödyntämään aikaisemmin oppimiani osa-alueita ohjauksesta, eri menetelmäosaamista, kohtaamistaitoja ja asioiden järjestelytaitoja. Kaikki nämä aikaisemmin opitut taidot paranivat hurjasti prosessin aikana, sekä sain luottamusta itseeni prosessin alusta loppuun toteuttamisessa. Opin käsittelemään erilaisia teemoja nuorten kanssa ja opin, kuinka paljon nuoret tytöt tietävät asioista. Heillä on paljon kysymyksiä erilaisista teemoista, joille he etsivät vastausta. Koin, että pystyin olemaan heille turvallinen aikuinen, jonka kanssa kysymyksiä pohdittiin ja niihin etsittiin vastauksia. Sain paljon tietoa nuorten tyttöjen elämästä, jota voin hyödyntää takuulla myöhemmin.

Toisinaan nuorten kanssa toimiessani pohdin omaa nuorta ikääni, että onko se hyvä vai huono asia. Voinko tehdä nuorisotyötä ja olla turvallinen aikuinen, jolta löytyy myös auktoriteetti, kun olen itsekin vielä niin nuori? Opinnäytetyötä tehdessäni ja muissa nuorten kanssa tehtävissä töissä ollessani, olen tullut itse siihen tulokseen, että nuoresta iästä on sekä etua että haastetta. Nuoret uskaltavat lähestyä minua mielestäni hyvin, koska he voivat kokea minut vielä vähän vertaisekseen, mutta toisinaan tunnen itse itseni liian nuoreksi ja se voi näkyä ulospäin minusta. Opinnäytetyötä tehdessä koin nuoren ikäni lähes aina vain hyväksi seikaksi, koska esimerkiksi ryhmätoiminnan kohderyhmä oli 11-13 -vuotiaat tytöt ja varhaisnuoriin verraten koen meillä olevan jo tarpeeksi ikäeroa.

Opinnäytetyötä tehdessäni olin hyvin innostunut ja sitouduin siihen täysin. Koen, että toimintaosuuden onnistumiseksi näitä ominaisuuksia vaadittiin ohjaajalta, koska suunnittelutöitä oli paljon ja mahdollisuus toiminnan epäonnistumiseen oli olemassa. Tein kaikkeni työn onnistumisen kannalta ja etten tuottaisi pettymystä itselleni tai työn tilaajalle. Aiemmin keräämäni ohjaajakokemus ja alan koulutus oli hyödyksi työtä tehdessä, vaikka opinnäytetyössä olinkin hieman uusien asioiden parissa, muun muassa teemojen käsittelyn ja avoimen illan ohjaamisen suhteen. Ohjaajuus ei synny itsestään, vaan ohjaamisen kokemuksien kautta ja sitä tehdään omalla persoonalla. Siljamäki (2012, 40) toteaa Tyttötyön kansiossa saman asian, hyväksi ohjaajaksi voi tulla vain ohjaamalla, kaiken valmistautumisen ja varustelun ohella, eikä ohjaaja tule koskaan valmiiksi.

Työn tilaajalle työ oli merkityksellinen, koska se avasi heille kokonaan uuden toimintamuodon ja tavoitti uutta kohderyhmää, eli tyttöjä. Toiminnassa tulivat tutuksi Settlementitalon muutkin toiminnot, muun muassa nuorisotila. Työ levitti tietoutta Settlementti Linnalan nuoret ry:stä kouluille ja tuli sitä mukaa tunnetummaksi Savonlinnassa, ainakin opettajille ja tyttöoppilaille. Jatkossa tilaaja voi hyödyntää tekemääni toimintamallia, josta kerron seuraavassa alaluvussa.

Ammattialalla tyttötyötä on tehty jo pitkään ja siitä on tehty tutkimuksia ja opinnäytetöitä paljon. En kuitenkaan törmännyt yhteenkään työhön, jossa Settlementin tyttötyötä olisi aloitettu opinnäytteenä tai viety koko prosessia läpi opinnäytetyönä. Suomen Settlementiliiton Tyttötyön kansio antaa korvaamatonta tietoa tyttötyöstä ja miten sitä kannattaa ryhtyä toteuttamaan ja toimi minulle korvaamattomana lähteenä työhön. Toisaalta, koska kansio antaa niin paljon tietoa tyttötyöstä, jäikö lähdetietoni

liian yksipuoliseksi? Setlementtien tyttötyön muodoista ei kuitenkaan löytynyt muista lähteistä paljon tietoa. Toivon, että opinnäytetyöni voi olla esimerkki ja malli, koko prosessin aloittamisesta ja läpiviemisestä tyttötyön saralla. Työ on yksi Savonlinnan Malli -hankkeen osa ja se tulee olemaan osa hankkeen loppuraporttia, joka jätetään Opetus- ja kulttuuriministeriöön maaliskuussa 2020. Työtä voidaan jakaa hankkeen mallin kautta koko ammattialalla. Työn tilaaja kommentoi palautteessaan työtä seuraavasti:

”Luotu malli on tilaajan näkemyksen ja toiveen mukaisesti teoreettisesti luotettavalla pohjalla. Se on esiteltävissä paikallisesti, otettavissa käyttöön sekä skaalattavissa kuten Savonlinnan Malli -kehittäjäpilotihankkeen tavoite on, myös esimerkiksi Setlementtiliiton toimijoiden piirissä tai muuten nuorisotyön valtakunnallisessa kontekstissa.”

8.1 Toimintamalli

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi toimintamalli sekä tyttöjen ryhmätoimintaan että tyttöjen ja naisten avoimeen toimintaan. Toimintamalli on tehty opinnäytetyössä pilotoitujen toimintojen pohjalta ja on sen kopio. Toimintamallissa on kahdeksan kerran runko suljettuun ryhmätoimintaan, joista viidellä ryhmäkerralla käsitellään 11-13 -vuotiaiden tyttöjen elämässä olevia ajankohtaisia teemoja. Teemoja ovat: haaveet ja tulevaisuus, ystävyys ja vuorovaikutus, tunteet ja itsetunto, tyttöys ja naiseus sekä rakkaus ja seurustelu. Teemojen lisäksi ryhmän toiminnassa tehdään toiminnallisia asioita muun muassa leivotaan. Lisäksi toimintamallista löytyy kahdeksan kerran toimintaehdotukset avoimeen toimintaan, jotka ovat hyvin kädentaitopainotteisia. Toiminnan runkojen lisäksi annan toimintamallissa vinkkejä toiminnan ohjaajalle, esimerkiksi siitä, miten toimintaa voi markkinoida ja miten tytöt voi ottaa mukaan toiminnan suunnitteluun. Tyttöjen osallistaminen toimintaan on yksi toiminnan tärkein osa.

Tilaaja toivoi toimintamallista sellaista, että Setlementtitalolla tyttötyötä tulevaisuudessa jatkava ihminen voi perustaa esimerkiksi uuden ryhmän ja aloittaa toimintaa tekemäni toimintamallin avulla. Toimintamalli on suunniteltu pilotoidun toiminnan pohjalta, jossa suljetussa ryhmätoiminnassa kohderyhmänä olivat 11-13 -vuotiaat tytöt. Pilotoidusta toiminnasta poiketen, toimintamallissa on vain kahdeksan ryhmäkerran runko, pilotoidun toiminnan yhdeksän kerran sijaan. Tällä yhdellä kerralla pilotti-toiminnassa oli paikalla vain yksi tyttö, joten poikkesimme silloin suunnitelmasta. Toi-

mintamallin teemat suljetussa ryhmätoiminnassa on valikoitu juuri tälle kohderyhmälle sopivaksi, mutta niitä voi hyödyntää muidenkin ryhmien kanssa, etenkin vanhempien nuorien toiminnassa.

Toimintamallia voi hyödyntää muuhunkin toimintaan, kuin tyttöjen ryhmään. Se on muokattavissa jokaisen ryhmän toiveiden ja tarpeiden mukaiseksi. Toimintamallista voi esimerkiksi ottaa harjoitteita oman ryhmän käyttöön, mutta toteuttaa muun toiminnan oman ryhmän toiveiden mukaiseksi. Mielestäni toimintamalli onnistui hyvin ja sitä voi hyödyntää etenkin ryhmän ohjauksessa. Avoimen illan toiminta riippuu paljon sen ohjaajan ja kävijöiden mieltymyksistä, mutta vihkonen antaa siihenkin kahdeksan erilaista toimintaehdotusta. Toimintamalli oli mukava tehdä, koska se on kopio suunnittelemastani ja tekemästani työstä. Työn tilaaja on tyytyväinen työn tuotokseen ja kertoo sen olevan menetelmällisesti laadukas ja helppokäyttöinen opas uusille toimijoille.

8.2 Kehitysideat

Jos ja toivottavasti kun tyttöjen toiminta saa jatkoa Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä, olen oman toimintani pohjalta miettinyt kehitysideoita siihen. Opinnäytetyössäni toimintaa kokeiltiin onnistuneesti, mutta aina on asioita, joita toiminnassa voi kehittää. Pilotoidussa toiminnassa asiakashankinta eli markkinointityö tehtiin melko nopealla aikataululla ennen kuin varsinainen toiminta alkoi. Toimintaa kannattaa aloittaa markkinoimaan aikaisemmin, että ohjaaja ehtii valmistella toimintaa paremmin ja osallistujat ehtivät miettiä osallistumista rauhassa, ennen sen alkamista. Jos markkinointia aloitetaan aikaisemmin, se mahdollistaa sen, että toiminnasta kiinnostuneista tytöistä voisi koota suunnitteluryhmän, joka kokoontuu jo ennen varsinaisen ryhmän aloittamista. Näin itse toiminnan kokoontumiskertoja ei menisi suunnitteluun, vaan ne voisi käyttää itse toimintaan.

Alun perin pilotoidussa ryhmätoiminnassa oli tarkoitus olla kaksi ohjaajaa. Toinen, vapaaehtoinen ohjaaja ei kuitenkaan pystynyt olemaan mukana kaikilla ryhmäkerroilla, joten ohjasin toimintaa pääsääntöisesti yksin. Toiminnassa olisi hyvä olla koko ajan mukana kaksi ohjaajaa. Kaksi ohjaajaa voivat jakaa vetovastuuta ryhmässä ja avoimissa illoissa sekä työn reflektointi on helpompaa, koska mukana on kaksi näkökulmaa ja kaksi silmäparia havainnoimassa ryhmän toimintaa. Etenkin avoimissa illoissa toinen tyttötyön ohjaaja olisi tarpeen, koska toinen ohjaaja voisi olla juuri tyttöjen tilassa ja toinen nuorisotilan puolella, jos tytöt viihtyvä sielläkin. Ståhlberg (2019,

64) kertoo kahden ohjaajan hyödyksi esimerkiksi, että tiukassa paikassa toiselta saa tukea ja ryhmäkerran jälkeen voi keskustella huomioista ja ajatuksista, joita kerrasta heräsi.

Toiminnan aloittamisajankohta kannattaa ottaa myös huomioon toimintaa suunniteltaessa. Pilotoitu toiminta ajoittui kevääseen, huhti-toukokuulle, joka ei ollut paras aika aloittaa uutta toimintaa, koska kevät oli jo käsillä ja harrastukset yleensä loppuvat kesää kohden. Toiminnan hyvä aloitus ajankohta voisi olla syksyllä tai vuoden alussa, silloin kun muutenkin lapset ja nuoret etsivät ja aloittavat uusia harrastuksia. Toiminnassa huomioin, että kun ulkona oli lämmin keväinen sää, harvempi tuli silloin mukaan tyttöjen toimintaan tai nuorisotilalle.

Pilotoidussa toiminnassa vain yksi tila oli vain tytöille tarkoitettu, muut tilat yhteisessä käytössä nuorisotilan kanssa. Toiminnan laajetessa tyttöjen avoin ilta voisi olla yhtenä iltana viikossa niin, että koko talo olisi tyttöjen käytössä koko illan tai osan iltaa, esimerkiksi alkuillasta. Tämän kaltainen toiminta voisi saada paikalle sellaisia, ehkä ujoja tyttöjä, jotka saattavat vierastavat nuorisotilan sekaryhmää. Tämä antaisi paljon mahdollisuuksia myös tilojen käytölle. Toisaalta kokonaan uusi tila antaisi mahdollisuuden osallistaa tyttöjä tilan sisustukseen ja tekemiseen juuri tyttöjen haluamanlaiseksi, joka on tärkeä osa etenkin avointa toimintaa (Mulari 2012, 26). Haastavaa toimintamuodossa olisi varmasti selittää nuorisotilan käyttäjille, miksi tila onkin yhtenä iltana auki vain tytöille. Tosin, siinä olisi hyvä mahdollisuus aloittaa myös poikatoimintaa ja pitää taloa joku ilta auki vain pojille. Toinen toiminnan laajenemiseen liittyvä kehitysehdotus on eri aiheilla, tavoitteilla ja lähtökohdilla olevat tyttöjen ryhmät. Esimerkiksi joku ryhmä voisi olla suunnattu juuri ujoille tytöille, toinen nuorille tytöille eri teemojen parissa, jotka liittyvät heidän elämänvaiheeseensa ja kolmas nuorille äideille. Tällöin toiminta pääsisi lähemmäksi Setlementtien tyttötyön vuorovaikutteisia tyttöryhmiä.

Avoimien iltojen suosio ei ollut pilotoidussa toiminnassa huima, vaikka kouluilla markkinoidessa tytöt siitä innostuivatkin. Siitä lähti kehittämisajatus, että tyttötyön ohjaaja voisi tehdä yhteistyötä koulujen kanssa pitämällä ”tyttötyön työpajoja” tytöille koululla, esimerkiksi ennen toiminnan alkua. Näissä työpajoissa voisi tehdä jotain, mitä itse avoimissa illoissakin voi tehdä, esimerkiksi askarrella jokin tuote ja samalla tyttötyön ohjaaja tulisi tutuksi tytöille. Näitä työpajoja voisi pitää myös Setlementtitalolla ja kutsua koululuokka tutustumiskäynnille työpajan merkeissä.

LÄHTEET

Ahjolan Setlementti ry. 2019. Tyttöjen Tupa. Isosisarustoiminta – Isosiskotoiminta. Isosiskotoiminnasta Isosisarustoiminnaksi. Viitattu 23.9.2019. <https://www.tyttojen-tupa.fi/index.php/isosisko/>.

Ahonen, Risto & Lohtaja-Ahonen, Sirke 2011. Palaute kuuluu kaikille. Helsinki: WSOY.

Anttonen, Erja 2017. Sukupuolisensitiivinen nuoriso- ja aikuistyö Suomessa. Humanistisen Ammattikorkeakoulun julkaisuja, 38. Helsinki: Humanistinen Ammattikorkeakoulu.

Bahami, Airin & Honkasalo, Veronika 2016. Kulttuurisensitiivinen sukupuoli. Monikulttuurinen sukupuolisensitiivinen työ setlementtiliikkeessä. Jelena Santalainen (toim.) MeKaikki! -hanke. Setlementtijulkaisuja nro 44. Helsinki: MeKaikki -hanke ja Raha-automaattiyhdistys.

Blomerus, Rikhard 2019. Kysymys minä vuosina Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä on tehty tyttötyötä. Email kaisa.hamalainen@humak.fi 10.9.2019.

Eischer, Heli & Tuppurainen, Jonna 2009. Tyttöjen talo on kuin avoin koti. Setlementtijulkaisuja 22. Helsinki: Setlementtinuortenliitto ry.

Helsingin Tyttöjen Talo 2019. Sukupuolisensitiivisyys. Viitattu 27.8.2019. <https://tyttojentalo.fi/tyttojen-talo/sukupuolisensitiivisyys>.

Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari 2014. Monikulttuurinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 3. muuttumaton painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura Julkaisuja 76, 115-138.

Hämäläinen, Kaisa 2019. Kuvat 1-3 ja 5-10.

Hämäläinen, Kaisa 2019. Tyttötyön uusi alku Setlementti Linnalan Nuorilla. Viitattu 26.8.2019. <https://linnalannuoret.fi/tyttotyön-uusi-alku-setlementti-linnalan-nuorilla/>.

Kinnunen, Saara & Pajamäki-Alasara, Tatjana & Tallgren, Satu 2007-2009. Varhaisnuoruuden kasvu ja kehitys – vanhempi nuoren kasvun tukena. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 10.9.2019. <https://docplayer.fi/1861-Varhaisnuoruuden-kasvu-ja-kehitys-vanhempi-nuoren-kasvun-tukena.html>

mahdollisuudet. 3. muuttumaton painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76, 541-547.

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3.-4. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

360 Participation Model 2017. The importance of young people participation in the process of creating youth policy. Viitattu 11.9.2019. <https://360participation.com/the-importance-of-young-people-participation-in-the-process-of-creating-youth-policy/>.

Pieviläinen, Hanna & Pyykkönen, Anne & Saukkonen, Tanja 2014. Asiakkaan äänellä. Menetelmäopas asiakaspalautteen keräämiseen sosiaalityössä. Viitattu 20.9.2019. <https://www.jelli.fi/assets/files/sites/6/2017/07/Asiakkaan-%C3%A4%C3%A4nell%C3%A4-menetelm%C3%A4opas.compressed-1.pdf>.

Punnonen, Varpu 2014. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 3. muuttumaton painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76, 521-540.

Rahikka-Räsänen, Niina & Ryyränen, Sanna 2014. Osallistuminen ja osallisuus lähidemokratiassa. Suomen Setlementtiliitto ry:n Uusi paikallisuus -hankkeen kehitysprojekti osallistumisen ja osallisuuden mahdollisuuksien lisäämiseksi lähidemokratiassa. 5/2015. Itä-Suomen Yliopisto. Viitattu 4.9.2019. https://setlementti-fi-bin.directo.fi/@Bin/7961ca86f464437d3a4d12bbc7f254cd/1567606186/application/pdf/516745/Rahikka_Ryyranen2014.%20Osallistuminen%20ja%20osallisuus%20l%C3%A4hidemokratiassa%20-tutkimusraportti.pdf.

Rinne, Marjo 2017. Yhdistyksen viestintä ja markkinointi opas. Ehyt ry. Viitattu 29.8.2019. http://www.ehyt.fi/sites/default/files/Yhdistyksen_viestint%C3%A4_ja_markkinointiopas.pdf.

Savonlinnan Kaupunki 2019a. Ajankohtaista. Nuorisotilat Säämiskä, Avis ja Punkkis suljettu toistaiseksi. Viitattu 15.8.2019. https://www.savonlinna.fi/ajankoh-taista/18325/nuorisotilat_saamiska_avis_ja_punkkis_suljettu_toistaiseksi.

Savonlinnan Kaupunki 2019b. Savonlinnan kaupungin vapaa-ajan palvelut. Viitattu 18.8.2019. https://www.savonlinna.fi/asukas/liikunta_ja_ulkoilu.

Setlementti Linnalan Nuoret ry. 2019a. Viitattu 13.8.2019. <https://linalan-nuoret.fi/#>.

Setlementti Linnalan Nuoret ry. 2019b. Mikä ihmeen Setlementti? Viitattu 13.8.2019. <https://linalannuoret.fi/setlementti-linalan-nuoret-ry/>.

Setlementti Linnalan Nuoret ry. 2019c. Savonlinnan Malli. Viitattu 13.8.2019. <https://linalannuoret.fi/savonlinnan-malli/>.

Setlementti Linnalan Nuoret ry. 2019d. Setlementtipaja. Viitattu 13.8.2019. <https://linalannuoret.fi/setlementtipaja/>.

Setlementti Linnalan Nuoret ry. 2019e. Setlementtitalo Savonlinna. Kohtaamispaikka kaiken ikäisille. Viitattu 13.8.2019. <https://linalannuoret.fi/nuorisotilat-savonlinnassa/setlementtitalo-savonlinna/>.

Siljamäki, Katja 2012. Vuorovaikutteiset tyttöryhmät. Teoksessa Tyttötyön verkosto -hanke, Suomen Setlementtiliitto ry (toim.) Tyttötyön kansio. Helsinki: Suomen Setlementtiliitto ry, 31-44. Viitattu 29.8.2019. <https://likka.fi/wp-content/uploads/2018/08/Tytt%C3%B6ty%C3%B6n-kansio.pdf>

Sinkkonen, Jari 2012. Nuoruusikä. Miten lapsesta tulee nuori aikuinen? Helsinki: WSOY.

Ståhlberg, Leena 2019. Pienryhmäohjaajan opas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019. Osallisuus. Viitattu 4.9.2019. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>.

LIITTEET

Liite 1: Aloituskysely

Setlementti

Toimintaa tytöille!

Setlementti Linnalan Nuoret ry. ja yhteisöpedagogiopiskelija Kaisa Hämäläinen alkavat järjestää toimintaa tytöille! Tähän kyselyyn vastaamalla pääset vaikuttamaan siihen, milloin ja missä toiminta tapahtuu. Yhteystietosi jättämällä saat toiminnan alkamisesta lisätietoa!

1. Koulu ja luokka?

2. Oletko kiinnostunut osallistumaan avoimeen iltaan?

Kyllä

En

3. Avoimen illan ajankohta?

	Mikä päivä ja aika sinulle sopii?			
	Klo. 16 eteenpäin	Klo. 17 eteenpäin	Klo. 18 eteenpäin	Kaikki ajat sopivat
Maanantai	☐	☐	☐	☐
Keski- viikko	☐	☐	☐	☐
Torstai	☐	☐	☐	☐
Perjantai	☐	☐	☐	☐

4. Oletko kiinnostunut osallistumaan ryhmätoimintaan?

Kyllä

En

5. Ryhmätoiminnan ajankohta?

	Mikä päivä ja aika sinulle sopii?			
	Klo. 16 eteenpäin	Klo. 17 eteenpäin	Klo. 18 eteenpäin	Kaikki ajat sopivat
Maanantai	☐	☐	☐	☐
Keski- viikko	☐	☐	☐	☐
Torstai	☐	☐	☐	☐
Perjantai	☐	☐		

6. Mikä olisi mielestäsi sopiva paikka ryhmätoiminnalle, minne pääset paikalle?

Setlementti talo

Koulu

Keskusta

7. Onko sinulla joku muu kokoontumispaikka mielessäsi?

8. Jätä tähän yhteystietosi (puhelinnumero tai sähköposti), jos olet vähäkään kiinnostunut toiminnasta, niin saat lisätietoja!

(Yhteystietojen jättäminen ei sido sinua mihinkään, saat vaan lisää tietoa toiminnasta, kun se on alkamassa.)

Liite 2: Palautekysely tyttöjen ryhmälle

Setlementti

Palautekysely tyttöjen ryhmälle

Tämä kysely on suunnattu sinulle, joka olet käynyt Setlementti Linnalan Nuoret ry:n Setlementtitalolla, Tyttöjen Girl Power -ryhmässä. Vastaamalla tähän kyselyyn Kaisa voi arvioida toimintaa opinnäytetyöhönsä ja autat kehittämään toiminnan jatkoa! Kyselyyn vastataan nimettömästi. Vastaaminen ei vie montaa minuuttia, mutta on tärkeää!

Kiitos jokaiselle ryhmässä käyneelle ja tähän kyselyyn vastaajalle. 😊

1. Ikä ja luokka?**2. Mistä kuulit tyttöjen ryhmästä?**

Kouluesittelystä

Kaverilta

Opettajalta tai koulukuraattorilta

Koululla olevasta mainoksesta

Jostain muualta

3. Onko tila, missä tyttöjen ryhmä kokoontuu, mielestäsi sopiva siihen?

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

4. Mitä toivoisit TILAN SUHTEEN, jos toiminta jatkuu?**5. Arvioi väittämiä oman kokemuksesi mukaan (1 = ei ollenkaan, 5 = ehdottomasti)**

	1	2	3	4	5
Minusta oli helppo tulla mukaan ryhmään	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässä tehtiin minulle mieluisia asioita	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
Ryhmässä käsitellyt teemat (esim. tunteet, itsetunto, tyttöys, ystävyys) olivat hyviä	☐	☐	☐	☐	☐
Sain vaikuttaa siihen mitä ryhmässä tehdään	☐	☐	☐	☐	☐
Uskalsin esittää omat ajatukseni, mielipiteeni ja ideani ryhmässä	☐	☐	☐	☐	☐
Ohjaaja oli helposti lähestyttävä	☐	☐	☐	☐	☐

6. Jos kävit ryhmässä alle kolme (3) kertaa, mikä siihen oli syynä? (Älä vastaa, jos kävit useammin)

Minulla ei ollut aikaa

Minulla ei ollut kyytiä

Ryhmä ei vastannut odotuksiini

En tullut, kun kaveri ei päässyt

En vain halunnut

En halua kertoa

7. Jos lopetit ryhmän, mikä olisi saanut sinut jatkamaan? (Älä vastaa, jos et lopettanut)

8. Valitse itsellesi neljä (4) mieluisinta ryhmä kertaa, jossa olet ollut mukana.

1. Tutustuminen ja suunnittelu (mm. lankakerä, kortit, unelmien kesä taulut, ryhmän suunnittelu)

2. Tutustuminen ja menneisyys ja tulevaisuus (mm. minä olen - minä pidän, kysymyskortit, elämänkaari)

3. Muffinssien leivonta ja ryhmän jatko (ryhmän säännöt ja nimi)

4. Unelmien kesä ja pelit

5. Ystävyys ja vuorovaikutus (mm. jana -tehtävä, kaverikollaasi, keskustelua, liikennevalopalaute)

6. Jooga, tunteet ja itsetunto (mm. tarina ja loppuratkaisujen keksiminen, hyvät asiat itsestä ja kaverista (hernepussi))
7. Retki Sulosaareen (mm. makkaran ja vaahtokarkkien paisto, pantomiimi)
8. Tyttöys ja naiseus (mm. tavallisen tytön kuvaus, nelinurkka, kirje itselleni)

9. Toivon, että tyttöjen toiminta jatkuu

Kyllä

En

En osaa sanoa

10. Palautetta: Mikä ryhmässä oli parasta? Entä mikä ei ollut kivaa? Muuta palautetta? Terveisiä ohjaajalle?

Liite 3: Palautekysely tyttöjen avoin ilta

Setlementti

Palautekysely: Tyttöjen avoin ilta

Tämä kysely on suunnattu sinulle, joka olet käynyt Setlementti Linnalan Nuoret ry:n Setlementtitalolla, Tyttöjen avoimessa illassa. Vastaamalla tähän kyselyyn Kaisa voi arvioida toimintaa opinnäytetyöhönsä ja autat kehittämään toiminnan jatkoa!

Kyselyyn vastataan nimettömästi.

1. Ikä?

2. Mistä kuulit Tyttöjen avoimesta illasta?

Kouluesittelystä

Kaverilta

Nuorisotilalta

Jostain muualta

3. Oliko tila, missä tyttöjen avoimet illat pidetään, mielestäsi sopiva siihen?

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

4. Mitä toiveita sinulla on tilan suhteen, jos tyttöjen avoimet illat jatkuvat talolla

5. Arvioi väittämiä oman kokemuksesi mukaan. (1= ei ollenkaan, 5= ehdottomasti)

	1	2	3	4	5
Minusta oli helppo tulla mukaan toimintaan	☐	☐	☐	☐	☐
Illoissa tehtiin minulle mieluisia asioita	☐	☐	☐	☐	☐
Sain vaikuttaa siihen mitä illoissa tehdään	☐	☐	☐	☐	☐

Uskalsin esittää omat ajatukseni, mielipiteeni ja ideani

Ohjaaja oli helposti lähestyttävä

6. Valitse itsellesi kolme mieluisinta toimintaa, joissa olet ollut mukana

1. Pääsiäiskorttien askartelu
2. Virpomavitsojen tekeminen, munien maalaus, pääsiäiskorttien tekeminen (Laurin fanipostilaatikon tekeminen)
3. Käsilintujen askartelu
4. Kivien maalaus hyötypuutarhaan
5. Taikataikina
6. Äitienpäiväkortit ja mölkyn pelaaminen, pannarin leivontaan osallistuminen
7. Mөлky ja katuliiduillapiirtely

7. Toivon, että tyttöjen avoin ilta jatkuu

Kyllä

En

En osaa sanoa

8. Muuta palautetta, terveisiä ohjaajalle, toiveita jatkoa ajatellen...

Liite 4: Turvallisuussuunnitelma

Tapahtuma

Järjestäjä (yhdistys)	Setlementti Linnalan Nuoret ry / Tyttöjen ryhmä
Mikä retki/tapahtuma/leiri	Retki Savonlinnan Sulosaareen
Aika ja paikka	Ke 15.5.2019 Sulosaari klo. 16.45-19.00

Toiminnan turvallisuudesta vastaava henkilön yhteystiedot

Vastuuhenkilö	Merja Mustonen ja Kaisa Hämäläinen
Puhelin	044 ***** ja 050 *****
Sähköposti	merja.mustonen@linalannuoret.fi ja kaisa.hamalainen@humak.fi

Ajo-ohjeet

Noutopaikka tai koordinaatit	Lähin osoite mihin pääsee autolla: Kylpylaitoksentie 7, 57130 Savonlinna
Ajo-ohje (selitettynä)	Sulosaari sijaitsee Savonlinnassa Kasinosaaressa takana. Autolla lähin parkkipaikka on SpaHotel Casino (osoite ed. kohdassa), jonne pääsee ajamalla isosta liikenneympyrästä Casinosaarille. Itse Sulosaareen pääsee kävelysiltoja pitkin. Tapaamme tyttöjen kanssa Casino hotellin kulmalla.

Tärkeimmät riskit ja niihin varautuminen

Nilkan nyrjähdys, liukastuminen, haavat	Huomioidaan epätasainen maasto liikkumisessa ja otetaan ensiapulaukku mukaan (kylmäpusseja ja sidostarpeita, laastareita yms.)
Ampiaisen tms. pisto	Ohjeistetaan tyttöjä, miten toimitaan, jos ampiainen on lähellä (rauhallisuus), otetaan mukaan ampikyy pakkaus

Allerginen reaktio	Tiedustellaan allergiat etukäteen tytöiltä ja käsketään ottaa tarvittavat lääkkeet mukaan, jos sellaisia on (Kaisa). Otamme Ampikyy pakkauksen mukaan.
--------------------	---

Riskien hallinta

Osallistujien enim. määrä	9 (+2 ohjaajaa)
Toimintaan liittyvät rajoitukset (olosuhteet, ikä, kunto, taito tms.)	Sulosaari sijaitsee lyhyen kävelyreitillä päässä Savonlinnan keskustasta ja kaikki tytöt ovat hyväkuntoisia päästäkseen sinne.
Ohjaajien lukumäärä	2 (Kaisa ja Merja)
Ohjaajien toiminta ennen toiminnan alkua	Kaupassa käynti, talolta tarvikkeiden mukaan hakeminen, paikalla oleminen viim. 16.40. Kaisa käy katso- massa ed. iltana tai samana aamuna nuotiopaikan siisteyden ja puutilanteen. Ohjaajat käyvät läpi mitä tehdään.
Osallistujien perehdyttäminen	Lähtöpaikalla kerrataan vielä, minne menemme ja huomioidaan maaston vaihtelevuus ja heräilevät am- piaiset yms.
Koneet ja laitteet	Puhelimet kaikilla ohjaajilla.
Erityisvarusteet	Tulenteko välineet ja sammutuspeite
Elintarvikkeet ja vesi	Otetaan mukaan talolta.
Paloturvallisuus (palova- roittimet, tulen käsittely)	Otetaan mukaan sammutuspeite ja ollaan varovaisia tulen kanssa, tehdään tuli sille varattuun paikkaan ja sammutetaan tuli lähtiessämme.
Ensiapulaukku	On.

Onnettomuuden sattuessa

Estä lisäonnettomuudet	Pelasta vaarassa olevat (jos voit), siirrä itsesi ja muut turvaan
Anna kiireellisin ensiapu	Tilanneselvitys, turvaa hengitys, tarkista verenkierto

Arvioi tilanteen vakavuus - tarvitaanko lisäapua?	jos lisäapua tarvitaan nopeasti, soita 112 , jos lisäapua tarvitaan ei-kiireellisesti, soita terveyskeskukseen, järjestä tarvittaessa potilaan kuljetus noutopaikkaan tai terveyskeskukseen
Huolehdi muista osallistujista	arvioi, voidaanko retkeä/tapahtumaa jatkaa ja saata tarvittaessa muut osallistujat retken lähtö-/päätepisteeseen tai lopeta tapahtuma

Toiminta tapaturman tai onnettomuuden jälkeen

Jälkihoito	Loukkaantuneen kuljetus lievissä tapaturmissa ja vahingoissa Mahdollinen kriisiapu asianomaisille esim. työterveyshuollon kautta. Keskustele tapahtuneesta yhdistyksessä ja työkavereiden kanssa sekä ota yhteyttä työsuojelutoimikuntaan. Mieti, mitä tapahtuneesta voisi oppia. Muista huomioida tapahtuman osallistujat ja jälkipuinti ryhmän kanssa. Tavoitteena, että lapset ja nuoret saavat puhuttua tapahtuneesta ja tuoda mahdollisia pelkoja esille.
------------	--

Muut huomioitavat asiat

	Kysytään tyttöjen huoltajien puhelinnumerot etukäteen.
--	---

Tärkeitä puhelinnumeroita

Esim. opettaja/kouluttaja	Rikhard Blomeraus: 044 *****
Esim. paikallinen terveyskeskus	112, Terveyskeskus puhelinneuvonta: 015 527 7777

Turvallisuussuunnitelman laatijan nimi ja päiväys: Kaisa Hämäläinen

14.5.2019

Liite 5: Esite ”Toimintaa tytöille”

Toimintaa tytöille!

HALUAISITKO SINÄ KOKOONTUA KERRAN VIIKOSSA MUKAVALLA TYTTÖPORUKALLA
TEKEMÄÄN SELLAISIA ASIOITA, MITÄ ITSE OLET PÄÄSSYT SUUNNITTELEMAAN?
NYT SE ON MAHDOLLISTA!

Toimintaa tytöille on
MAHDOLLISUUS PÄÄSTÄ
SUUNNITTELEMAAN JA TOTEUTTAMAAN
TOIMINTAA VAIN TYTÖISTÄ KOOSTUVALLE
RYHMÄLLE.

Ryhmässä voi esimerkiksi
PELAILLA, LIIKKUA, KATSOA
ELOKUVIA, KOKATA JA LEIPOA,
TEHDÄ RETKIÄ, VIETTÄÄ AIKAA
YHDESSÄ YMS.

Toiminta ajoittuu kevään 2019 huhti- ja toukokuun ajaksi.
PÄÄSET VAIKUTTAMAAN MYÖS RYHMÄN KOKOONTUMISPÄIVÄÄN, PAIKKAAN JA KELLONAIKAAN.
VALITSEMME TOIMINNALLE SELLAISEN PÄIVÄN, JOHON MAHDOLLISIMMAN MONI PÄÄSEE!
JOS RYHMÄTOIMINTA EI OLE SINUN JUTTUSI, ALOITAMME MYÖS AVOIMEN TOIMINNAN,
JOHON KUKA VAAN TYTTÖ JA NAINEN ON TERVETULLUT HENGAILEMAAN. AVOIN
TOIMINTA TAPAHTUU OSOITTEESSA KÄMMEKÄNKATU 2

**Juuri sinä olet tervetullut mukaan, tule mukaan kehittämään
Savonlinnaan tytöille suunnattua toimintaa!**

LAITA ROHKEASTI VIESTIÄ,
JOS HALUAT MUKAAN RYHMÄÄN
TAI SINULLA ON KYSYTTÄVÄÄ

KAISA HÄMÄLÄINEN
PUH. 050 371 3174
KAISA.HAMALAINEN@HUMAK.FI

TOIMINTA ON MAKSUTONTA!

**Setlementti
Linnalan
Nuoret** Toimintaa ohjaa
yhteisöpedagogi opiskelija Kaisa
toiminta on osa opinnäytetyötä.

Liite 6: Esite Tyttöjen ja naisten avoin ilta

Tyttöjen avoin tila

Setlementtitalolla Torstaisin klo 15-20

TYTTÖJEN AVOIN TILA ON PAIKKA, JOHON KUKA TAHANSA TYTTÖ TAI NAINEN VOI TULLA KÄYMÄÄN JA VIETTÄMÄÄN AIKAA YHDESSÄ TOISTEN TYTTÖJEN JA NAISTEN KANSSA.

PAIKALLA VOI KÄYDÄ TAI OLLA KOKO ILLAN. TILAAN JÄRJESTETÄÄN TOIMINTAA, JOTA KÄVIJÄT PÄÄSEVÄT SUUNNITTELEMAAN!

TOIMINTA TAPAHTUU
SETLEMENTTITALOLLA
OSOITTEESSA KÄMMEKÄNKATU 2.
PAIKALLE PÄÄSEE SUORAAN BUSSILLA NUMERO 3.

ILTAISIN KLO . 15.00-20.00 TALOLLA ON
AUKI MYÖS NUORISOTILA, MUTTA
TYTTÖJEN TOIMINNALLE ON VARATTU
ERIKSEEN TALON RYHMÄTYÖTILA.

TOIMINTAA OHJAA YHTEISÖPEDAGOGIOPISKELIJÄ KAISA HÄMÄLÄINEN
MUKANA ON MAHDOLLISETI MUITA LINNALAN NUORTEN NAISTYÖNTEKIJÖITÄ.
TOIMINTA AJOITTUU HUHTI- TOUKOKUULLE 2019.

Setlementtitalo

Setlementti
Linnalan
Nuoret

Liite 7: Toimintamalli

TOIMINTAA TYTÖILLE

TOIMINTAMALLI

Kahdeksan kertaa kokoontuvalle
ryhmälle & avoimelle toiminnalle

**Setlementti
Linnalan
Nuoret**

Tekijä: Kaisa Hämäläinen, osana Humanistisen Ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogi koulutuksen opinnäytetyötä: ”Toimintaa tytöille- Tyttötyön pilotointi Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä”

Sisällysluettelo:

1.	Toiminnan ohjaajalle.....	3
2.	Toiminnan markkinointi ja suunnittelu	4
3.	Ensimmäinen ryhmäkerta.....	6
4.	Toinen ryhmäkerta	8
5.	Kolmas ryhmäkerta	10
6.	Neljäs ryhmäkerta	11
7.	Viides ryhmäkerta	14
8.	Kuudes ryhmäkerta	16
9.	Seitsemäs ryhmäkerta	18
10.	Kahdeksas ryhmäkerta	20
11.	Avoin toiminta	22
	Lähteet:.....	24
	Hyödyllisiä nettilähteitä teemoihin liittyen:.....	25

1. TOIMINNAN OHJAAJALLE

Tämä ”Toimintaa tytöille” vihkonen on syntynyt tuotoksena yhteisöpedagogiopiskelija Kaisan opinnäytetyöstä ”Toimintaa tytöille – Tyttötyön pilotointi Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä. Opinnäytetyössä pilotoitiin tyttöjen toimintaa suljetun ryhmän ja avoimien iltojen muodossa Setlementti Linnalan Nuoret ry:ssä Savonlinnassa. Ryhmätöiminta kohdennettiin 5-6 luokkalaisille tytöille suljettuna toimintana ja avoimiin iltoihin olivat tervetulleita kaikki tytöt ja naiset.

Vihko on suunniteltu toiminnan ohjaajan käyttöön. Vihkosta löytyy toiminnan runko kahdeksalle suljetun tyttöryhmän kokoontumiskerralle ja tyttöjen avoimen illan kokoontumisiin. Opinnäytetyössä pilotoidun toiminnan runko syntyi yhdessä toiminnassa olleiden tyttöjen kanssa suunnitellen. Toimintojen runkoja voidaan käyttää sellaisenaan omassa ryhmässäsi, jokaisen ryhmän ja osallistujat ja heidän toiveensa kuitenkin huomioon ottaen. Toiminnan runko on vapaasti muokattavissa ja toimintojen paikkoja voi vaihdella tai jättää jotain pois. Teemat ja toiminnot voidaan vaihtaa ryhmän toiveiden mukaisiksi. Voit ottaa toimintamallista osia, esimerkiksi harjoitteita omaan toimintaasi.

Vihkosessa jokaisen ryhmäkerran teema ja harjoitukset on merkitty tummennetulla ja isoin kirjaimin, jotta ne löytyvät helposti: ”**TEEMA**” ja ”**HARJOITUS**”. Joskus ryhmäkerralla ei ehdi tehdä kaikkea suunniteltua, silloin voit itse ohjaajana soveltaa ryhmäkertaa ja päättää mitä toiminnoista tai harjoituksista teette tai kysyä osallistujien mielipidettä asiaan. Jokaiselle ryhmäkerralle on hyvä miettiä varalle jokin peli/leikki, koska ei voi tietää, jos jokin teema tai harjoitus ei lähdekään sujumaan tai jokin asia hoituu odotettua nopeammin.

Mukavia hetkiä toimintaan sinulle ja siihen osallistuville! 😊

2. TOIMINNAN MARKKINOINTI JA SUUNNITTELU

Toiminnan voi aloittaa monella tavalla. Esimerkiksi:

1. Ohjaaja voi päättää toiminnan kokoontumispaikan ja ajankohdan itse ja ryhtyä sitten markkinoimaan sen alkamista valitsemalleen kohderyhmälle ja valitsemallaan markkinointitavalla
2. Ohjaaja voi alkaa markkinoimaan alkamassa olevaa toimintaa ja kysyä kiinnostuneilta, mikä heille olisi sopivin paikka ja ajankohta toiminnalle

Toimintaa voi markkinoida esimerkiksi:

- Kouluilla
- Nuorisotiloilla
- Sosiaalisessa mediassa esim. Facebook, Instagram, Snapchat
- Sähköpostilla nuorten kanssa toimivalle verkostolle

Markkinointi kannattaa aloittaa hyvissä ajoin, mieluiten jopa yli kuukautta ennen toiminnan alkua, jotta se ehtii tavoittaa kohderyhmän. Sosiaalinen media on hyvä keino tavoittaa kohderyhmää, jotka jo seuraavat päivittäisiä sivustoja ja nuorisotilat hyvä keino tavoittaa nuoria, jotka käyvät siellä. Uusia kohderyhmään kuuluvia nuoria tavoittaa hyvin kouluilta. Kouluilla markkinointi on toimivaa, koska mahdolliset tulijat näkevät toiminnan ohjaajan ja se madaltaa kynnystä tulla mukaan toimintaan.

Markkinoidessasi toimintaa koululla, voi siitä jakaa esitettä. Esitteessä tulee mainita ainakin minkälaista toimita tulee olemaan, kuka sitä järjestää, missä sitä järjestetään, yhteystiedot, mistä saa lisätietoja ja mihin ilmoittaudutaan, jos siihen on tarve. Kohderyhmää voi pyytää jättämään yhteystietonsa ohjaajalle, jos haluaa olla yhteydessä osallistujiin päin toiminnasta tiedotettaessa.

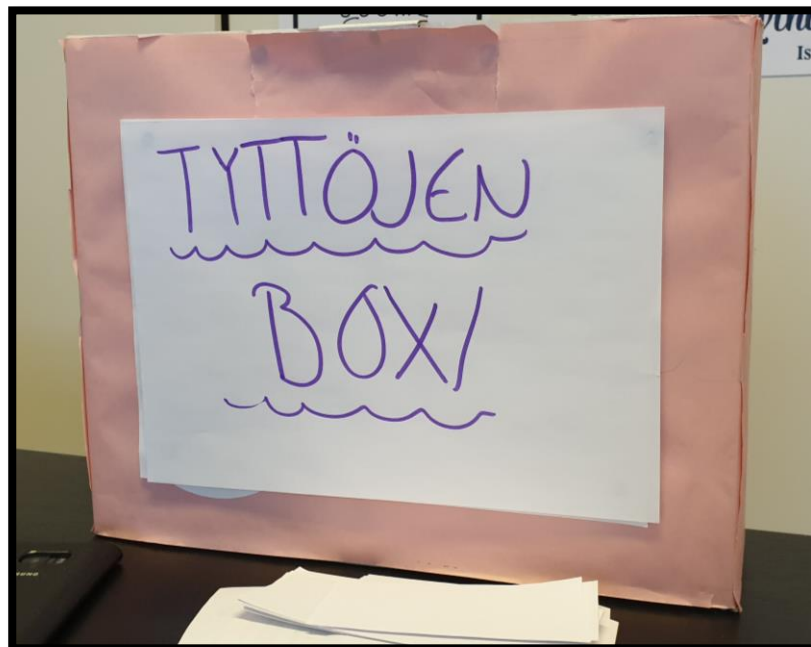
Toiminnassa tärkeää on se, että se on kävijöidensä näköistä ja heidän toiveet ja tarpeet on otettu huomioon suunnittelussa. Toiminnassa kävijöitä voi osallistaa toiminnan suunnitteluun esimerkiksi näin:

1. että he pääsevät ryhmän ensimmäisillä kerroilla valitsemaan ohjaajan etukäteen päättämistä/tai ryhmäläisten keksimistä teemoista itselleen tietyn määrän (esim. 5) mieluista teemaa
2. että he saavat kirjoittaa suljetusti lapuille tai avoimesti keskustellen, mitä he haluavat ryhmässä tehdä, teemojen käsittelyn lisäksi

3. Avoimessa toiminnassa kävijöiltä voi kysellä, mitä he haluavat toiminnassa tehdä ja esille voi jättää ”idealaatikon”, johon jokainen kävijä saa laittaa omia ehdotuksiaan toiminnan sisältöön

Ryhmässä käsiteltäviä teemoja voi valita ryhmän tarpeiden sekä esimerkiksi iän ja kehityksen mukaan. Tässä ryhmärungossa teemat on valittu kohderyhmän eli 11-13-vuotiaiden tyttöjen elämää koskettavien asioiden mukaisesti. Ohjaajan on hyvä tutustua itse teemaan, keksiä kysymyksiä aiheeseen liittyen, kirjoittaa ylös siihen liittyviä pääasioita ja varautua vastaamaan kysymyksiin. Lopusta löytyy lista verkkosivustoista, joista löytyy hyödyllistä tietoa toimintamallin teemoista.

Toimintaan kannattaa miettiä yhtenäistäviä tekijöitä ja tekemään kokoontumiskerroista samankaltaisia rungoltaan, jotta ryhmäläiset voivat tottua niihin. Yhtenäistäviä tekijöitä voi olla etenkin ryhmätoiminnassa muun muassa, yhteinen aloitus ja ryhmäkerran rungon läpikäynti, välipalan tarjoaminen ja yhteinen rauhallinen lopetus. Toiminnan kestoa voi miettiä sen sisällön perusteella. Ryhmäkerran aika voi olla esimerkiksi 1,5-2 tuntia. Jokainen ryhmäkerta kannattaa lopettaa esimerkiksi yhteiseen piiriin, vaikka mallissa jokaiselle kerralle ei erikseen mainittaisi lopetustapaa.

3. ENSIMMÄINEN RYHMÄKERTA

TEEMA: Tutustuminen ja ryhmän suunnittelu

1. Ryhmään tervetulleeksi toivotus, ohjaajien esittely ja nimikierros

2. Välipala

3. **HARJOITUS:** Tutustumisleikki – lankakerä

- ❖ Lankakerä leikissä tarkoituksena on tutustuminen ja nimien opettelu. Leikissä heitellään lankakerää niin, että ensimmäinen ottaa langasta kiinni ja sanoo oman nimensä. Sitten hän heittää kerän jollekin toiselle ringissä istuvalle ja hänen tehtävänsä on ottaa kerästä ja langasta kiinni ja sanoa oma nimensä. Tätä toistetaan niin kauan, että lankakerä on käynyt kaikilla ringissä olevilla ja lankakerästä on muodostunut keskelle ”verkko”
- ❖ ”Verkon” voi purkaa tekemällä sama kierros vastakkaiseen suuntaan heittäen. Viimeinen kerän saanut heittää kerän sen hänelle heittäneelle jne. Purkukierroksella voidaan sanoa oma nimi ja esimerkiksi mistä pitää

4. **HARJOITUS:** Kortit

- ❖ Korttien avulla voidaan tehdä monenlaisia harjoituksia ja korttiharjoituksissa voi käyttää mitä vaan kuvallisia kortteja tai valokuvia
- ❖ Kortit levitetään lattialle kaikkien näkyville. Ensimmäisellä ryhmäkerralla voi esimerkiksi pyytää ryhmäläisiä valitsemaan itselleen sellaisen kortin, mikä kuvaa heidän ”fiilistään” ryhmän alkamisesta
- ❖ Kun kaikki ovat valinneet itselleen kortin, käydään ne läpi niin, että jokainen pääsee kertomaan vuorollaan, miksi valitsi juuri sen kortin, mitä ajatuksia ja toiveita hänellä on ryhmästä ja millainen fiilis hänellä on nyt? Ohjaaja voi miettiä valmiiksi apukysymyksiä ryhmäläisille. Ketään ei saa pakottaa kertomaan omasta kortistaan, tärkeintä on, että kaikille löytyy mieluinen kortti

5. ”Unelmien kesätaulut”

- ❖ Ensimmäisellä kerralla on hyvä tehdä jotain toiminnallista, koska ryhmäläiset voivat olla vielä hiljaisempia ja jännittää ryhmän alkua

- ❖ ”Unelmien kesätauluissa” ideana on askarrella, piirtää, maalata, leikata lehdistä kuvia ja tekstiä tms. mitä tarvikkeita on saatavilla, oma ”unelmien kesätaulu” paperille/pahville
- ❖ Samalla työntouhussa on hyvä jutella osallistujien kanssa, esimerkiksi kesästä ja koulusta, kysellä heiltä, mitä he ryhmältä toivovat ja mitä he haluaisivat tehdä siellä sekä kuunnella musiikkia. Tuotosten valmistuksessa, jokainen voi esitellä oman työnsä

6. Ryhmän suunnittelu

1. Toimintojen valinta

- ❖ Jokainen saa kirjoittaa lapulle mitä konkreettista haluaisi ryhmässä tehdä esim. leivonta, liikunta, pelaaminen
- ❖ Laput kerätään yhteen, kirjoitetaan isolle paperille ja merkataan, onko tekeminen saanut useamman ehdotuksen
- ❖ Ehdotuksista voidaan ohjaajan avulla (Huom. tilat, tarvikkeet ja turvallisuus) valita ryhmässä tehtävät toiminnot

2. Teemojen valinta

- ❖ Ohjaaja on suunnitellut etukäteen valmiita teemoja tai ryhmäläiset voivat keksiä teemat itse, joita ryhmässä käsitellään osalla kerroista. Ryhmäläiset valitsevat paperille itselleen viisi mieluista teemaa ja lopuksi kaikki laput kootaan ja valitaan ne viisi teemaa, jotka saivat eniten ääniä

Teema esimerkkejä:

1. MINÄ – MILLAINEN MINÄ OLEN?	8. MIELIPITEET JA NIIDEN ILMAISEMINEN
2. TUNTEET	9. ERI KULTTUURIT
3. HYVINVOINTI	10. TYTTÖYS JA NAISEUS
4. ITSETUNTO	11. RAKKAUS JA SEURUSTELU
5. ULKONÄKÖ JA KEHONKUVA	12. SEKSUAALISUUS
6. PERHE JA KAVERIT/VUOROVAIKUTUS	13. SURU JA MENETYKSET
7. HAAVEET JA TULEVAISUUS	14. PELKO

4. TOINEN RYHMÄKERTA

TEEMA: Tutustuminen ja haaveet & tulevaisuus

1. Välipala

2. Ryhmään tervetulleeksi toivotus, ohjaajien esittely ja nimikierrros

- ❖ Jos ryhmän toinen kerta on vielä avoin, voi mukaan tulla uusia ryhmäläisiä. Siksi esittely on paikallaan. Jos uusia ryhmäläisiä ei tule, ei esittelyä tarvita. Toki nimien kertaus voi olla hyvästä 😊

3. **HARJOITUS:** Tutustumisleikki – Minä olen ja minä pidän

- ❖ Minä olen ja minä pidän -leikissä tarkoituksena on tutustuminen. Istutaan ringissä niin, että paikkoja on yksi vähemmän kuin osallistujia. Yksi osallistujista seisoo ringin keskellä ja hänen tehtävänsä on sanoa oma nimi ja mistä pitää, esimerkiksi ”Minä olen Kaisa ja minä pidän koirista”. Sen jälkeen kaikki, jotka pitävät koirista nousevat ylös ja vaihtavat paikkaa keskenään. Keskellä ollut yrittää saada myös paikan itselleen. Paikkaa pitää vaihtaa niin, ettei mene viereiselle paikalle. Se, joka jää ilman paikkaa, jää seuraavaksi keskelle ja kertoo taas oman nimensä ja mistä pitää

4. Kysymyskortit

- ❖ Kysymyskorttien tarkoituksena on tutustuminen. Kysymyskortit voi askarrella itse ja keksiä niihin kysymykset tai voit käyttää valmiina löytyviä kysymyskortteja. Kysymykset saavat olla hauskoja tai aivan tavallisia, esimerkiksi ”Mikä on lempiruokasi?”, ”Mikä on lempiaineesi koulussa?” ja ”Miten vietät vapaa-aikaasi?”
- ❖ Kysymyskortit asetetaan lattialle kysymyspuoli alaspäin ja jokainen saa vuorotellen nostaa sieltä kortin ja vastata sen kysymykseen

5. **TEEMA:** Haaveet & tulevaisuus

❖ Keskustelu

- Jokainen saa kertoa omista haaveistaan ja mitä toivoo tulevaisuudelta

6. **HARJOITUS:** Elämänkaari (Tässä minä olen – tehtäväkirja s.40)

- ❖ Elämänkaari harjoituksessa tarkoituksena on miettiä omaa menneisyyttään ja mitä on kokenut, koska se olennaisesti liittyy jokaisen meidän elämäämme ja ehkä tulevaisuuteenkin
- ❖ Jokaiselle ryhmäläiselle jaetaan paperi, johon saa piirtää oman elämänkaarensa, paperin päästä päähän, syntymästä - nykyiseen hetkeen. Kaarelle piirretään tai kirjoitetaan hetket, jotka ovat olleet itselle merkityksellisiä tai ovat olennaisesti liittyneet omaan elämään. Esimerkiksi sisarusten syntymä, koulun aloitus, harrastuksen aloitus tai lopetus, lemmikin hankinta yms.

7. HARJOITUS: Viiden vuoden päästä (Tässä minä olen – tehtäväkirja s. 42)

- ❖ Harjoituksessa mietitään omaa tulevaisuutta viiden vuoden päähän
- ❖ Ajatuksena harjoituksessa on miettiä kaverin laittamien viestien avulla, sitä mitä kuvittelee itsensä tekevän viiden vuoden päästä

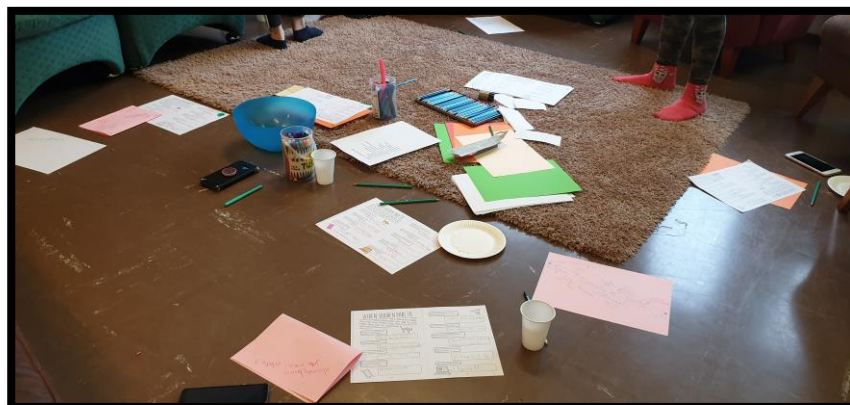
8. HARJOITUS: Ryhmän yhteinen unelma pilvi

- ❖ Piirtäkää isolle paperille pilvi
- ❖ Jokainen ryhmäläinen saa käydä kirjoittamassa pilveen oman unelmansa. Se voi olla pieni tai iso, lähitulevaisuuteen tai kauas tulevaisuuteen liittyvä unelma
- ❖ Harjoituksessa ideana on kertoa tytöille, että niin pienet kuin isot unelmat ovat toteuttamisen arvoisia ja omiin unelmiin pitää uskoa!

9. Rentoutus

- ❖ Jos aikaa jää, voitte tehdä itse valitsemanne rentoutuksen. Valmiita rentoutuksia löytyy netistä esimerkiksi YouTubesta.

Ryhmän toisen kerran jälkeen ryhmästä kannattaa tehdä suljettu eli sen jälkeen siihen ei oteta enää uusia jäseniä.

5. KOLMAS RYHMÄKERTA

TEEMA: Leivonta, ryhmän suunnittelu ja sääntöjen tekeminen

1. Kokoontuminen ryhmätilaan, ryhmäkerran rungon läpikäyminen

2. Leivonta

- ❖ Leivottavan tuotteen voi päättää esimerkiksi edellisellä kerralla tai ryhmän WhatsApp -ryhmässä. Ryhmäläiset voivat päättää esimerkiksi ensin haluavatko he leipoa suolaista vai makeaa ja sitten muutamasta vaihtoehdosta sopia tai äänestää kumpaa leivotaan. Esimerkkejä: muffinssit, keksit, pizza, lämpimät leivät

3. Ryhmän sääntöjen tekeminen

- ❖ Leivonnaisten paistoaikana voidaan tehdä ryhmän säännöt
- ❖ Ryhmäläiset pääsevät itse tekemään ryhmänsä säännöt, tällä varmistetaan se, että jokainen voi sitoutua niihin ja sääntöihin tulevat ne asiat, joita ryhmäläiset haluavat. Yhteiset säännöt tuovat ryhmään turvallisuuden tuntua
- ❖ Sääntöjen teon voi toteuttaa esimerkiksi näin:
 - Jokainen saa laittaa omalle paperille omasta mielestään kolme tärkeintä sääntöä
 - Kerätään laput ja kirjoitetaan lapuissa olleet säännöt/ohjeet isolle paperille. Jos sama ohje tulee useasti, voi sen ohjeen kohdalle tehdä esim. viivoja sen merkiksi
 - Jos sääntöjä tulee paljon, voi niitä yhdistellä ja miettiä keskustelemalla ryhmäläisten kanssa, mitä he niistä listalle haluavat
 - Lopuksi kaikki ryhmäläiset ja ohjaaja allekirjoittavat säännöt merkiksi siitä, että sitoutuvat niihin

4. Leivoksien syöminen!

- ❖ Samalla kun syötte, voitte keskustella ryhmän tulevaisuudesta ja muista mieleen tulevista aiheista

5. Ryhmän nimen keksiminen

- ❖ Ryhmän nimen voitte valita haluamallanne tavalla, esimerkiksi keskustelemalla, niin, että jokainen saa ehdotella nimiä, kirjoitetaan ne ylös ja lopuksi äänestämällä (suljetusti tai avoimesti) päätätte, mikä nimistä valitaan

6. NELJÄS RYHMÄKERTA

TEEMA: Ystävyys & vuorovaikutus

1. Välipala, yhteinen kokoontuminen ja ryhmäkerran läpikäyminen

2. Tutustumisbingo

- ❖ Tutustumisbingossa ohjaaja on tehnyt jokaiselle samanlaisen bingoalustan, jonka ruuduissa on lauseita esimerkiksi: ”On matkustanut samaan maahan kuin minä”, ”omistaa saman lemmikin kuin minä”, ”on saman numeroinen jalka, kuin minulla”. Ryhmäläisten tehtävänä on etsiä keskustelemalla toisista ryhmäläisistä väittämiin täsmäävä ihminen ja kirjoittaa hänen nimensä ruutuun
- ❖ Ryhmän koosta riippuen voitte päättää monesti saman ihmisen nimen saa kirjoittaa lappuun
- ❖ Voitte leikkiä bingoa esimerkiksi siihen asti, kun joku saa koko lappun täyteen

3. **TEEMA:** Ystävyys

❖ Keskustelu aiheesta kysymysten avulla

- Mikä on kaveruuden ja ystävyuden ero?
- Mitkä ovat ystävän tärkeimmät ominaisuudet?
- Mitä toimiva kaverisuhde vaatii?
- Milloin ystävyyssuhde pitää lopettaa ja miten sen voi tehdä?

4. **HARJOITUS:** Jana

- ❖ Harjoitteena ystävyys teemaan liittyen on jana. Jana -harjoituksessa ohjaaja on keksinyt erilaisia väittämiä aiheeseen liittyen ja ryhmäläiset asettuvat näkymättömälle janalle, (joka voi olla huoneen päästä päähän) välille tärkeä – ei tärkeä tai kyllä – ei, väittämään liittyvän mielipiteensä mukaan. Kun ryhmäläiset ovat asettuneet janalle jokainen itse valitsemaansa kohtaan, voi heiltä kysellä perusteluja valinnalle tai kommentteja väittämään liittyen
- ❖ Harjoituksen tehtävänä on näyttää, että asioissa on monenlaisia puolia, jokaisella saa olla oma mielipiteensä sekä harjoittaa oman mielipiteen perustelua

Väittämiä:

Kuinka tärkeä ominaisuus on ystävälle:

- Että ei puhu pahaa selän takana
- Ei arvostele sinun ulkonäköäsi
- Yrittää ymmärtää miltä sinusta tuntuu
- On iloinen puolestasi, kun onnistut

KYLLÄ – EI:

- Kaverit ovat tärkeämpiä kuin perhe
- Kaverin kanssa voi riidellä
- Kaverille pitää kertoa kaikki

5. **TEEMA:** Vuorovaikutus

- ❖ Vuorovaikutus termin selvitys
- ❖ Kysymyksiä ja keskustelua

6. **HARJOITUS:** Kaverikollaasi (Tyttötyön kansio s. 105)

- ❖ Tehtävään tarvitaan parit. Jos ryhmässä on valmiiksi kavereita keskenään olevia, voit jakaa parit satunnaisesti ja sekoittaa osallistujista uudet parit
- ❖ Tehtävässä jokaisella parilla on paperi, jonka keskelle he piirtävät viivan, joka jakaa molemmille omat puolet paperiin. Ryhmäläisten tehtävänä on keskustelemalla etsiä heistä asioita, joista molemmat tykkäävät ja joista vain toinen tykkää. Samat asiat eli mistä molemmat tykkäävät piirretään tai kirjoitetaan paperin keskelle, viivan luokse ja eroavaisuudet paperin reunoihin. Esimerkiksi, jos toinen tykkää piirtää ja toinen kirjoittaa, piirretään ne asiat paperin reunoihin ja jos taas molemmat tykkäävät pelata lautapelejä, piirretään se lähelle katkoviivaa. Kun tämä on tehty, jokainen pari saa esitellä oman työnsä. Lopuksi voi vielä kerätä yhteiselle paperille asiat, mistä kaikki tykkäävät
- ❖ Harjoituksen tarkoitus on tutustuttaa ryhmäläisiä toisiinsa paremmin ja opettaa keskustelutaitoja

7. **HARJOITUS:** Kortit

- ❖ Fiiliskierros ryhmäkerrasta valitsimesi korttien avulla
- ❖ Kun kaikki ovat valinneet itselleen kortin, käydään ne läpi niin, että jokainen pääsee kertomaan, miksi valitsi juuri sen kortin, mitä ajatuksia ja toiveita hänellä on ryhmästä ja millainen fiilis hänellä on

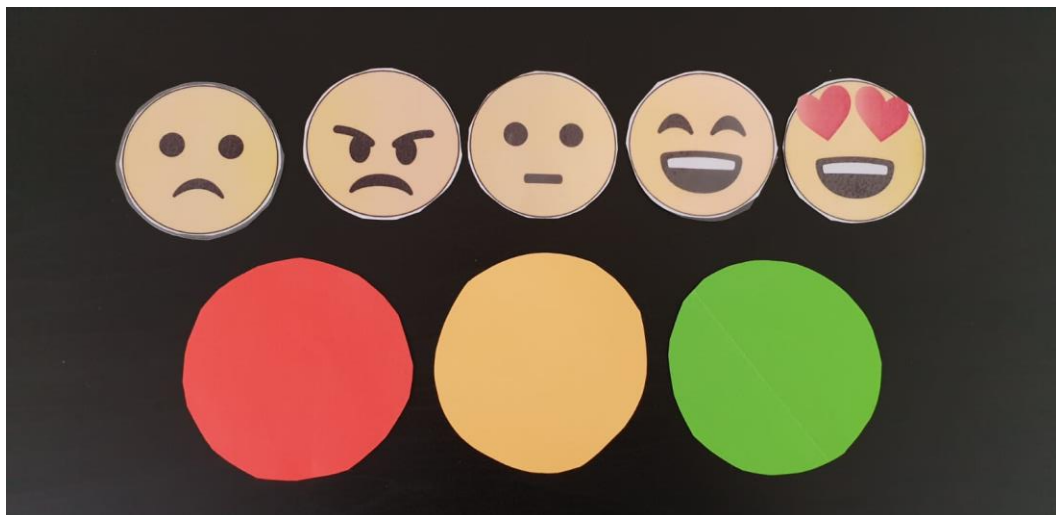
nyt? Ohjaaja voi miettiä valmiiksi apukysymyksiä ryhmäläisille. Kertään ei saa pakottaa kertomaan omasta kortistaan, tärkeintä olisi, että kaikille löytyy mieluinen kortti

8. Palautteen keruu: Liikennevalomenetelmä

- ❖ Liikennevalomenetelmällä palautteen kerääminen ryhmäkerrasta
- ❖ Jokaiselle ryhmäläiselle jaetaan vihreä, keltainen ja punainen ympyrä. Vihreä ympyrä = samaa mieltä/ kyllä, keltainen ympyrä = en osaa sanoa/en tiedä ja punainen ympyrä = ei/eri mieltä
- ❖ Ryhmäläisille luetaan väittämiä ja he näyttävät sitä valoa eli ympyrää, mitä mieltä ovat siitä

Väittämiä:

- Päivän teema oli kiva
- Sain jonkun uuden tiedon tai ajatuksen ryhmäkerran aikana
- Tehtävät ja harjoitukset onnistuivat
- Ohjeistus oli selkeää
- Minulla oli mukavaa
- Toiminnalliset tehtävät ovat hyviä

Toiminnallisten palautteenkeruu menetelmien välineitä; liikennevalot ja hymiöt

7. VIIDES RYHMÄKERTA

TEEMA: Jooga ja tuntee & itsetunto

Toiminnaksi voi valita ryhmälle mieluisan asian. Jooga sopi pilotointi ryhmälle ja Settlementti Linnalan Nuoret ry:ssä ollut toinen harjoittelija lupautui pitämään sitä ryhmälle.

1. Tervetuloa, mahdollisen ulkopuolisen ohjaajan esittely ja ryhmäkerran läpikäyminen
2. Jooga/muu toiminta
3. Miltä jooga/muu toiminta tuntui?
 - ❖ Keskustelua siitä, mitä ryhmäläiset pitivät toiminnasta
4. Välipala
5. **TEEMA:** Tunteet, tunnesäätely
 - ❖ Keskustelua kysymysten avulla
 - Mitä tunteet ovat?
 - Miten tunteet näkyvät?
 - Voimmeko säädellä omia tunteitamme?
 - Onko tunteilla joku tarkoitus?
6. **HARJOITUS:** Tarina Nikosta ja Tuukasta
 - ❖ Harjoitus on Mieli, Suomen mielenterveys ry:n tunnetaitojen oppitunti tarina
 - ❖ Ohjaaja tai joku ryhmäläinen lukee tarinan ääneen

”Tuukka kiusoittelee Nikoa välitunnilla. Ensin Niko naureskelee Tuukan jutuille, mutta Tuukan jatkaessa kiusoittelevaa alkaa Nikoa ärsyttämään Tuukan jutut ja lopulta Niko on jo ihan hiilenä. Hänen tekisi mieli käydä Tuukan kimppuun, jotta kiusoitteleva loppuisi.”

- ❖ Tarinan lukemisen jälkeen keskustelu kysymysten avulla
 - Mikä tunne Nikolla oli?
 - Sopiko tunne tilanteeseen?
- ❖ Keskustelun jälkeen ryhmäläiset saavat keksiä pienemmissä ryhmissä tai kaikki yhdessä tarinalle loppuratkaisun, jonka käynte läpi sen valmistuttua

7. TEEMA: Itsetunto & itsetuntemus

- ❖ Keskustelua kysymysten avulla
 - Mitä on itsetuntemus? Entä itsetunto?
 - Millainen on ihminen, jolla on hyvä itsetunto?
 - Mikä ei ole hyvää itsetuntoa?
 - Voiko itsetuntoa kehittää? Miten?

8. HARJOITUS: Hernepussi

- ❖ Hernepussi harjoitteessa istutaan ringissä ja heitellään hernepussia
- ❖ Ensimmäisellä kierroksella, hernepussin heittäjä kertoo siitä ihmisestä, kenelle pussin heittää, jonkun hyvän asian. Tätä tehdään niin kauan, että pussi on käynyt jokaisella. Toisella kierroksella hernepussin heittäjä sanoo jonkun hyvän asian itsestään.
- ❖ Keskustelkaa, kumpi oli vaikeampaa, kertoa itsestä vai toisesta hyvä asia, vai olivatko kumpikin helppoja? Mistä se johtuu?

9. HARJOITUS: Kortit + tunnesanat

- ❖ Lattialle laitetaan valitsemasi kuvakortit ja paljon eri tunnesanoja. Jokainen ryhmäläinen saa valita yhden kuvan ja 1-3 tunnesanaa, sen perusteella, mitä on päivän aikana tuntenut
- ❖ Jokainen saa kertoa kuvasta ja valitsemistaan sanoista sen mitä haluaa

10. Palautteen keruu: Peukkupalaute

- ❖ Ryhmäkerran palautteen keruumenetelmänä on peukkupalaute
- ❖ Peukalo ylöspäin = Kyllä, peukalo sivulle = en tiedä/en osaa sanoa, peukalo alas = ei
- ❖ Ryhmäläisille luetaan väittämiä ja he näyttävän peukalooaan, joko ylös, sivulle tai alas mielipiteensä mukaisesti
 - Jooga/muu toiminta oli kivaa
 - Päivän teema oli hyvä
 - Ohjeistus oli selkeää
 - Tykkäsin tehtävistä

8. KUUDES RYHMÄKERTA

TEEMA: Retki (Savonlinnan Sulosaari)

Retken voi toteuttaa ryhmän valitsemaan paikkaan. Ryhmäkertaa voi varioida riippuen siitä mitä retkipaikalla voi tehdä. HUOM. Ryhmän kokoontumistila vaihtuu ja retki olosuhteisiin tulee varustautua, tee turvallisuussuunnitelma. Jos olet opiskelija, tarvitset mukaan työntekijän, vastuukysymyksien takia. Retkikerrasta täytyy sopia jo useampaa kertaa aikaisemmin, että ryhmäläisten huoltajia voidaan tiedottaa asiasta ja ryhmäläiset ovat varmoja siitä, mitä tapahtuu.

1. Kokoontuminen valittuun paikkaan
2. Tulen teko ja juttelua
3. Eväiden mm. grillattavien tekeminen ja niiden nauttiminen

Koska retki jo itsessään on hieno kokemus ja mukavaa puuhaa, ei ryhmäkerralle välttämättä tarvitse valita mitään teemaa tai muuta erikoista tekemistä. Varalle on kuitenkin aina hyvä miettiä tekemistä.

4. Pantomiimi

- ❖ Valitaan yhdessä tietty aihe esim. ammatti, harrastus tai eläin. Yksi kerrallaan ryhmäläiset pääsevät esittämään aihepiiristä valitsemaansa asiaa, ilman ääntä ja muut arvaavat. Esimerkiksi jos aihe on eläin, niin esittäjä voi valita esimerkiksi hevosen ja esittää sen muille

5. Ruudukko

- ❖ Ruudukko tehtävässä ohjaaja on piirtänyt itselleen paperille esimerkiksi 3x3 kokoisen ruudukon, kirjannut siihen numerot 1-9, esimerkiksi niin kuin alla olevassa kuvassa. Kuitenkin niin, että seuraavan numeron on kosketettava vähintään edellisen numeron ruudun kulmaa
- ❖ Maahan piirretään samanlainen ruudukko ilman numeroita ja ryhmäläiset asetetaan seisomaan jonoon ruudukon eteen. Heidän tehtävänsä on selvittää numerojärjestys niin, että yksi kerrallaan ryhmäläiset koettavat mennä numerojärjestystä kävellen maassa olevassa ruudukossa. Ohjaaja sanoo kyllä tai ei jokaisen ruudun kohdalla, riippuen siitä osuuko ryhmäläinen oikeaan ruutuun vai ei. Jos ei osu, hänen vuoronsa päättyy ja seuraava aloittaa ruudukon taas alusta. Tätä jatketaan niin kauan, että ruudukon numerojärjestys on löydetty

- ❖ Huom. ryhmän jäsenten täytyy seisoa vähintään metrin päästä ruudusta ja he eivät saa auttaa tekijää sanallisesti

6	8	9
7	5	3
1	2	4

6. Kotiin!

- ❖ Varmista, että jokainen pääsee lähtemään turvallisesti kotiin

Retken varustelista:

- ❖ Tulentekotarvikkeet eli tulitikut (Tarkasta onko retkipaikallanne puita, vai pitääkö sinne viedä omat)
- ❖ Istuinalustoja
- ❖ Ensiapulaukku
- ❖ Puukko/muu terävä veitsi
- ❖ Sopimanne eväät esimerkiksi:
 - Makkaraa
 - Vaahtokarkkeja
- ❖ Mehua ja vettä
- ❖ Paperia
- ❖ Mukeja
- ❖ Makkaratikut (tarkista löytyykö retkipaikaltanne)
- ❖ AmpiKyy -pakkaus
- ❖ Turvallisuussuunnitelma, jossa on ryhmäläisten huoltajien yhteystiedot

Ryhmäläisiltä on hyvä kysyä heidän allergiansa/sairautensa ennen retkeä ja kehottaa heitä ottamaan mukaan retkelle tarvittavat lääkkeet. Hyvä on muistuttaa myös retkelle sopivista ulkoiluvarusteista.

9. SEITSEMÄS RYHMÄKERTA

TEEMA: Tyttöys & naiseus

1. Tervetuloa, ryhmäkerran läpikäynti

2. Välipala

3. **HARJOITUS:** Tarinan jatkaminen

- ❖ Ohjaaja lukee ryhmäläisille lyhyen tarinan alun, joka on aineistosta Nikanto, Rissanen, Eerola & Eskola: Tyttö tuollainen – Kertomuksia tyttöydestä.

”Luokallesi tulee uusi tyttö. Tutustut häneen ja hän vaikuttaa ihan tavalliselta tytöltä, kerro hänestä.”

- ❖ Ryhmäläisten tehtävänä on kirjoittamalla paperille kertoa millainen tyttö olisi
- ❖ Kun kaikki ovat valmiita, halukkaat voivat lukea oman kuvauksensa ja sen jälkeen keskustelkaa siitä, millainen on ”tavallinen tyttö” ja entä ”epätavallinen tyttö” ja voiko tällaista erottelua tehdä?

4. **TEEMA:** Millaista on olla nykyisin tyttö ja nainen?

- ❖ Keskustelkaa kysymysten avulla
 - Millaista on olla nyt nainen verrattuna 50 tai 100 vuotta sitten?
 - Ovatko naiset ja miehet tasa-arvoisessa asemassa?
 - Millaista on olla tyttö? Onko siihen erilaisia tapoja?
 - Millaisen kuvan media antaa naiseudesta?

5. **HARJOITUS:** Nelinurkka

- ❖ Nelinurkassa huoneen neljälle nurkalle on annettu merkitys, joita ovat kyllä, ei, ehkä ja en tiedä/en osaa sanoa. Nurkkiin voi kiinnittää lapuilla olevat sanat muistutukseksi. Ohjaaja sanoo väittämän ja ryhmäläiset menevät siihen huoneen nurkkaan, joka vastaa heidän mielipidettään. Asettumisen jälkeen aiheesta keskustellaan ja ryhmäläiset saivat esittää omia mielipiteitään ja kysymyksiä

Väittämät:

- Sukupuolella on väliä
- Naisen pitää laittaa meikata yms.
- Naisen pitää olla aina vahva ja reipas

- Nainen ja mies voivat tehdä samoja asioita
- Nainen voi tuntea olevansa mies tai mies voi tuntea olevansa nainen

6. HARJOITUS: Kirje itselle viiden vuoden päähän

- ❖ Ryhmäläisten tehtävänä on kirjoittaa jokaisen oma kirje itselleen viiden tai kymmenen vuoden päähän
 - Millaisia terveisiä laitat?
 - Millaiseksi naiseksi luulet kasvaneesi?
 - Mitä odotat tuolta ajalta? Mikä on muuttunut?

7. Viimeisen ryhmäkerran suunnittelu

- ❖ Jos haluatte viimeiselle kerralle jotain erityistä, on tämän kerran lopuksi hyvä suunnitella sitä ja kysyä tyttöjen mielipiteitä siihen

8. Palauteen keruu: Hymiöt

- ❖ Ohjaaja jakaa jokaiselle ryhmäläiselle positiivisia ja negatiivisia tunteita kuvaavia hymiöitä esimerkiksi kaksi positiivista, yksi neutraali ja kaksi negatiivista. Ohjaaja lukee väittämiä ja ryhmäläiset näyttävät sitä hymiötä, joka kuvaa heidän mielipidettään siitä

Väittämät:

- Päivän teema?
- Tyttöydestä ja naiseudesta on tärkeää puhua
- Opin jotain uutta tänään
- Tehtävät olivat kivoja
- Ohjeistus?

9. Palautekysely

- ❖ Tällä kerralla on hyvä ainakin kertoa ryhmäläisille palautekyselystä, jos sellaisen haluat tehdä
- ❖ Kyselyn voi joko laittaa linkkinä ryhmäläisille WhatsApissa tai voit tulostaa kyselyn ja ryhmäläiset täyttävät sen käsin
- ❖ Malli palautekyselystä löytyy opinnäytetyön liitteistä

10. KAHDEKSAS RYHMÄKERTA

TEEMA: Viimeinen ryhmäkerta, leipominen, rakkaus & seurustelu

1. Tervetuloa, ryhmäkerran läpikäyminen
2. Leipominen, esimerkiksi mutakakku
3. Leivonta jälkien siivoaminen ja pöydän kattaminen
4. **TEEMA:** Seurustelu
 - ❖ Keskustelkaa kysymysten avulla
 - Mitä seurustelu on?
 - Milloin on ”oikea aika” aloittaa seurustelu?
 - Mitä on hyvä parisuhde?
 - Miten ihastumisesta voi kertoa toiselle?
 - Miten välittämistä voi osoittaa toiselle?
 - Voiko seurustelusuhteessa tehdä virheitä?

5. **HARJOITUS:**” Caset”

Case – perhosia mahassa

Mirja on seiskaluokkalainen tyttö. Hän käy koulua ja tykkää opiskella. Hänellä on mukava kaveriporukka, pääosin tyttöjä kaikki. Jotkut Mirjan kavereista ovat alkaneet hengaila jo poikien kanssa, mutta Mirjaa ei ole oikein vielä kiinnostanut. Hän tykkää enemmän lueskella ja käydä leffassa kavereiden kanssa. Tänä keväänä Mirja on kuitenkin huomannut, että hänelle tulee vähän jännä olo aina kun eräs rinnakkaisluokkainen kävelee häntä vastaan koulussa tai heillä on yhteinen tunti. Mirjasta tuntuu kuin olisi perhosia vatsassa ja poskiakin vähän kuumottaa. Tekee mieli vilkuilla toista, mutta Mirja ei kuitenkaan uskalla mennä juttelemaan hänelle. Mirja miettii, että hän taitaa olla vähän ihastunut, miten tästä selviää...mitä pitäisi tehdä?

Auttakaa Mirjaa eteenpäin tilanteessa!

Case – Ahdistaa!

Kimmo ja Alina ovat seurustelleet jo melkein puoli vuotta. Heillä on ollut ihanaa ja he viettävät joka päivä aikaa yhdessä. Kimmo on Alinaa vanhempi ja on jo ammattikoulussa, Alina on aloittanut juuri kahdeksannen luokan. Alina on innoissaan, koska Kimmo saa kohta ajokortin ja sitten he voivat olla vielä enemmän yhdessä, koska liikkumiseen ei mene niin pitkiä aikoja. Kimmo nimittäin käy koulua viereisellä paikkakunnalla. Vielä hetki sitten Alinan ja Kimmon mielestä heidän suhteensa oli hyvä, mutta nyt Alinasta on alkanut tuntua, että Kimmo ei enää halua viettää hänen kanssaan niin paljon aikaa ja silloin kun haluaa, Alinasta tuntuu vähän ahdistavalta. Kimmo on sanonut, että haluaisi suhteelta enemmänkin kuin vain pussailua ja yhdessä

hengaamista. Alina ei ole kuitenkaan varma, mitä hän haluaa...hän ei ole ehkä vielä valmis mihinkään muuhun...

Mitä Alinan ja Mikon pitäisi tehdä tilanteessa?

6. Tunnetko seurustelun rajat?” -testi

- ❖ Testi on MLL:n nuorten netin sisältöä ja löytyy nimellä ”Tunnetko seurustelun rajat? – testi”
- ❖ Jokainen voi tehdä testin itsenäisesti omalla puhelimella tai ohjaaja voi avata testin omalla puhelimella/tietokoneella ja lukea kysymykset ääneen ryhmäläisille. Kummassakin tapauksessa kysymyksistä on hyvä keskustella, ettei ryhmäläisille jää epäselvyyksiä niistä
- ❖ Jos testiä ei jostain syystä löydy, voi kysymykset keksiä myös itse

7. SYÖMÄÄN!

8. Pelailua, ryhmäläisten ehdottamia leikkejä, yhdessä hengailua ja juttelua

9. Palautteen keruu koko ryhmän ajasta

- ❖ hyymiön ja kirjoittaen seinällä oleville lapuille, joihin voit itse keksiä kysymykset
- ❖ Esimerkiksi: ”Yleinen mielipide ryhmästä” ja ”Mielipide ryhmän teemoista”

10. Fiiliskierros, kiitos ja heippa!

- ❖ Halutessasi voit tehdä ryhmäläisille esimerkiksi kortit kiitokseksi ryhmästä tai voitte tehdä sydämet, johon jokainen kirjoittaa jotain hyvää toisesta
- ❖ Muista kiittää kaikkia ryhmään osallistuneita tyttöjä ja kysellä heidän fiiliksiään ryhmän toiminnasta

11. AVOIN TOIMINTA

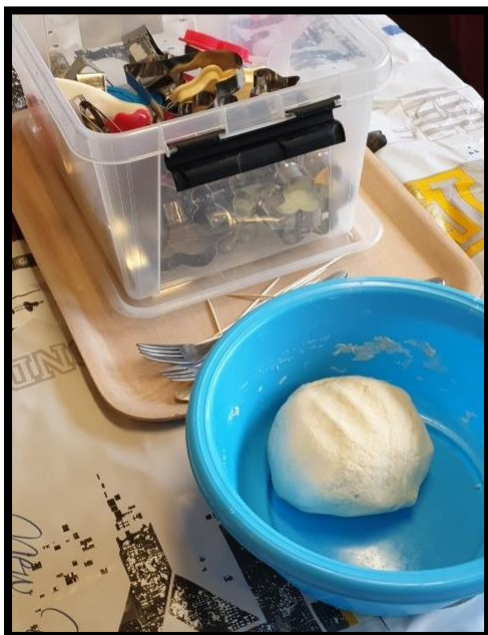
Avointa toimintaa voi järjestää esimerkiksi kaikille tytöille ja naisille avoimina iltoina tai kohderyhmää voi rajata esimerkiksi alle 16-vuotiaisiin ja yli 16-vuotiaisiin. Avaimessa toiminnassa ideana on nuorisotilatyylinen toiminta. Illat voivat sisältää vapaata olemista ja keskustelua, mutta niihin voi järjestää myös toimintaa. Kävijöiden toiveet toiminnan suhteen kannattaa ottaa huomioon sitä järjestäessä.

Avoimien iltojen toimintaa voi olla vaikea miettiä, koska koskaan ei voi tietää tuleeko iltaan ketään, muutama ihminen vai kymmeniä ja heidän iästään ei voi myöskään tietää. Sen takia esimerkit toiminnasta ovat hyvin askartelu- ja pelipainotteisia, koska niitä voi tehdä pienellä tai isolla joukolla sekä monen ikäiset ihmiset. Askartelu ja pelien pelaaminen onnistuvat monenlaisissa tiloissa, kunhan sinne vie tarvittavat välineet.

Alla on kahdeksan kerran toimintaehdotus avoimeen toimintaan, joka ajoittuu keväälle.

1. Pääsiäiskorttien askartelu
2. Virpomavitsujen tekeminen, pääsiäiskorttien askartelu ja munien maalaus
3. ”Käsilintujen” askartelu ja pelit
4. Kivien maalaus
5. Taikataikinalla askartelu
6. Äitienpäiväkorttien askartelu ja leivonta
7. Piirtäminen ja ulkopelit
8. Eväsretki ja ulkopelit

*Taikataikana taikina ja
välineitä sen muovailuun*

"Käsilintuja"

LÄHTEET:

Catalano, Lidia & Pohjola, Aino 2018. Tässä minä olen tehtäväkirja. Tehtäväkirja itse-
tuntemuksen vahvistamiseen. Viitattu 11.9.2019.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/157945/Tassa_mina_olen_Catalano_Pohjola.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Hämäläinen, Kaisa 2019. Kuvat.

Mieli – Suomen mielenterveys ry. Tunnetaitojen oppitunti. Viitattu 12.9.2019.

<https://mieli.fi/fi/kehitt%C3%A4mistoiminta/lapset-ja-nuoret/alakoulu/tunnetaitojen-oppitunti>

Nikanto, Rissanen, Eerola & Eskola: Tyttö tuollainen – Kertomuksia tyttöydestä. Viitattu 13.9.2019.

https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/104999/tytto_tuollainen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Siljamäki, Katja. Tyttötyön kansio. Toiminnallisia harjoituksia. Viitattu 11.9.2019.

<https://likka.fi/wp-content/uploads/2018/08/Tytt%C3%B6ty%C3%B6n-kansio.pdf>

HYÖDYLLISIÄ NETTILÄHTEITÄ:

Tässä on listattu ryhmän toimintamallin teemoihin liittyviä hyviä nettilähteitä. (Kaikkiin viitattu 11.9.2019):

Haaveet ja tulevaisuus:

Nuorten elämä.fi. Haaveet ja unelmat. <https://www.nuortenelama.fi/kampanjat/haaveet-ja-unelmat-6581>

Kaverit ja vuorovaikutus:

Mieli – Suomen mielenterveys ry. Vuorovaikutustaitoja voi oppia. <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/ihmissuhteet/vuorovaikutustaitoja-voi-oppia>

Nyyti.fi. Kaveri tai ystävä rikastuttaa elämää. <https://www.nyyti.fi/opiskelijoille/opielamantaitoa/mina-ja-muut/kaverit-ystavat-taydentavat-elamaa/>

Nyyti.fi. Vuorovaikutus vaatii taitoja – opi läpi elämän. <https://www.nyyti.fi/opiskelijoille/opielamantaitoa/treenaa-sosiaalisia-taitoja/>

Tunteet:

Mieli - Suomen Mielenterveys ry. Tunnetaitojen perusteet. <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/tunnetaidot/tunnetaitojen-perusteet>

Mieli – Suomen Mielenterveys ry. Tunteet värinä elämässä. <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/tunteet-v%C3%A4rin%C3%A4-el%C3%A4m%C3%A4ss%C3%A4>

MLL Nuortennetti. Tunteiden kuohuja. <https://www.nuortennetti.fi/mieli-ja-keho/murrosika/tunteiden-kuohuja/>

Nuorten mielenterveystalo.fi. Mielenterveyden vahvistaminen. Tunteet haltuun. https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/tietoa_mielenterveydesta/mielenterveyden_vahvistaminen/Pages/tunteet_haltuun.aspx

Nyyti.fi. Tunteet, itsetuntemus ja itsetunto. <http://www.nyyti.fi/wp/wp-content/uploads/2016/09/luku5.pdf>

Itsetuntemus ja itsetunto:

Catalano, Lidia & Pohjola, Aino 2018. Tässä minä olen tehtäväkirja. Tehtäväkirja itse-tuntemuksen vahvistamiseen. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/157945/Tassa_mina_olen_Catalano_Pohjola.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Mieli – Suomen Mielenterveys ry. <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/hyv%C3%A4-itsetunto-optimistista-realismia>

Nyyti.fi. Tunteet, itsetuntemus ja itsetunto. <http://www.nyyti.fi/wp/wp-content/uploads/2016/09/luku5.pdf>

Tyttötyö:

Tyttötyön kansio. Setlementtiliitto. Hyvä itsetunto on optimistista realismia. <https://likka.fi/wp-content/uploads/2018/08/Tyttötyön-kansio.pdf>

Tyttöys ja naisuus:

Naisenväkivalta.fi Koko naisuus. <https://www.naisenvakivalta.fi/koko-naisuus/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Sukupuolten tasa-arvo. <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo>

Tilastokeskus. Sukupuolten tasa-arvo. <https://www.tilastokeskus.fi/tup/tasaarvo/index.html>

Rakkaus ja seurustelu:

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018. Seurustelu. <https://www.nuortennetti.fi/ihmissuhteet/seurustelu/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018. Seurustelun ABC. <https://www.nuortennetti.fi/ihmissuhteet/seurustelu/seurustelun-abc/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2019. Tunnetko seurustelun rajat? -testi. https://www.nuortennetti.fi/wp_quiz/tunnetko-seurustelun-rajat-testi/